

מדריך שיעורי שבת

ספר מעשי השליחים

יולי • אוגוסט • ספטמבר 2018

רבעון שלישי 2018

מדריך שיעורי שבת

ספר מעשי השליחים

מנכתב על ידי : ווילסון פרושי

התרגום : דנה סיגלניצקי

הגהה : שלום דוד

יוני • יולי • אוגוסט 2018

הוצאת "חיים ושלום"

מערכת: לינקולן 4 ירושלים 94186

עיצוב : אנה שרבקוב

תוכן העניינים :

שיעור 1 : 30 יוני - 6 יולי. עדיי תהיו.....	6
שיעור 2 : 7 - 13 יולי. חג השבועות.....	13
שיעור 3 : 14 - 20 יולי. חיים בקהילה הקדומה.....	20
שיעור 4 : 21 - 27 יולי. המנהיגים הראשונים.....	27
שיעור 5 : 28 יולי - 3 אוגוסט. שאול חוזר בתשובה.....	34
שיעור 6 : 4 - 10 אוגוסט. שליחות כיפא.....	41
שיעור 7 : 11 - 17 אוגוסט. מסע השליחות הראשון של שאול.....	48
שיעור 8 : 18 - 24 אוגוסט. הכנס בירושלים.....	55
שיעור 9 : 25 - 31 אוגוסט. מסע השליחות השני.....	62
שיעור 10 : 1 - 7 ספטמבר. מסע השליחות השלישי.....	69
שיעור 11 : 8 - 14 ספטמבר. המעצר בירושלים.....	76
שיעור 12 : 15 - 21 ספטמבר. המאסר בקיסריה.....	83
שיעור 13 : 22 - 28 ספטמבר. המסע לרומא.....	90

המדריך ללימודי תנ"ך ליום שבת חובר במשרד המדריך ללימודי תנ"ך למבוגרים בועדה הכללית של האדוונטים שומרי השבת. הכנת המדריך נעשת תחת פיקוחה הכללי של ועדה בינלאומית להערכת כתבי יד של מדריכי שבת, שחבריה משרתים בתור עורכים. המדריך היוצא לאור משקף את המלצות הועדה, ולא בהכרח או בלבד את כוונת הסופר(ים).

גרסאות תנ"ך

ציטוטי הברית החדשה לקוחים מתוך : הברית החדשה המודרנית, גירסא 2.1 ;

הברית החדשה תרגום דליטש, גירסא 2.0

כל הזכויות שמורות © לחברה הקודש בישראל, 1976, 1991. החומר ניתן ברשות.

ניצחון הבשורה

רבים הם ההיסטוריונים המאמינים ש שלושת העשורים המכריעים ביותר בהיסטורית העולם התרחשו כאשר קבוצה קטנה של גברים, לרוב יהודים תחת כוחו של רוח הקודש, הפיצו את הבשורה. ספר מעשי השליחים הוא התיאור של שלושת העשורים המכריעים הללו, שהתחילו בתחייתו של ישוע בשנת 31 לספירה, ועד לסוף תוקפת המאסר הראשון של שאול השליח, בשנת 62 לספירה (מעשי השליחים 28: 30). הספר נכתב זמן קצר לאחר מכן, מכיוון שהוא מסיים את הנרטיב בנקודה זו, למרות שישנן ראיות ששאול שוחרר ממאסר זה ושלח בחזרה את מאמצי הבישור שלו, כאשר הוא מטיף ונוסע עד שנעצר כמה שנים לאחר מכן והוצא להורג ברומא, בשנת 67 לספירה. הספר שקט לגבי הסופר שלו, אך מסורת הקהילה תמיד זיהתה את לוקס, "הרופא האהוב" של קולוסים 4: 14 וחברו למסעות של שאול כמחבר הספר (2 טימותיאוס 11: 14, פילמון 24). לוקס גם מוכר כמחבר הבשורה השלישית, ללא ספק "הספר הראשון" שמוזכר במעשי השליחים 1: 1 (השוו עם לוקס 1: 3). לוקס ומעשי השליחים הינם כרכים על תחילת המשיחיות, המספר על מקורותיה (חיי ושלחותו של ישוע) וההתרחבות המשיחיות (המאמצים השליחותיים של התלמידים).

יחד הם מונים כעשרים ושבעה אחוזים מהברית החדשה, התרומה הגדולה ביותר מסופר יחיד. כאשר כתב לקולוסים שאול השליח מתייחס ללוקס כעמיתו הגוי, שלא "מן הנימולים" (אל הקולוסים 4: 14-7). לוקס הינו המחבר היחידי שאינו יהודי בברית החדשה.

זה כנראה מסביר את אחד הנושאים העיקריים שלו: האוניברסליות של הישועה. אלוהים אינו נושא פנים. הקהילה נקראה להיות עדות לכל, ללא הבדל בין גזע, מעמד חברתי, או מין (מעשי השליחים 1: 8; 2: 21; 3: 25; 4: 39; 10: 28, 34-35). כישלון לעשות זאת, בין אם על רקע דעות קדומות או נוחות, הינו עיוות הבשורה ונוגד את האמיתות הבסיסיות ביותר בדבר אלוהים. כולנו, לפני אלוהים, באותו מעמד: חוטאים הזקוקים לגאולה הנמצאת בישוע המשיח.

לא במקרה הגיבור המרכזי של לוקס הוא שאול, "שְׁלִיחַ לְגוֹיִם" (אל הרומים 11: 13), אשר מוקדשים לו כשני-שליש מספר מעשי השליחים.

נושאים חשובים נוספים בספר מעשי השליחים הם: הריבונות של אלוהים ותכליתו האלוהית (מעשי השליחים 17: 24, 25; 20: 27; 23: 11); רוממותו של ישוע כאדון ומושיע (מעשי השליחים 2: 32, 36; 3: 13, 15; 4: 10-12; 5: 30, 31); ובמיוחד

תפקיד רוח הקודש בהעצמת והנחיית הקהילה למשימתה (מעשי השליחים 1-4: 2; 4: 24-31; 8: 14-17, 29, 39; 10: 19, 20). למעשה, ההצלחה של הקהילה הקדומה לא הייתה תוצר תבונה או יכולת אנושית, וזאת למרות שאלוהים מצא לנכון להשתמש במישהו כשאלו כדי להרשים את העולם בצורה שאף תלמיד אחר לא היה יכול לעשות (1 קורינתיים 10: 15).

ספר מעשי השליחים עוסק בתקופת העיצוב של הקהילה הקדומה, תקופה של גדילה ניכרת במנהל והתאולוגיה שלה. אנו יכולים לראות זאת, למשל, בדרך שהקהילה התמודדה מול שאלות הנוגעות לזמן ביאתו השנייה של ישוע, מעמד הגויים, ותפקיד האמונה בישועה. מה שהקהילה הקדומה השיגה בטווח זמן כה קצר הינה עדות מתמדת למה שה' יכול לעשות באמצעות אנשים המכניעים את לבם בתפילה, חיים מעבר הבדלים אישיים, ומוסרים את עצמם כדי שרוח הקודש תשתמש בהם לכבוד אלוהים ותהילתו. מעשי השליחים הינו סיפורם של אנשים אשר נקראו על ידי אלוהים כדי להתחיל משימה מדהימה; מה אנו, שנקראנו על ידי אלוהים, יכולים ללמוד מסיפורם?

ווילסון פרושי הוא מרצה לפרשנות ברית החדשה באוניברסיטה האדוונטיסטית הברזילאית (UNASP), באנג'ירו קואלו, סאו פאולו. הוא בעל תואר דוקטורט בברית החדשה מאוניברסיטת אנדריוס (2004), ופוסט-דוקטורט מאוניברסיטת היילדרברג, גרמניה (2011).

שיעור מספר 1*

30 יוני - 6 יולי

עדיי תהיו

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי: מעשי השליחים 1:6-8; לוקס 24:25, 44-48; דברים 19:15; מעשי השליחים 1:9-26; משלי 16:33

פסוק לשינון: "אָבֵל תִּשָּׂאוּ גְבוּרָה בָּבוֹא עֲלֵיכֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהֵייתֶם עֲדֵי בִירוּשָׁלַיִם וּבְכָל יְהוּדָה וּבְשׁוֹמְרוֹן וְעַד־קֶצֶה הָאָרֶץ" (מעשי השליחים 1:8).

שליחות ישוע בעולם הסתיימה. אלוהים בקרוב ישלח את רוח הקודש שיחזק את מאמצייהם של התלמידים דרך אותות ומופתים ויעצים וינהיג אותם במשימה שתגיע עד קצות כדור הארץ. ישוע לא יכול היה להישאר איתם בגוף בשר ודם לעולם. לא רק שההתגלמות שלו כפתה עליו מוגבלות פיזית בהקשר למשימה ברחבי העולם, אלא שעלייתו והתרוממותו לשמיים היו נחוצות כדי שרוח הקודש יבוא.

עד לתחיית ישוע התלמידים לא הבינו את הדברים הללו בבירור. כאשר עזבו הכל כדי ללכת בעקבותיו, הם האמינו שהוא מושיע פוליטי שיום אחד יגרש את הרומים מארץ ישראל, יחזיר את שושלת דוד, וישיב את ישראל לתהילתה הקודמת. לא היה להם פשוט לחשוב אחרת.

זהו הנושא העיקרי של הוראותיו האחרונות של ישוע במעשי השליחים פרק 1. הבטחת רוח הקודש היא בהקשר הזה. הפרק גם מתאר את חזרתו של ישוע לשמיים והכנות הקהילה הקדומה לחג השבועות.

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-7 ביולי.

שבות ישראל

ישנם שני סוגי נבואות משיחיות בתנ"ך, סוג אחד שצופה משיח מלכותי שימשול לנצח (תהילים 37-39, 43; ישעיה 9: 6,7; יחזקאל 37: 25; דניאל 2: 44, 13-14: 7), וסוג אחד שמנבא שהמשיח ימות למען חטאי האדם (ישעיה 52: 13-53: 12; דניאל 9: 26). סוגי נבואות אלו אינם סותרים אחד את השני. נבואות אלו מצביעות על שני שלבים עוקבים של שליחותו של המשיח: בשלב הראשון יהיה על המשיח לסבול, ולאחר מכן יהיה למלך (לוקס 24: 25-26; 17: 24,25).

הבעיה עם החזון של היהדות המשיחית במאה הראשונה לספירה היא שחזון זה היה חד-צדדי. התקווה למלך המשיח שיביא שחרור פוליטי טשטש את הרעיון של משיח שיסבול וימות.

בהתחלה, התלמידים השתתפו בתקווה למלכות המשיח כמלך. הם האמינו שישוע היה המשיח (מתי 16: 16,20) ולפעמים התקוטטו ביניהם מי ישב לצידו כאשר ימליכו אותו (מרקוס 37-39: 10; לוקס 4: 9). למרות אזהרותיו של ישוע לגבי הגורל שציפה לו, הם פשוט לא יכלו להבין את משמעות מילותיו. ואז, במותו, הם היו מבולבלים ומיואשים. במילותיהם, "וַאֲנִינָה קִינּוּ כִּי זֶה הָיָה הַמָּלֵךְ לְגָאֵל אֶת־יִשְׂרָאֵל" (לוקס 21: 24).

קראו מעשי השליחים 1:6. מה שאלה זו אומרת לגבי מה התלמידים טרם הבינו? כיצד ישוע ענה להם במעשי השליחים 1:7?

אם מות ישוע היווה מכה קטלנית לתקוות התלמידים, תחייתו הרי שיקמה אותה, והעלתה את הציפיות הפוליטיות שלהם לרמה חסרת תקדים. היה נשמע טבעי להבין את התחייה כאות עצמית לכך שמלכות משיחית תוקם סוף כל סוף. אך בתשובתו לשאלתם, ישוע לא נתן תשובה חד משמעית. הוא לא דחה את הנחת היסוד מאחורי שאלת התלמידים לגבי מלכות קרובה, אך יחד עם זאת הוא גם לא אישר זאת. הוא עזב את הנושא הלא ברור הזה, ובו זמנית הזכיר להם שזמני פעילות האל שייכים לאלוהים עצמו, ולכן הוא לא נגיש לבני האדם.

לפי לוקס 24:25, מה הייתה הבעיה העיקרית של התלמידים? מדוע קל להאמין למה שרוצים להאמין, בניגוד למה שהכתובים באמת מלמדים? כיצד נוכל להימנע ממלכודת זו?

משימת התלמידים

קראו מעשי השליחים 1:8. במקום להתענג בספקולציות נבואיות, מה היה על התלמידים לעשות?

ישנם ארבעה מרכיבים בפסוק הזה בקשר למשימת התלמידים: מתנת הרוח. הרוח תמיד פעל בקרב עם אלוהים. אך, על פי הנביאים, הייתה אמורה להיות תמיכה מיוחדת מטעם רוח הקודש בעתיד (ישעיה 3: 44; יואל 28,29: 2). גם כאשר ישוע עצמו נמשח על ידי הרוח, רוח הקודש כבר פעל בזמן שליחותו (לוקס 18-21: 4) אך לא נחנך רשמית עד שהתפאר המשיח בשמיים (יוחנן 39: 7, מעשי השליחים 2: 33). תפקיד העדים. עד הוא מקור ראשון. התלמידים היו בהחלט מוסמכים לתת עדות (מעשי השליחים 1: 21,22; 4: 20; השוו עם 1 יוחנן 1: 3-1) והם מונו לשתף את העולם עם ניסיונם הייחודי עם ישוע.

תכנית השירות. על התלמידים היה לתת עדות תחילה בירושלים, אחרי כן ביהודה ושומרון, ורק לאחר מכן ללכת לקצוות העולם. הייתה זו תכנית רב שלבית. ירושלים הייתה במרכז החיים היהודים, המקום שבו נחרץ פסק דינו של ישוע והמקום בו נצלב. יהודה ושומרון היו האזורים המקורבים שבהם הוא גם שירת. אך לא היה על התלמידים להגביל את עצמם לאזורים הללו בלבד. היקף משימתם היה עולמי.

כיוון משימתם. בימי התנ"ך, גויים היו צריכים להימשך לאלוהים (ראו ישעיה 1-5: 2); ישראל לא הייתה צריכה "לקחת" את אלוהים לגויים. המקרים החריגים הבודדים (כמו למשל, יונה) לא מבטלים את הכלל הכללי. כעת, תכנית הפעולה הייתה שונה. ירושלים עדיין הייתה במרכז, אך במקום להישאר ולהתבסס שם, על התלמידים היה לצאת לארבע קצוות תבל.

קראו לוקס 24:44-48. מה היה לב המסר שהיה על התלמידים להכריז?

בארבעים הימים שישוע שהה עם תלמידיו לאחר תחייתו (מעשי השליחים 1: 3), ישוע לבטח הסביר אמיתות רבות בנוגע למלכות אלוהים, למרות שהיו דברים רבים שעדיין לא הבינו, כפי ששאלתם במעשי השליחים 6: 1 מראה. הם הכירו את הנבואות ויכלו לראות אותן באור חדש, אור שהאיר מן הצלב ומן הקבר הריק (מעשי השליחים 17-19: 3).

הוא יחזור

קראו מעשי השליחים 11:9-11. כיצד לוקס מתאר את עלייתו של ישוע לשמיים? מה המשמעות בזה שהיו שני מלאכים שדיברו עם התלמידים (ראו דברים 19:15)?

תיאורו של לוקס בנוגע לעלייתו של ישוע השמימה אכן קצר. ישוע היה עם התלמידים בהר הזיתים, ובעודו מברך אותם (לוקס 24: 51), הוא נישא לשמיים. השפה היא אכן פְּנוֹמֶנולוֹגִית; כלומר, הסצנה מתוארת כפי שהיא נראתה לעיני בני אנוש, לא כפי שהיא באמת קרתה. ישוע עזב את העולם, ואין דרך אחרת לעשות זאת בצורה הנראית לעין מלבד להינשא מעלה.

עלייתו של ישוע לשמיים הייתה מעשה על-טבעי של אלוהים, אחד מהמעשים הרבים המתועדים לאורך כל הכתובים. זה משתמע מהדרך שלוקס מתאר זאת, עם *epērtēhē* הפסיבי ביוונית ("הֶעֱלָה", מעש"ה 9: 1). למרות שצורה מילולית זו מוזכרת רק בפסוק זה בברית החדשה, היא מופיעה פעמים רבות בתרגום היווני של התנ"ך (תרגום השבעים), ובכל המקרים היא מתארת את פעלי אלוהים, שמראה שאלוהים בעצמו לקח את ישוע למרום, כפי שהוא עצמו גם הקים אותו מן המתים (מעשי השליחים 24, 32: 2; אל הרומים 10: 9; 6: 4).

אחרי שישוע נעלם בעננים, לוקס מדווח - רק במעשי השליחים - את שתי הדמויות לבושות לבן שעמדו לצד התלמידים. התיאור מקביל לתיאור של המלאכים לבושים בכותנות מבהיקות (מעשי השליחים 10: 30, יוחנן 12: 20). הם באו להבטיח לתלמידים שישוע יחזור באותו אופן שהוא עלה למרום, ורק בספר מעשי השליחים כתוב שהוא עלה למרום "מִנְגִּד עֵינֵיהֶם" (מעש"ה 9: 1).

כך עלייתו הניראת לעין הפכה לערבות של חזרתו הניראת לעין, שגם תהיה בענן, רק ש "בְּגִבּוֹרָה וּבְקִבּוֹד רַב" (לוקס 27: 21), כבר לא כאירוע פרטי, אלא שכל עין תראה אותו (התגלות 7: 1), ולא יהיה לבד (לוקס 26: 9, 2 תסלוניקיים 7: 1). תפארת ביאתו השנייה של ישוע תהיה נעלה בהרבה מעלייתו למרום.

כיצד נוכל לשמור את המציאות, וההבטחה, של הביאה השנייה תמיד לנגד עינינו? כיצד אמת גדולה זו משפיעה על כל תחומי החיינו, כמו למשל התנהלות כלכלית, סדר עדיפויות, והחלטות מוסריות?

ההכנות לשבועות

בתשובתו במעשי השליחים 1:7,8, ישוע לא התחייב לתקופת זמן מסויימת. אך ההשלכה הטבעית של מילותיו הייתה שאחרי שרוח הקודש יבוא והשליחים ישלימו את משימתם, הוא יחזור (ראו גם מתי 24: 14). ההערה של המלאכים (מעשי השליחים 11: 1) גם לא ענתה לשאלה של מתי מלכותו תגיע, אך היה ניתן להבין שהיא לא תתממה. זה מסביר מדוע התלמידים שבו "לִירוּשָׁלַם בְּשִׁמְחָה גְדוֹלָה" (לוקס 24: 52). ההבטחה של הביאה השנייה של ישוע בזמן לא מוגדר, שהיה בשבילם כעידוד נוסף במשימתם, נלקח בהבנה שסוף העולם קרב ובא. התפתחויות נוספות בספר מעשי השליחים יראו רעיון זה.

קראו מעשי השליחים 12-14:1. מי עוד היה בחדר העליה, וכיצד הם הכינו את עצמם לביאת רוח הקודש?

כאשר התלמידים חזרו מהר הזיתים, הם התכנסו בחדר בעליית גג (בלטינית cenaculum) של בית דו-קומתי בירושלים. כמה נשים חסידות (לוקס 3: 1-8, 23: 49, 12-24), וגם אמו של ישוע ואחיו, היו עם התלמידים. אחיו של ישוע (מרקוס 6: 3) היו בנים קטנים יותר של יוסף ומרים (מתי 1: 25; לוקס 7: 2), או, קרוב לוודאי, בנים מנישואיו הראשונים של יוסף, שמהם התאלמן ולקח את מרים לאישה. הופעתם בין תלמידיו מפתיעה, מכיוון שתמיד היו ספקנים לגבי ישוע (מרקוס 3: 21; יוחנן 7: 5). אך, התחייה והופעתו המיוחדת של ישוע ליעקב (1 קורינתים 15: 7) ככל הנראה שינתה את דעתם לגביו. מאוחר יותר יעקב אף יחליף את כיפא בהנהלה של הקהילה המשיחית (מעשי השליחים 12: 17; 13: 15; 18: 21; אל הגלטים 2: 9,12).

ללא ספק כולם היו מעורבים בתקופת וידוי, חרטה, והתרחקות מהחטא, בתפילה מתמדת (מעש"ה 1: 14) ובאופן מתמיד בבית המקדש מהללים את אלוהים (לוקס 53: 24). אפילו שבשכלם בואו של רוח הקודש יוביל מיד לחזרתו של ישוע, הגישה הרוחנית שלהם הייתה בהרמוניה מלאה עם מה שהיה צריך לקרות, כפי שקורה כשרוח הקודש בא כתשובה לתפילה.

בהחלטות היומיות שלנו, באילו דרכים אנו מפלסים את הדרך לעבודת הרוח בחיינו?

השליח השניים-עשר

הפעולה המנהלתית הראשונה של הקהילה המשיחית הקדומה, שמנתה כ-120 מאמינים (מעש"ה 1: 15), הייתה לבחור ביורש יהודה איש קריות.

קראו מעשי השליחים 1:21,22. אילו כישורים נדרשו מיורשו של יהודה? מדוע הם היו כה חשובים?

הדרישה מהיורש של יהודה הייתה להיות לעד לתחיית ישוע (השוו עם מעשי השליחים 4: 33); כישור זה היה מכריע מכיוון שהתחיה הייתה עדות חזקה למשיחיותו של ישוע ואמיתותו של כל האמונה המשיחית. אך הבחירה הייתה אמורה להיות מבין אלו שליוו את התלמידים לאורך שירות ישוע. שאול השליח מאוחר יותר התעקש שלמרות שהוא לא היה עם ישוע בהיותו עלי אדמות, היה רשאי לשאת בתפקידו כשליח מכיוון שהתגלותו של ישוע אליו בדרך לדמשק הסמיכה אותו כעד לתחייתו (1 קורינתים 9: 1). למרות שהודה שנולד בטרם עת (1 קורינתים 8: 15), שאול סרב להחשיב את עצמו ככשיר פחות מהשליחים האחרים (1 קורינתים 9: 2, אל הגלטים 2: 6-9). רק השניים-עשר ושאלו היו ה"שליחים" במובן טכני וסמכותי (מעש"ה 1: 25,26); אך, במובן הבסיסי והכללי כשליחים, ניתן להשתמש במונח זה ליתר עובדי הבשורה (מעשי השליחים 14: 4,14; אל הגלטים 1: 19).

קראו את מעשי השליחים 23-26:1. כיצד נבחר מתיא?

השיטה שבה נבחר מתיא יכולה להראות כמוזרה, אך הטלת גורלות הייתה דרך ותיקה לקבלת החלטות (למשל, ויקרא 10: 5-16; במדבר 26: 55). נוסף על כך, הבחירה נעשתה בין שני מועמדים מוכרים בעבר עם כישרים זהים, ולא צעד אל הלא-נודע. המאמינים בנוסף התפללו לאלוהים והאמינו שהתוצאה תשקף את רצונו (השוו עם משלי 33: 16). אין הוכחות שאי פעם ההחלטה נראתה מאותגרת. אחרי חג השבועות, הפלת גורלות נהייתה כבר לא נחוצה בשל ההנחיה הישירה של רוח הקודש (מעש"ה 3: 5, 11: 15-18, 13: 2, 16: 6-9).

אם מישו היה ניגש אליכם ושאל: "כיצד אוכל לדעת את רצון אלוהים לחיי?" מה הייתם עונים לו ומדוע?

נקודות למחשבה

"כל תקופת הביניים בין חג השבועות והביאה השנייה של ישוע (תהה תקופה זו קצרה או ארוכה) צריכה להתמלא עם המשימה העולמית של הקהילה בכוח הרוח. על חסידי המשיח היה להכריז את מה שהוא השיג בביאתו הראשונה ולקרוא לאנשים להתחרט ולהאמין כהכנה לביאתו השנייה. היה עליהם להיות עדיין "עֲדִיקָה הָאָרֶץ" (מעש"ה 8: 1) ועד 'הדור האחרון'. ... איננו חופשיים להפסיק עד ששני יעדים אלו יושגו."

(John R. W. Stott, The Message of Acts: The Spirit, the Church & the World (Downers Grove: InterVarsity, 1990), p. 44).

"השליחות אשר הטיל המושיע על תלמידיו מוטלת על כל המאמינים במשיח באשר הם, עד אחרית הימים. טעות מרה היא לחשוב שמלאכת גאולת הנשמות מוטלת אך ורק על מורים ומבשרים מוסמכים. הבשורה מופקדת בידי של כל אדם אשר זכה לקבל את רוח הקודש. כל מי שנחל את חיי המשיח מוסמך לפעול מטעמו למען גאולת אחיו בני האדם. הקהילה כוננה למען מלאכה זו, וכל מי שנשבע לה אמונים מתחייב לפעול בשיתוף פעולה עם המשיח." (אלן וויט, חמדת הדורות, עמ' 664).

שאלות לדיון

1. מעשי השליחים 1:7 מזכיר את מרקוס 13:32: "אֲךָ עֲתִידָא הַיּוֹם הַהוּא וְהַשָּׁעָה הַהִיא אֵין אִישׁ יוֹדֵעַ גַּם-לֹא מַלְאָכֵי הַשָּׁמַיִם גַּם-לֹא הֵבֶן מִבְּלַעֲדֵי הָאֵב". אלן וויט אומר: "לא יהיה עוד מסר לעם אלוהים שיתבסס על זמן. בנוסף, לא עלינו לדעת את הזמן המדויק לשפיכת רוח הקודש או של הביאה השנייה של המשיח." (Selected 16 Messages, vol. 1, p. 188).
היא מוסיפה: "איש המתחיל להכריז מסר עם שעה, יום, או שנה להופעתו של המשיח, לקח על עצמו עול והוא מכריז מסר שהאדון לעולם לא נתן לו." (Advent Review and Sabbath Herald, Sept. 12, 1893).
כיצד ההצהרות הללו רלוונטיות בשבילנו היום?
2. משהו פעם אמר: "אלוהים צריך יותר עדים מעורכי דין." מה אתם חושבים על אמירה זו?
3. מה היה תפקיד התפילה בקהילה הקדומה? האם זה מקרי שכמעט בכל רגע מכריע בחייה, אנו מוצאים אזכור על תפילה (מעש"ה 1:24 ; 8:14-17 ; 9:11,12 ; 10:9,10,30 ; 13:2,3) ? מה תפקיד התפילה בחיינו?

שיעור מספר 2*

13 - 7 יולי

חג השבועות

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי: מעשי השליחים 2:1-4; יוחנן 14:16; מעש"ה 13-5:2; יואל 2:28-32; מעש"ה 22-39; תהילים 3-110:1.

פסוק לשינון: "הוא ישוע אשר הקים אלהים מן המתים ואנחנו כלנו עדיו: ועתה אחרי הנשאו בימין האלהים לקח מאת אביו את הברכה רוח הקדש וישפך אותה אשר אתם ראים ושמעים" (מעשי השליחים 2:32, 33).

"פנטקוסט" באה מן המילה *pentēkostē*, המילה היוונית לחג השבועות היהודי (שמות 22:34); חג זה גם מוכר כ"חג הביכורים" (במדבר 26:28). משמעות המונח היווני הוא "חמישים" מכיוון שהוא נחגג ביום החמישים לספירת העומר ביום הראשון לאחר חג הפסח. היה זה יום של שמחה והודיה, כאשר בני ישראל הביאו לפני אלוהים "בבוקר קציר חטים" (שמות 22:34).

החג הפך לסמל מתאים לקציר הרוחני הראשון של הקהילה המשיחית, כאשר רוח הקודש נשפכה בשפע חסר תקדים, ויותר משלושת אלפים אנשים נטבלו ביום אחד (מעש"ה 2:14). אחרי עליית ישוע למרום ולאחר רוממותו בשמיים, שפכת הרוח הייתה אירוע על-טבעי פתאומי ששינה את התלמידים מאנשים גליליים פשוטים וחשוכים לאנשי אמונה ואומץ שישנו את העולם.

חג השבועות לעיתים נקרא היום הולדת של הקהילה, הזמן שבו חסידי המשיח, יהודים וגויים (מאוחר יותר), קיבלו תוקף כקהילת אלוהים החדשה עלי אדמות.

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-14 ביולי.

ביאת רוח הקודש

המאמינים נשארו בירושלים להתגשמות הבטחת רוח הקודש, כפי שישוע ציווה עליהם. הם המתינו בתפילה, בתשובה כנה והלל. כשהגיע היום, "נֶאֱסְפוּ כֻלָּם לִב אֶחָד" (מעש"ה 2:1), ייתכן אף באותו חדר העלייה הגדול שאוזכר בפרק הראשון של ספר מעשי השליחים. לאחר מכן, הם יעברו למקום ציבורי יותר (מעש"ה 13-6:2).

קראו מעשי השליחים 3:1-2. אילו פרטים על-טבעיים ליוו את צליחת רוח הקודש ?

המראה היה עז. תחילה נשמע קול רועש מן השמים כרוח סערה שמילא את המקום, ואז מין לשונות אש נחו על כל אחד מהנוכחים.

בכתובים, רוח ואש לעיתים קרובות קשורים להתגלות אלוהית (למשל, שמות 2:3, 19:18, דברים 4:15). בנוסף, רוח ואש יכולים לסמל את רוח אלוהים (יוחנן 3:8, מתי 3:11). במקרה שארע בחג השבועות, תהיה המשמעות אשר תהיה של תופעה זו, היו סימנים שהציגו רגע ייחודי בסיפור הישועה, צליחת רוח הקודש שהובטחה.

רוח הקודש תמיד פעל. השפעתו בבני ישראל בתקופת התנ"ך לרוב התגלתה בדרך בולטת, אך אף פעם בשלמותה. "בעידן האבות, השפעתה של רוח הקודש ניכרה לעיתים קרובות באופן מובהק אך לא במלואה. עתה, בציות לצו המשיח, שטחו התלמידים את תחינותיהם לפני ה' כדי לקבל את המתת הזו; בה בעת צירף המשיח בשמיים את תפילותיו בעבורם. הוא ביקש את מתנת רוח הקודש כדי שיוכל לשפוך אותה על חסידיו." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 26).

יוחנן המטביל ניבא את טבילת הרוח על ידי המשיח הבא (לוקס 3:16; השוה עם מעש"ה 11:16), וישוע בעצמו התייחס לזה מספר פעמים (לוקס 24:49, מעש"ה 1:8). צליחת רוח הקודש יהיה המעשה התיווכי הראשון לפני אלוהים (יוחנן 14:16, 26:15). ההבטחה התקיימה בחג השבועות.

למרות שטבילת רוח הקודש בחג השבועות הייתה מאורע ייחודי הקשור לניצחון ישוע על הצלב והתרוממותו בשמיים, להיות מלאים ברוח הוא ניסיון שצריך לחזור עליו באופן רציף בחיי המאמינים (מעש"ה 4:8, 11:24; 13:9, 52; אל האפסים 5:18).

אילו ראיות מצביעות על עבודת רוח הקודש בחייכם ?

מתנת הלשונות

במעשי השליחים 2:4, מתנת רוח הקודש התגלתה באמצעות דיבור בלשונות. אך, מתנה זו הייתה רק אחת מהרבה התגלמויות של רוח הקודש (מעשי השליחים 10:45, 19:6; עוד מתנות הן ניבוי העתיד (מעש"ה 11:28), חזיונות (מעש"ה 7:55), דרשות (מעש"ה 2:8, 28:25), ריפוי (מעש"ה 3:6, 12:5, 16:12), וכשירות לשירות (מעש"ה 3:5, 6).

קבלת מתנת הלשונות בחג השבועות לא התרחשה משום שהיא ההוכחה הכי אופיינית או הכי חשובה של תמיכתו של רוח הקודש. מתנה זו התגלתה כדי להתחיל את עבודת השירות העולמי של הקהילה. זאת אומרת שהקריאה של מעשי השליחים 1:8 הצריכה את מתנת הלשונות. אם היה על התלמידים לחצות גבולות תרבותיות וללכת לקצוות העולם עם הבשורה, היה עליהם לדבר את השפות של האנשים הצריכים לשמוע את מה שהיה לתלמידים להגיד.

קראו מעשי השליחים 12:5-2. מה ההוכחה שהשליחים דיברו בשפות שונות בחג השבועות?

ההערכה היא כי במאה הראשונה היו כשמונה ועד עשרה מיליון יהודים בעולם ושכשישים אחוז מהם חיו מחוץ לארץ יהודה. בו זמנית, היו יהודים רבים בירושלים שבאו מארצות אחרות לחגוג את החג ולא ידעו ארמית, שפת יהודי יהודה בזמנו. אין ספק שרוב האנשים שחזרו בתשובה בחג השבועות היו יהודים מארצות רבות שיכלו לשמוע את הבשורה בשפת אימם. עצם העובדה שהתלמידים דיברו בשפות זרות קיימות ולא בלשונות נלהבות לא-ידועות מוכחת במונח *dialektos* (מעשי השליחים 2:6, 8), שמשמעותו שפת עם או אזור (השוו עם מעש"ה 21:40, 22:2, 26:14). לכן ברור שהתלמידים דיברו שפות שונות. הנס היה שגליליים פשוטים יכלו לדבר שפה שאפילו שעות לפני, לא ידעו כלל וכלל. ליהודים המקומיים שלא הכירו את השפות האלה, ההסבר היחיד היה שהתלמידים היו שיכורים ואמרו צלילים ורעשים זרים שלא היו הגיוניים להם. "וַאֲחֵרִים לָעָגוּ וַיֹּאמְרוּ כִּימְלָאֵי עֲסִיס הֵמָּה" (מעשי השליחים 2:13).

ההתגלות האלוהית הופיעה מול עיניהם במלא עוזה, ואנשים אלו חושבים שזו סתם שיכרות? כיצד נוכל להיות זהירים לא להיות כה עיוורים רוחנית?

דרשת שמעון כיפא

ההאשמה של שיכרות נתנה לשמעון כיפא את ההזדמנות להסביר מה קרה. בנאומו, כיפא הצביע בראשונה על התנ"ך (מעש"ה 21-16:2), ותיאר את צליחת רוח הקודש כהגשמת נבואה.

השוו את מעשי השליחים 2:17 עם יואל 2:28. כיצד הבין כיפא את מועד הגשמת נבואתו של הנביא יואל?

נבואת יואל עסקה בעידן הישועה העתידי (יואל 3:2), ואותות רבים בטבע ושפיכת רוח הקודש בשפע יאפיינו עידן זה (יואל 31-28:2). כאשר שמעון כיפא פירש את המאורע בחג השבועות לאור נבואה זו, הוא ניסה להדגיש את הרלוונטיות ההיסטורית של אותו הרגע. אך יש הבדל חשוב בדרך שהוא מצטט את יואל. במקום המבוא "וְהָיָה אַחֲרֵי-כֵן" (יואל 1:3), שמצביע באופן כללי לעתיד, כיפא אמר "וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים" (מעש"ה 17:2), שמציין שהמעשה האחרון בדרמה הגדולה של הישועה התחיל. זה, כמובן, לא תיאור מלא של אירועי סוף העולם אלא הוכחה לדחיפות שאפיינה את הקהילה הקדומה. הם לא ידעו מתי יגיע הסוף אך הם היו משוכנעים שהסוף קרב ובא.

קראו מעשי השליחים 2:22-32. מה הייתה הנקודה המרכזית בהצגת הבשורה על ידי כיפא?

לאחר שכיפא הדגיש את המשמעות הנבואית של חג השבועות, הוא פנה לאירועים שהתרחשו לאחרונה בחייו של ישוע, מותו, ותחייתו. אך אירוע התחייה קיבל את הדגש הגדול ביותר, מכיוון שהתחייה סימלה את הגורם המכריע בסיפור הישועה. בשביל שמעון כיפא, התחייה הייתה הזיכוי הסופי של ישוע (מעש"ה 22,27:2), והוא ציטט מן הכתובים כדי לחדד משמעות התחייה.

מכיוון שישוע היה המשיח, המוות לא יכל לעצור אותו. לכן בשביל כיפא וכל המחברים של הברית החדשה, תחייתו של ישוע הייתה הוכחה עצמתית, לא רק על משיחיותו של ישוע, אלא לכל המסר המשיחי של הישועה.

עם כל המוות הסובב אותנו, תמיד כאיום עלינו או על אהובינו, מדוע תחייתו של ישוע היא אמת כה חשובה?

עלייתו של ישוע לשמיים

"וַיָּעֲתָה אַחֲרֵי הַנֶּשְׂאוֹ בְּיָמֵינוּ הָאֱלֹהִים לָקַח מֵאֵת אָבִיו אֶת־הַבְּטָחַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וַיִּשְׁפָּךְ אֶת־אֲשֶׁר אֵתָם רֵאִים וְשִׁמְעִים" (מעש"ה 33:2).

בחלק השלישי של הנאום, כיפא חוזר על נושא הלשונות, מה שמשך את האנשים לראשונה. במקום להיות שיכורים, משהו שמוזר בשעה תשע בבוקר (מעש"ה 15:2), המאמינים דיברו בלשונות מכיוון שרוח הקודש נשפכה עליהם מן השמיים.

קראו מעשי השליחים 2:33-36. מה הקשר בין הנשאות ישוע לימין האלוהים ושפיכת רוח הקודש?

ימין אלוהים הוא מעמד סמכותי (תהילים 110:1-3). הטענה של כיפא, אותה ביסס על סמך הכתובים, הייתה שישוע שפך את רוחו על חסידיו מכיוון שהוא נישא למעמד כזה בשמיים. התנשאותו לא זיכתה אותו במעמד שלא היה לו לפני כן (יוחנן 1:3-1, 5:17). אדרבא, אירוע זה סימן את ההכרה העליונה של האב בזכותו להיות אדון ומושיע (מעש"ה 36:2).

אירוע זה מביא אותנו לאחד הנושאים החשובים ביותר בכתובים: הקונפליקט הקוסמי בין הטוב לרע. הנקודה היא שרוח הקודש לא יכל לבוא במלואו אם ישוע לא ינשא (יוחנן 39:7), וישוע לא ינשא אם לא היה מנצח את הצלב (יוחנן 4,5:17). במילים אחרות, עלייתו של ישוע לשמיים הייתה התנאי לביאת רוח הקודש מכיוון שהיא סמלה את אישורו של אלוהים על הישגי ישוע על הצלב, כולל התבוסה של מי שעשק את שלטון העולם הזה (יוחנן 31:12).

כניסת החטא לעולם הטילה צל על אלוהים. מות ישוע היה חיוני, לא רק כדי לגאול את האנושות אלא גם כדי להצדיק את אלוהים ולחשוף את השטן כרמאי. בשירותו של ישוע, עידן הישועה כבר הייתה בפועל (לוקס 21-18:4). כאשר ישוע גירש שדים או סלח חטאים, הוא היה משחרר אסירים של השטן. אך הצלב נתן לו את הסמכות המלאה לפעול כך. לכן, כאשר קרבן המשיח אושר בשמיים, השטן קיבל את המכה המכריעה, והרוח נשפך כדי להכין את האנשים לביאת המשיח.

הביכורים

ליבותיהם של שומעי כיפא לא נשארו אדישים לדבריו. ייתכן וכמה מהם היו בין מי שביקשו לצלוב את ישוע כמה שבועות קודם לכן (לוקס 23: 13-25). אך כעת, הם היו משוכנעים שישוע מנצרת אכן היה המשיח המיוחל, והם קראו ביגון: "מִהֲנִצֵּעַה?" (מעש"ה 37: 2).

קראו מעשי השליחים 2: 38. מהן שתי הדרישות הבסיסיות לסליחה?

חרטה פירושה שינוי כיוון חיים רדיקלי, התרחקות מן החטא (מעשי השליחים 3: 19, 26: 20), מעבר לרגש של עצב או אשמה. יחד עם אמונה, חרטה אמיתית היא מתנה מאלוהים, אך כמו כל מתנה, ניתן לדחות אותה (מעש"ה 31-33: 5, 26: 19-21, אל הרומים 2: 4). מאז תקופת יוחנן המטביל, חרטה הייתה מקושרת לטבילה (מרקס 1: 4). כלומר, טבילה נתפסה כביטוי לחרטה, טקס פולחני המסמל שטיפת החטאים והחידוש המוסרי המולד מרוח הקודש (מעשי השליחים 2: 38, 22: 16; השו' עם טיטוס 3: 5-7).

קראו את מעשי השליחים 2: 38-39. איזו הבטחה מיוחדת ניתנת למתחרטים ונטבלים?

האנשים בחג השבועות קיבלו לא רק סליחת חטאים אך גם את מלוא הרוח לצמיחה אישית, לשירות בקהילה, ובמיוחד לשליחות. זו אולי ההבטחה הגדולה ביותר, מכיוון שהסיבה העיקרית שהקהילה קיימת היא לבשר את החדשות הטובות של הבשורה (1 כיפא 9: 2). לכן, מנקודה זו ואילך, תהיה להם וודאות בישועה ואת כוח רוח הקודש, שיכשירו אותם לשליחות אליה נקראה הקהילה.

מדוע המודעות ל"סליחת חטאים" כה חשובה לכל אחד שרוצה להכריז את הבשורה? אחרי הכל, איזו תקווה תוכלו להציע לאחרים על ישוע אם אין לכם תקווה כזו?

נקודות למחשבה

צליחת רוח הקודש בחג השבועות חשפה אמת הכרחית לגבי מה שקרה בשמיים ולגבי כיצד אלוהים האב אישר את קרבן המשיח על חטאי העולם. שפיכת הרוח הראתה, בנוסף, שעבודת המשיח בשמיים עבורנו, המבוססת על קרבנו בעולם, נחנכה. האירועים המדהימים הללו הם עוד אינדיקציות על האמת המופלאה שהשמיים והארץ מחוברים בדרכים שעדיין איננו יכולים לתפוס.

"עלייתו של המשיח השמימה הייתה האות שציין כי חסידיו יקבלו את הברכה שהובטחה להם... בתום הטקס צלחה רוח הקודש על התלמידים במלואה, והמשיח רומם ונאדר בכבוד, לא פחות מן הכבוד שבו שרה עם האב בשמיים מקדמת דנה. שפיכת רוח הקודש בחג השבועות הייתה מסר מן השמיים, אשר הודיע כי חניכתו של הגואל הושלמה. בהתאם להבטחתו שלח המושיע את רוח קודשו אל חסידיו, כאות לכך שקיבל כל סמכות בשמיים ובארץ מתוקף תפקידו ככוהן, כמלך וכמשיח ה', המושל על חסידיו." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 27).

שאלות לדיון

1. אילו דברים מחג השבועות יכולה הקהילה לצפות שיקרו אצלה כיום? מה ניתן לשחזר ומה לא?
2. חשבו על עצם העובדה שכיפא עשה את תחיית ישוע חלק חשוב במסר שחלק בחג השבועות. מה שעשה את התחייה להתרחשות אף יותר מדהימה היא שיהיו אשר יהיו הציפיות המשיחיות שהיו בזמנו, אף לא אחד ציפה למשיח שיקום מן המתים. רעיון פשוט זה לא עלה על שום רדאר רוחני של אף אחד; זה לא מה שציפו לו אלו שציפו למשיח. אלו לקחים נוכל ללמוד מכך לגבי כיצד עלינו לדעת מה הכתובים מלמדים, בניגוד למה שהרוב מאמין?
3. מעש"ה 2:38 דיבר על הצורך בטבילה. האם זה אומר שמי שהאמין בישוע אך מת לפני שנטבל יאבד? הצדיקו את תשובתכם.

שיעור מספר 3

14 - 20 יולי

חיים בקהילה הקדומה

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי:
מעשי השליחים 2: 42-46 ; 4: 34,35 ; 3: 1-26 ; 4: 1-18 ; 5: 1-11 ; 5: 34-39

פסוק לשינון: "וַיֹּזֶם יוֹם הָיוּ שְׂקָדִים לְהָיוֹת בְּמִקְדָּשׁ לֵב אֶחָד וַיִּבְצְעוּ אֶת־הַלֶּחֶם בְּבֵית בְּבֵית וַיֹּאכְלוּ מִזֹּנֶם בְּגִילָה וּבְתֵם לֵבב וַיִּשְׂבְּחוּ אֶת־הָאֱלֹהִים וַיִּמְצְאוּ חֵן בְּעֵינֵי כָּל־הָעָם" (מעשי השליחים 2: 46,47).

תחושת הדחיפות של הקהילה הקדומה לא יכלה להיות עזה יותר. הדרך שישוע ענה על השאלה לגבי הקמת הממלכה המשיחית, וללא הגדרת זמן מדויק (מעש"ה 1: 6-8), יכולה להתפרש שהכל היה תלוי בביאת רוח הקודש ובהשלמת משימת התלמידים. לכן, כאשר הגיע חג השבועות ורוח הקודש צלחה עליהם, המאמינים הקדומים חשבו שהכל הושלם: הם קיבלו את הרוח והכריזו את הבשורה בכל העולם. לא שהתלמידים עזבו את ירושלים והלכו לעולם, אלא שהעולם הגיע אליהם (מעש"ה 2: 5-11).

מה שאירע לאחר מכן היה ניתוק של הקהילה מהחומרניות. מכיוון שהרגישו שהזמן דוחק, הם מכרו את כל שהיה להם והקדישו את עצמם ללמוד ולאחוה בעוד הם ממשיכים לתת עדות על ישוע, וזאת רק בירושלים. חיי הקהילה שפיתחו, למרות שהייתה יעילה בעזרה לעניים, עד מהרה נקלעה לבעיה, ואלוהים הצטרך להתערב כדי לשמור על אחדות הקהילה. בו זמנית גם התחילו להתמודד עם התנגדויות. אך למרות הכל, אמונתם נשארה איתנה.

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-21 ביולי.

למידה וחיברות

אחרי חג השבועות, לוקס משנה את כיוון הסיפור לתיאור כללי של חיים הפנימיים של הקהילה הירושלמית. "וַיְהִי שְׁקָדִים עֲלֵיתוֹרַת הַשְּׁלִיחִים וְעַל־הַתְּחַבְּרוֹת וְעַל־בְּצִיעַת הַלֶּחֶם וְעַל־הַתְּפִלָּה" (מעשי השליחים 2:42). ארבעת הדברים שמוזכרים הם כעיקרון למידה וחיברות. לפי פסוק 46, הלמידה התרחשה בבית המקדש, והחיברות בבתי הפרטיים.

תקרת חצר בית המקדש הייתה עשויה ממרפסות ששימשו לעיתים קרובות להוראה רבנית. עצם העובדה שהמאמינים הקדישו את עצמם להוראת השליחים מראה שמתנת הרוח לא הובילה אותם לדת הגותית אלא לתהליך למידה רציני תחת השליחים, כשסמכות הוראתם מאומתת באותות ומופתים (מעש"ה 2:43).

אחוזה וחיברות רוחנית הייתה סימן נוסף ומובהק של האדיקות המשיחית הקדומה. המאמינים היו תמיד יחדיו, לא רק בבית המקדש אלא גם בבתיהם, כשהם משתתפים בארוחות משותפות, חוגגים את סעודת האדון, ומתפללים (מעש"ה 2:42,46). המאמינים ביטאו תקווה בחזרתו הקרובה של ישוע דרך חגיגות יומיות כאלה, כאשר חברותו איתם תשוחזר במלכות המשיחית (מתי 29:26).

לבתי פרטיים היה תפקיד מפתח בחיי הקהילה הקדומה. המאמינים עדיין הלכו לטקסים היומיים של בית המקדש (מעש"ה 3:1), ובשבתות הם ככל הנראה היו הולכים לבתי הכנסת עם שאר אחיהם היהודים (יעקב 2:2), אך האלמנטים הייחודיים של מסירות משיחית בוצעו בבתיים.

קראו מעשי השליחים 2:44,45 ; 4:34,35. מה היה היבט חשוב של חברות משיחית קדומה?

מכיוון שהם האמינו שהקץ קרב ובא, הם החליטו שנכסיהם הגשמיים, רכושם הפרטי, לא חשוב יותר. שימוש משותף במשאבים החומריים שלהם היה נראה מתאים יותר בעיניהם. לא הייתה סיבה לדאוג למחר, מכיוון שהמשיח עצמו ידאג לצורכיהם במלכות המשיחית (לוקס 29,30:22). השתתפות זו אפשרה להם לחוות תחושת אחדות עמוקה יותר, מלבד להפוך לדוגמה יוצאת דופן לנדיבות משיחית.

עד כמה נדיבים אתם עם מה שהאדון נתן לכם?

ריפוי איש פיסח

במעשי השליחים 1: 3, שמעון כיפא ויוחנן הלכו למקדש לתפילת מנחה. מעשה זה מצביע למעשה על אופייה היהודי של אמונת הקהילה בתקופה מוקדמת זו. זאת אומרת, השליחים לא הלכו לבית המקדש רק כדי ללמד או לקרוא לאנשים לתשובה אך מכיוון שכפיא ויוחנן היו יהודים, הם עדיין היו מחוייבים למסורות הדת היהודית (מעש"ה 16: 20, 17-21), לפחות בנקודת זמן זו. שם הם ביצעו נס מופלא (מעש"ה 10-13: 3), שנתן לכיפא את ההזדמנות לשאת עוד דרשה.

קראו מעש"ה 12-26: 3. מהם כמה מההדגשים העיקריים בדרשה שלו?

היו חמישה נקודות עיקריות שאפיינה את ההטפה המשיחית המוקדמת: ישוע היה המשיח הסובל (מעש"ה 18: 3); אלוהים החייה אותו מן המתים (מעש"ה 15: 3); ישוע התפאר בשמיים (מעש"ה 13: 3); הוא יחזור (מעש"ה 20: 3); חרטה היא הכרחית לסליחת חטאים (מעש"ה 19: 3).

בהרבה מובנים, זהו אותו המסר שאנו מביאים לעולם כיום, אפילו אם ההקשר השתנה. התלמידים היו עדיין בסביבה יהודית, איפה שבמקום לשנות דת, האנשים היו צריכים פשוט "להגר" מהברית הישנה לברית חדשה. כחלק מעם אלוהים, היה עליהם לקבל את המשיח ולהתנסות בלידה החדשה שבאה אחרי קבלה אמיתית של ישוע.

כיום, למרות שהמצב שונה, המסר כעיקרון הוא עדיין אותו מסר: המשיח מת עבור חטאינו, קם לתחייה, ויחזור שוב. זאת אומרת שאנו יכולים למצוא ישועה בו. אפילו בהקשר לבשורת שלושת המלאכים בהתגלות 14, ישוע המשיח נצלב, ישוע המשיח קם לתחייה, וישוע המשיח החוזר צריך להיות מרכז הבשורה שאנו מבשרים.

"מבין כל הזרמים הפרוטסטנטים, על האדוונטיסטים שומרי שבת לרומם את ישוע המשיח בראש ובראשונה בפני כל העולם. הכרזת הבשורה של המלאך השלישי קוראת להצגת אמת השבת. האמת הזו, יחד עם עוד אמיתות הכלולות במסר, נועדה להיות מוכרזת; אך המרכז הענייני, ישוע המשיח, חייב להיות כלול. בצלב המשיח חסד ואמת נפגשים, צדק ושלוש נושקים. יש להוביל את החוטא להביט על על קורבן המשיח; באמונה פשוטה של ילד קט עליו לסמוך על הצדקת המושיע, לקבל את צדקתו, ולהאמין ברחמיו." (Ellen G. White, Gospel Workers, pp. 156, 157).

הופעת התנגדות

לא עבר זמן רב עד שהצלחת הקהילה עוררה התנגדות בחלק ממנהיגי ירושלים. בית המקדש בירושלים התנהל תחת הכהן הגדול ועמיתיו, צדוקים ברובם. הכהן הגדול היה גם נשיא הסנהדרין, שבזמנו מנה לרוב פרושים וצדוקים. מכיוון שהצדוקים לא האמינו בתחיית המתים, הם הוטרדו מאוד ששמעון כיפא ויוחנן לימדו שישוע קם מן המתים. השליחים נעצרו על ידי שומרי בית המקדש עד היום למחרת, כאשר הופיעו מול הסנהדרין (מעש"ה 4: 1-7).

קראו מעשי השליחים 18:1-4. כאשר נשאלו באיזו סמכות הם פעלו, כיצד הגיב כיפא? מה היה המסר הבסיסי במה שכיפא אמר שהמנהיגים מצאו כה מאיים?

אתגר הסמכות שהציבו המנהיגים מצביע על חשש לכוח. לא רק שכיפא הצהיר שהנס שהתחולל היה בשם ישוע אלא גם אמר שהישועה באה ממנו בלבד. השליחים היו מול הגוף היהודי הסמכותי ביותר; אך בו זמנית הם היו בשירות של סמכות נעלה אף יותר. אנשים אלו היו פשוטים, דייגים גליליים חסרי השכלה; לכן, האומץ וההבעה שלהם הפליאו את הנוכחים. למרות שהמנהיגים לא הבינו זאת, הנקודה היא שהשליחים היו מלאים ברוח הקודש, בדיוק כפי שישוע ניבא (מתי 20: 16-10).

ללא כל יכולת להכחיש את הנס – האיש הפיסח היה נוכח כדי שכולם יוכלו לראות אותו – הסנהדרין ציווה על השליחים להפסיק להטיף. הם פחדו מהבשורה באותה מידה שפחדו מהתגברות הפופולריות של התנועה. הם נכשלו בהערכת הראיות כראוי והם הרשו לדעות הקדומות שלהם ולרצון להתגונן להכתיב את מעשיהם.

מילותיו האחרונות של שמעון כיפא הם בין האבנים היקרות ביותר בספר מעשי השליחים: "וַיֵּצְאוּ פְּטְרוֹס וַיּוֹחֲנוּ וַיֹּאמְרוּ אֵלֵיהֶם הַנֶּכּוֹן הוּא לִפְנֵי הָאֱלֹהִים שְׁמַע לָכֶם יֵתֵר מִשְׁמַע לָאֱלֹהִים שְׁפֹטוּ אֹתָם כִּי לֹא נוּכָל אֲנַחְנוּ לְחַדֵּל לְדַבֵּר אֶת אֲשֶׁר רָאִינוּ וְשָׁמַעְנוּ" (מעשי השליחים 19,20: 4).

חשבו על הרצון לכוח ועד כמה מסוכן זה יכול להיות, בכל רמה ובכל הקשר. כמשיחיים אנו קרואים להיות משרתים, מדוע עלינו להיות זהירים עם פיתויים על כוח?

חנניה ושפירה

שיתוף של רכוש בקהילה הקדומה לא הייתה חובה; כלומר, לא היה זה תנאי לחברות. אך, היו דוגמאות רבות של נדיבות מרצון שהייתה השראה לכל הקהילה. אחת הדוגמאות היה בר-נבא (מעשי השליחים 37-36: 4), שמאחר יותר בספר יהיה לו תפקיד חשוב.

אבל, היו גם דוגמאות רעות שאיימו על אחדות הקהילה מבפנים, בדיוק בזמן שהתקפות מבחוץ התחילו לפרוץ.

קראו מעשי השליחים 11-5: מה הלקחים שאנו לוקחים מסיפור זה?

למרות שלוקס לא נתן לנו את כל הפרטים, אין ספק שהבעיה הבסיסית של חנניה ושפירה לא הייתה לנסות לשמור את הכסף אלא הרמאות בתוך הקהילה. חטאם לא היה תוצאה של מעשה אימפולסיבי אלא תכנית מתוכננת בקפידה, ניסיון מכוון "לְנָסוֹת אֶת־רוּחַ יְהוָה" (מעש"ה 9: 5). הם לא היו חייבים למכור את נכסם ולתת את הכסף לקהילה. לכן, כאשר התחייבו לעשות זאת, אולי הם עשו זאת למען האינטרס שלהם בלבד, ואולי אף ניסו להשיג השפעה בין האחים עם מה שנראה כמעשה צדקה הראוי לשבח.

אפשרות זו יכולה לעזור להסביר מדוע ה' העניש אותם בחומרה. אפילו כאשר חיי השותפות הקהילתית נבעה מהאמונה שישוע יחזור בקרוב, מעשה כמו של חנניה ושפירה בשלב כה מוקדם יכל להמעית בערכה את חשיבות הנאמנות לאלוהים ולהיות השפעה רעה בין המאמינים. ייתכן שרק בשל קוצר הסיפור אין אזכור להזדמנות כלשהי שניתנה לחנניה כדי לחזור בתשובה, כמו במקרה של שפירה (מעש"ה 8: 5).

השורה התחתונה היא, מהתחלה ועד הסוף, הם פעלו בחטא, וחטא הוא נושא רציני בעיניי אלוהים (יחזקאל 18: 20, אל הרומים 6: 23), אף כאשר הוא לא מעניש באותו הרגע. למעשה, עצם העובדה שהעונש נדחה לעיתים קרובות, צריך להזכיר לנו עד כמה רחום אלוהים (2 כיפא 9: 3).

מדוע עלינו להיות זהירים לגבי מתיחתם של גבולות החסד, כפי שעשו שני חברי קהילה הקדומה אלו?

המעצר השני

אם השליחים יכלו להביא את גזר דין אלוהים על החטא, כפי שבמקרה של חנניה ושפירה, הם גם יכלו להביא את חסד אלוהים על החוטאים. שירות הריפוי העצמתי שלהם (מעש"ה 12-16: 5) הייתה עדות מוחשית שרוח אלוהים פעלה דרכם. מופלא עד מאוד שאפילו צילו של כיפא יכל לרפא. המקרה המקביל ביותר בבשורות הוא של אישה שהתרפאה כאשר נגעה בבגדו של ישוע (לוקס 43,44: 8). אך לוקס לא אומר שהיה כוח ריפוי בצילו של כיפא אלא שהאנשים חשבו כך. אך אפילו דרך אמונה טפלה זו, אלוהים עדיין חלק את חסדו.

אף-על-פי-כן, ככל שהשליחים היו יותר מלאים ברוח, ואותות ומופתים שפעו, המנהיגים הדתיים התמלאו בקנאות. קנאות זו הובילה אותם לעצור את התלמידים בפעם השנייה (מעש"ה 17,18: 5). רק אחרי בריחתם המופלאה (מעש"ה 19-24: 5) ועוד דרשה אמיצה מפי כיפא, שבה הדגיש "עָלֵינוּ לְהִקְשִׁיב בְּקוֹל אֱלֹהִים מִהִקְשִׁיב בְּקוֹל בְּנֵי אָדָם" (מעש"ה 29: 5), חלק מהמנהיגים התחילו לקחת בחשבון את האפשרות שכוחות על-טבעיים היו בפעולה.

קראו מעשי השליחים 39-5: 34. כיצד גמליאל ניסה להניא את הסנהדרין מלהרוג את התלמידים?

הצדוקים שלטו בסנהדרין והפרושים היו מיעוט משפיע. גמליאל היה פרוש ומורה תורה. הוא היה אישיות נכבדת מאוד בקרב היהודים ואף הוכר כ"רבן" ("רבנו"), במקום רק "רבי". שאול היה אחד מתלמידיו (מעש"ה 3: 22). גמליאל אזכר שני תנועות מרד שהתרחשו לאחרונה בהיסטוריה של ישראל שגם משכו חסידים וגרמו למהומה. אך מנהיגיהם נהרגו, וחסידיהם התפזרו. הלך שהוציא זה שאם התנועה המשיחית הייתה ממקור אנושי, אזי בקרוב תיעלם. מצד שני, אם זוהי תנועה אלוהית, כפי שהצהירו התלמידים, כיצד יקוו אנשי הסנהדרין להתנגד אליה? עצת גמליאל התקבלה. התלמידים הולקו וצוו פעם נוספת לא לדבר עוד בשם ישוע.

מה סיפור זה אומר לנו לגבי עד כמה יעילה עצה טובה לעיתים יכולה להיות? כיצד נוכל ללמוד להיות יותר פתוחים לקבל עצה אפילו כאשר היא מורכבת ממה שהם שנואו לא בהכרח רוצים לשמוע?

נקודות למחשבה

"מנהלים אנחנו, הוסמכנו על ידי אדוננו לדאוג לביתנו והאינטרסים שלו, אליהם בא לעולם לשרת. הוא חזר לשמיים, השאיר אותנו כאחראים, והוא מצפה שנהיה על המשמר ונחכה להופעתו. הבה נהיה נאמנים למה שהופקד בידינו, שמא יבוא בפתע וימצא אותנו ישנים." (Ellen G. White, Testimonies for the Church, vol. 8, p. 37).

"האנשים צריכים להתפלא על קדושת נדריהם והמחייבותיהם לעבודת אלוהים. מחוייבויות אלו אינן בדרך כלל כחובות בין אדם לחברו. אך האם הבטחה קדושה פחות ופחות מחייבת מכיוון שנעשתה לאלוהים? האם האדם המשיחי יתעלם מהחובה שעליה נתן את דברו, בעדר מונחים תכניים ומכיוון שלא ניתן לאכוף את נדרו על פי חוק הארץ? אין הבהרה משפטית או קשר מחייב יותר מאשר הבטחה שנעשתה לעבודת אלוהים." (Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, vol. 6, p. 1056).

שאלות לדיון

1. בין דברים אחרים, ישוע השאיר שתי ירושות מיידיות לתלמידים: הציפייה לחזרתו הקרבה, ומשימת שליחות עולמית. כיצד שני גורמים אלו משפיעים על תחושת השליחות שלנו והקריאה להכריז את הבשורה לעולם?
2. מישוה פעם אמר: "עלינו להיות מוכנים כאילו ישוע היה חוזר היום אך עלינו לעבוד (בשליחות הקהילה) כאילו יקח לו עוד מאה שנה לחזור." איזו תובנה אנו מוצאים בדעה זו, וכיצד נוכל ליישם אותה לקריאתנו בחיים?
3. מדוע החיים, המוות, התחייה, וחזרת ישוע צריכים להיות מרכזיים בכל מה שנבשר? או הסתכלו על זה בדרך הבאה: האם יש משהו טוב שניתן להטיף ללא המאורעות הללו?
4. מה מלמד אותנו הסיפור על חנניה ושפירה לגבי עד כמה קשה לנו להכיר את ליבו של האחר, אם לטוב או אם לרע?
5. האם הינכם מכירים גמליאלים מודרניים? או, האם אתם במעמד להיות בתפקיד כזה לטובת אחרים? בכל מקרה, ספרו בכיתה ושתפו דוגמאות כיצד מישוה/י עזר/ה לכם לתת או לקבל עצה טובה. אילו לקחים נוכל ללמוד מניסיונות אלו?

שיעור מספר 4*

21 - 27 יולי

המנהיגים הראשונים

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי: מעשי השליחים 6; 7:48; אל העברים 11-14; מיכה 1-16; מעש"ה 7; 25-4:8.

פסוק לשינון: "וַיְהִי דְבַר הָאֱלֹהִים הוֹלֵךְ וְגָדֵל וַיֵּרֶב מִסְפַּר הַתַּלְמִידִים בִּירוּשָׁלַיִם עַד־מֵאָד וְגַם־הָמוֹן רַב מִרְהֻבָּתָם הָיוּ אֶת־לֵבָם אֶל־הָאֱמוּנָה" (מעשי השליחים 6:7).

רבים מהחוזרים בתשובה בחג השבועות היו יהודים הלניסטים, זאת אומרת, יהודים מהעולם היווני-רומי שחיו בירושלים (מע"שה 2:5,9-11). למרות שהיו יהודים, הם היו שונים מהיהודים מארץ יהודה – ה"עבריים" המוזכרים במעשי השליחים 1:6 – בהרבה מובנים, וההבדל שהכי נראה לעין היה שבדרך כלל הם לא היו בקיאים בארמית, השפה המדוברת אז ביהודה.

היו עוד הבדלים רבים, הן מבחינה תרבותית והן מבחינה דתית. היהודים ההלניסטים, מכיוון שנולדו במדינות זרות, לא חלקו את המסורות היהודיות מארץ יהודה, או לפחות שורשיהם לא היו כה עמוקים כמו של יהודי יהודה. הם לא היו הדוקים כל כך לטקסי בית המקדש, ולכללים של תורת משה שתקפו רק לאדמת ישראל.

נוסף על כך, מכיוון שרוב חייהם חיו באווירה יוונית-רומית ומכיוון שחיו בקשר קרוב יותר עם גויים, היה להם טבעי יותר להבין את האופי הכוללני של האמונה המשיחית. למעשה, אלוהים השתמש במאמינים יוונים רבים כדי להשלים את הציווי לתת עדות לעולם.

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-28 ביולי.

מינוי השבעה

קראו מעשי השליחים 1:6. מה הייתה הטענה של המאמינים ההלניסטים?

"סיבת התלונה הייתה הזנחתן, כביכול, של האלמנות דוברות היוונית בשעת חלוקת הסעד היומית. התנהלות מפלה הייתה מנוגדת לרוח הבשורה, ואף על פי כן הצליח השטן לעורר חשד בליבם של כמה מן התלמידים. אי לכך, נקיטת אמצעים הולמים באופן מידי היא חיונית כדי להסיר כל עילה לחוסר שביעות רצון, אחרת, ינחל השטן ניצחון במאמציו לעורר מחלוקת בקרב המאמינים." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 59, 60). הפתרון שהציעו התלמידים היה שהיהודים יבחרו בשבעה גברים מביניהם כדי לשמש *(diakoneō)* את השולחנות (מעש"ה 2:6), בעוד הם ישקדו בתפילה ו"שְׁמוֹשׁ *(diakonia)* הַדָּבָר" (מעש"ה 4:6). מכיוון ש-*diakoneō* ו-*diakonia* שייכים לאותה קבוצת מילים, ההבדל היחיד הוא בין "שולחנות" במעשי השליחים 2:6 ו"הדבר" במעש"ה 4:6. זאת, יחד עם שם התואר "יומיומי" (מעש"ה 1:6), מצביע על שני המרכיבים המרכזיים על חיי היומיום של הקהילה הקדומה: למידה ("הדבר") והחיברות ("שולחנות"), כאשר השולחנות התכוונו לארוחות הקבוצתיות, סעודת האדון, ותפילה (מעש"ה 2:42, 46; 5:42).

כלומר, כנאמנים מוסמכים על ידי ישוע, על השליחים היה להתעסק בעיקר עם הלימוד הדוקטרינלי של המאמינים ובתפילה, בעוד שהשבעה יהיו אחראים על פעילויות החיברות בבתי-קהילה הרבים. אך תפקידם לא היה מוגבל לעבודות שמשות כפי שהמונח מובן כיום. הם למעשה היו המנהיגים הראשונים של הקהילה.

קראו מעש"ה 6-2:6. כיצד נבחרו השבעה וכיצד הוסמכו לשירות?

המועמדים היו צריכים לעמוד במבחן במאפיינים מוסריים, רוחניים ומעשיים: הם היו צריכים להיות בעלי מוניטין מכובד ומלאים ברוח ובתבונה. עם הסכמת הקהילה, השבעה נבחרו והוסמכו בתפילה וסמיכת ידיים. טקס זה כנראה מצביע על הכרה ציבורית והפקדת הסמכות לעבוד כשמשים.

קל לזרוע מחלוקות בסולם הדרגות, נכון? כיצד נוכל לעשות את כל מה שביכולתנו הניתנת מאת ה' כדי לשמור על השלום בינינו ולהתרכז בשליחותנו?

שליחות סטפנוס

אחרי הסמכתם, השבעה לא רק השתלבו בשירות הקהילה אלא גם בעדות יעילה. התוצאה הייתה הפצת הבשורה, ומספר המאמינים גדל (מעש"ה 7: 6). גדילה זו החלה, כמובן, להביא התנגדות לקהילה הקדומה. הנרטיב מתרכז על סטפנוס, אדם בעל רמת רוחניות יוצאת דופן.

קראו מעשי השליחים 16: 8-6. מה פסוקים אלו מלמדים אותנו על סטפנוס, אמונתו ואופיו? בנוסף, מה סטפנוס בישר שגרם זעם כה רב למתנגדיו?

כיהודי יווני, סטפנוס בישר בבתי-כנסת יווניים בירושלים. היו בתי-כנסת רבים כאלו בעיר; מעש"ה 9: 6 קרוב לוודאי מתייחס לשניים מהם, אחד ממהגרים דרומיים (יהודים קורניים ואלכסנדריים) ואחד ממהגרים צפוניים (יהודים מקיליקיא ואסיה). ישוע ללא ספק היה הנושא המרכזי בדיונים, אך ההאשמות שהועלו נגד סטפנוס מצביעים על הבנתו של הבשורה והשלכותיה וייתכן שעקפה את הבנתם של המאמינים היהודים מארץ יהודה. סטפנוס הואשם בחילול שם משה ושם ה'; זאת אומרת, חילול התורה ובית המקדש. אפילו אם לא הבינוהו נכון בכמה נקודות – או מילותיו עוותו בכוונה – ועדי שקר שוכנעו לדבר נגדו, ההאשמות לוא דוקא היו כוזבות במלואן, כפי שבמקרה של ישוע עצמו (מרקוס 14: 58, יוחנן 2: 19). הגינוי המפורש של סטפנוס בסנהדרין על הערצה האלילית של בית המקדש (מעש"ה 7: 48) מגלה שהוא הבין את ההשלכות העמוקות יותר של מות ישוע ולאן השלכות אלו יובילו, לפחות בעניין בית המקדש וטקסי הפולחן.

מדוע עלינו להיות זהירים לא להיות נעולים על כמה מושגים יקרים לנו עד כדי כך שנסגור את עינינו לכל אור חדש?

בפני הסנהדרין

קראו מעשי השליחים 7:1-53. מה אמר סטפנוס למאשימיו?

ההאשמות נגד סטפנוס הובילו למעצרו ולדין מול הסנהדרין. לפי המסורת היהודית, התורה ועבודת בית המקדש היו שניים משלושה דברים שהעולם עומד – הדבר השלישי הוא גמילת חסדים. הרמיזה בלבד שהטקסים של משה הפכו למיושנים נחשב לתקיפה אמיתית על הדבר היקר ביותר ליהדות; לכן הייתה זו האשמה על חילול השם (מעש"ה 11:6).

תגובת סטפנוס היא הנאום הארוך ביותר בספר מעשי השליחים, ועובדה זו בפני עצמה מעידה על חשיבותו. למרות שממבט ראשון הוא נשמע כתיאור מייגע על היסטורית עם ישראל, עלינו להבין את הנאום בהקשר לברית התנ"ך ואת הדרך בה הנביאים השתמשו במבנה הזה כאשר עמדו כמתקנים רוחניים כדי להחזיר את ישראל בחזרה לדרישות הברית. כשזה קרה, הם לפעמים השתמשו במילה "ריב", כדי להביע את הרעיון שאלוהים נוקט בצעדים משפטיים נגד עמו, מכיוון שאלו נכשלו לשמור את הברית. במיכה 6:1,2, למשל, המילה "ריב" מופיעה שלוש פעמים. לאחר מכן, בעקבות התבנית של ברית סיני (שמות 20-23), מיכה מזכיר לאנשים את המעשים המופלאים של אלוהים בעדם (מיכה 3:5-6), התנאים והפרות של הברית (מיכה 6:12-6), ולבסוף הקללות להפרות (מיכה 6:13-16).

ייתכן שזהו הבסיס לנאום סטפנוס. כאשר התבקש להסביר את מעשיו, הוא לא התאמץ להפריך את ההאשמות או להגן על אמונתו. להיפך, הוא הרים את קולו באותה דרך שהנביאים הקדומים עשו כאשר הם הביאו את 'ריב' אלוהים נגד ישראל. סקרו הארוך של הקשר של אלוהים עם ישראל בעבר נועד לתאר את הכפיות טובה שלהם ואי-ציותם.

אכן, במעשי השליחים 7:51-53 סטפנוס כבר לא הנאשם אלא העורך דין הנבואי שמציג את תביעת הברית נגד מנהיגים אלו. אם הוריהם היו אשמים ברצח הנביאים, הם היו אפילו יותר. השינוי בין "אבותינו" (מעש"ה 7:11,19,38,44,45) ל"אבותיכם" (מעש"ה 7:51) משמעותי: סטפנוס שבר את הזדהותו עם עמו ותפס עמדה ברורה לצד ישוע. המחיר יהיה עצום; אך מילותיו מגלות שלא פחד ולא התחרט.

מתי הייתה הפעם האחרונה שהייתם צריכים לנקוט בעמדה נחושה ובלתי מתפשרת עבור ישוע? האם לקחתם עמדה זו או שהתחמקתם? אם התשובה היא האפשרות השנייה, מה צריך להשתנות?

ישוע בבית המשפט השמימי

מכיוון שהגדרת נביא הוא מישהו שמדבר עבור אלוהים, סטפנוס הפך לנביא ברגע שהביא את ריב אלוהים על ישראל. אך שירותו הנבואי היה קצר.

קראו את מעשי השליחים 7:55,56. מה הייתה המשמעות של חזון סטפנוס?

"כאשר סטפנוס אמר את המילים האלה, היה האולם כמרקחה. כאשר אזכר את ישוע המשיח בנשימה אחת עם הנבואות, ואמר את מה שאמר על המקדש, הכוהן שהעמיד פנים שהוא מתחלחל מדבריו, קרע את גלימת הכהונה שלו. סטפנוס ראה בצעד זה אות לכך שקולו יושתק לעד. הוא ראה את ההתנגדות לדבריו, וידע שזה עתה מסר את העדות האחרונה שלו. על אף שנשא רק את מחצית דרשתו, הוא סיים אותה באופן פתאומי." אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 66, 67.

בזמן שסטפנוס עמד מול המנהיגים היהודים מטיף את דבר האל נגדם, ישוע עמד בבית המשפט השמימי – זאת אומרת, במקדש השמימי, ליד האבן, מה שמצביע שהמשפט בארץ היה רק ביטוי של המשפט האמיתי שיתחולל בשמיים. אלוהים ישפוט את מורי השקר ואת המנהיגים בישראל.

זה מסביר את הקריאה לחזור בתשובה, מאפיין שכיח בנאומים הקודמים בספר מעשי השליחים (מעש"ה 2:8, 3:19, 5:31) החסר כאן. התאוקרטיה של ישראל הגיעה לסיומה, מה שאמר שישועת העולם כבר לא תעבור לעולם בתיווכו של עם ישראל כלאום כפי שהובטח לאברהם אבינו (בראשית 12:3, 18:18, 22:18), אלא דרך החסידי ישוע, יהודים וגויים, שהיו צפויים לעזוב את ירושלים ולתת עדות לעולם (מעש"ה 1:8).

קראו מעש"ה 1,2:8-7:57. כיצד לוקס מדווח על מות סטפנוס?

מות בסקילה היה העונש למחלל שם שמים (ויקרא 24:14), למרות שלא ברור אם סטפנוס נידון למוות או נרצח על ידי קהל פנטיים. בכל מקרה, הוא המאמין הראשון שדווח שנהרג בגלל אמונתו. עצם זה שהעדים שמו את בגדיהם לרגלי שאול רומז שהוא היה המנהיג; למרות זאת, כאשר סטפנוס התפלל בעד רוצחיו, הוא התפלל עבור שאול, גם כן. רק אדם עם אופי נעלה ואמונה איתנה יכל לעשות דבר כזה, התגלמות עצמתית של אמונתו ומציאות המשיח בחייו.

הפצת הבשורה

הניצחון על סטפנוס הניע רדיפות מסיבית נגד המאמינים בירושלים, ללא כל ספק מוסת על ידי אותה קבוצת מתנגדים. מנהיג הקבוצה היה שאול, אשר גרם לנזק לא קטן לקהילה (מעשי השליחים 3: 8, 10: 26). אך הרדיפות הייתה השפעה טובה. וכך, נפוצים בכל יהודה ושומרון, המאמינים הכריזו את הבשורה. הציווי להכריז באזורים אלו (מעש"ה 1: 8) אכן בוצע.

קראו מעש"ה 4-25. אילו לקחים מתגלים בסיפור הזה?

השומרונים היו חצי-יהודים, אפילו מנקודת המבט הדתית. הם היו מונוטאיסטים שהאמינו בתורה, עשו ברית מילה, וחיכו למשיח. אך ליהודים הדת השומרונית הייתה מושחתת, מה שאמר שלשומרונים לא היה חלק בברית החדש של ישראל. המרת הדת הלא צפויה של השומרונים הפליאה את הקהילה בירושלים, והקהילה שלחה את כיפא ואת יוחנן להעריך את המצב. עצם זה שאלוהים עיכב את רוח הקודש עד ביאתו של כיפא ויוחנן (מעש"ה 17-14: 8) כנראה נועד לשכנע את התלמידים שהשומרונים צריכים להתקבל כחברים באופן מלא בקהילת האמונה (ראו מעש"ה 18-1: 11). אך זה לא נגמר שם. במעשי השליחים 26-39: 8, אנו מוצאים את הסיפור של פילפוס והאיש האתיופי, סריס, שלאחר שיעור תנ"ך ביקש להיטבל. "וַיֵּרְדּוּ שְׁנֵיהֶם אֵלָיו" (מעש"ה 38: 8). קודם השומרונים, אחרי כן האתיופי, נכרי שבא לירושלים להשתחוות והיה בדרך חזרה לביתו. הבשורה עברה את גבולות ישראל והגיעה לעולם, כפי שנובא. אך, הייתה זו רק ההתחלה, מכיוון שהמאמינים היהודים הקדומים יכלו לכל העולם הנודע ויכריזו על הבשורות הטובות של מות ישוע, ששילם את עונש חטאיהם ומציע לכולם, בכל מקום, את תקוות הישועה.

כיפא אמר לשמעון שהוא נתון "בְּיַד מְרוֹת רוֹשׁ וְחִצְצוֹת רָשָׁע" (מעש"ה 8: 23). מה היה הפתרון לבעיה שלו, ולכל אחד שבאותה נסיבה?

נקודות למחשבה

"רדיפת הקהילה בירושלים הביאה לתנופה גדולה במלאכת הבישור, אשר קצרה הצלחה בעיר הקודש; לפיכך, הייתה סכנה שהתלמידים יישארו בירושלים לאורך זמן וישכחו את השליחות שהוטלה עליהם בידי המושיע, דהיינו, לבשר את הבשורה בכל קצווי התבל. דומה שהם שכחו כי הדרך הטובה ביותר להיאזר בכוח כדי להתנגד לרוע, היא באמצעות שירות תקיף ונחוש; הם חשבו שאין מלאכה חשובה יותר מאשר להגן על הקהילה בירושלים מפני מתקפות האויב. הם לא לימדו את המאמינים החדשים שעליהם לבשר את הבשורה לאלה שלא שמעוה. הם היו עלולים להסתפק בהישגיהם ולנוח על זרי דפנה, תחת שימשיכו לבשר בכל מרצם. לפיכך, אלוהים התיר את הרדיפות שבאו עליהם כדי להפיץ את נציגיו בעולם, שם הם יוכלו לבשר ולעמול למען אנשים אחרים. המאמינים שנאלצו לעזוב את ירושלים "עברו בארץ ובשרו את דבר אלוהים" (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 70).

שאלות לדיון:

1. קראו בעיון את הציטוט מאלן ווייט המופיע למעלה לגבי הסכנות שעמדו בפני הקהילה הקדומה בקשר למה שהושג על-ידם. דבר ראשון, המשמעות המיידית היא שבניגוד לדעות פופולריות, יהודים רבים אכן קיבלו את ישוע כמשיח. יתר על כך, איזו אזהרה עלינו לקחת, כעם כיום? כיצד נוכל להיות בטוחים שאיננו דבקים בשמירה על מה שכבר יש לנו, בניגוד לעשיית את שעלינו לעשות - לבשר לעולם?
2. בתקופת התלמידים, הקשר בין היהודים לשומרונים סומנו על ידי מאות שנים של איבה עזה. מה נוכל ללמוד מעצם העובדה שפיליפוס, קרוב לוודאי יהודי, נתן עדות על ישוע בשומרון? אפילו כאדוונטיסטים שומרי שבת, איננו מחוסנים נגד הטיות תרבותיות ואתניות. מה קרבן המשיח מלמד אותנו לגבי כיצד כולנו שווים בעיניי אלוהים? נוסף על כך, מה האוניברסליות של מות ישוע מלמדת אותנו לגבי הערך האינסופי של כל אדם ואדם?
3. כיצד פיליפוס ניגש לאתיופיה (מעש"ה 27-30:8)? כיצד נוכל להיות פתוחים יותר להזדמנויות כדי לבשר את הבשורה לאחרים?
3. מה למדנו ממעשי השליחים 6-8 שיעזור לנו למלא את שליחת הקהילה ביתר יעילות?

שיעור מספר 5*
28 יולי - 3 אוגוסט

שאל חוזר בתשובה

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי: מעש"ה 11-9:26, דברים 21-23, מעש"ה 20-9:1, 1 קורинתיים 9:1, אל הגלטים 1:1, מעש"ה 9:20-30.

פסוק לשינון: "לֹדֶךָ בִּיכָלִי חֶפֶץ הוּא לִי לְשֵׂאת אֶת־שְׁמִי לִפְנֵי גוֹיִם וּמַלְכִּים וְלִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (מעשי השליחים 9:15).

חזרתו בתשובה של שאול מטרסוס (שהפך לפולוס) היה אחד האירועים היוצאי דופן בהסטוריית הקהילה החלוצית. אך, חשיבותו של שאול חוצה את גבולות המרת דת כשלעצמה, מכיוון ששאול לא היה האויב היחידי של הקהילה שהפך להיות משיחי. הנושא מקושר למה שמצא את עצמו עושה למען הבשורה. שאול היה יריב מר לקהילת המאמינים הראשונה, והנזק שיכל היה לעשות לה היה עצום. היו לו גם את הנחישות וגם את התמיכה הרשמית כדי להרוס את הקהילה. אך הוא ענה בנאמנות לקריאת אלוהים בדרך לדמשק והפך להיות השליח גדול ביותר בקרב השליחים. "מבין הרודפים המרים ובלתי נלאים ביותר, קם הסגור הכשיר והכרוז המוצלח ביותר לבשורה." (Ellen G. White, Sketches from the Life of Paul, p. 9).

רדיפות הקהילה על ידו תמיד הביאו לשאל תחושה עמוקה של חוסר ערך עצמי, למרות שיכל להגיד שהייתה לו תחושה עמוקה אף יותר, של הודיה שחסדי האל לא היו לשווא. עם חזרתו בתשובה של שאול השליח, פני המשיחיות השתנו לתמיד.

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-4 באוגוסט.

רודף הקהילה

שאול היה יהודי הלניסטי. מקום היולדו היה טרסוס, עיר בירתה של קיליקיא (מעש"ה 39: 21). אף-על-פי-כן, הוא סטה במידת מה מהסטראוטיפ ההלניסטי, מכיוון שהוא בא לירושלים ולמד לרגליו של רבן גמליאל (מעש"ה 3: 22), הרב הפרוש המשפיע ביותר בזמנו. כפרוש, שאול היה אורתודוקס גרידא, למרות שקנאותו הייתה בגבול הקיצוני (אל הגלטים 1: 14). קנאותו של שאול הובילה את סטפנוס למותו ובכך הפך הוא להיות דמות מפתח בהתגברות הרדיפות.

קראו מעשי השליחים 11-9:26. כיצד תיאר שאול את מעשיו נגד הקהילה?

שאול אמר במקום אחר שהבשורה הייתה אבן נגף ליהודים (1 קורינתים 1: 23). חוץ מהעובדה שישוע לא התאים לציפייה היהודית המסורתית של מלך המשיח, הם לא יכלו בשום פנים ואופן לקבל על דעתם שהאחד שמת על הצלב יכל להיות משיח ה', מכיוון שהכתובים אומרים שכל מי שנתלה, ארור (דברים 21: 23). לכן, ליהודים הצליבה כשלעצמה הייתה סתירה נלעגת, הראיה הברורה ביותר שהצהרותיה של הקהילה לגבי ישוע היו שקריות.

מעשי השליחים 1,2: 9 מראה את שאול מטרסוס פועל נגד מאמינים. דמשק הייתה עיר חשובה כמאה שלוש וחמש מייל [כ-217 ק"מ] צפון לירושלים, והייתה לה אוכלוסיה יהודית גדולה. היהודים שחיו מחוץ לארץ יהודה היו מאורגנים בסוג של רשת כאשר המטה הראשי שלה היה בירושלים (הסנהדרין), עם בתי כנסת הפועלים כמרכזי תמיכה לקהילות המקומיות. היה קשר תמידי בין הסנהדרין וקהילות אלו דרך מכתבים שבדרך כלל נישאו דרך שליח. השליח היה סוכן רשמי ממונה מטעם הסנהדרין כדי לבצע תפקידים דתיים.

כאשר שאול השליח מהכהן הגדול, נשיא הסנהדרין, מכתבים ממוענים לבתי הכנסת בדמשק, הוא הפך לשליח, עם סמכות לעצור את חסידי ישוע ולהביאם לירושלים (השוו עם מעש"ה 12: 26). ביוונית, המילה המקבילה לשליח היא apostolos. לכן, טרם שאול היה שליח מטעם ישוע המשיח, שאול היה שליח מטעם הסנהדרין.

מתי הייתה הפעם האחרונה שהייתם קנאים למשהו (או נגד משהו) ואחרי כן שיניתם את דעתכם? אילו לקחים הייתם צריכים ללמוד מניסיון זה?

בדרך לדמשק

קראו מעשי השליחים 9:3-9. מה קרה כאשר שאול התקרב לדמשק? מה משמעות מילות ישוע במעשי השליחים 9:5 (ראו גם מעש"ה 26:14)?

בעוד שאול ועמיתיו מתקרבים לדמשק, התרחש מעשה בלתי-צפוי: סביבות שעת הצהריים הם חוו אור בהיר ובוהק מן השמיים וקול שדיבר. לא היה זה חזון במובן נבואי אלא התגלות אלוהית, מכוונת במידת מה על שאול. עמיתיו ראו את האור; אך רק שאול הפך לעיוור; הם שמעו את הקול; אך רק שאול הבין אותו. האור היה ההדר האלוהי של ישוע שקם מן המתים, שבאותו הרגע התגלה לשאול באופן אישי (מעש"ה 22:14). במקומות אחרים שאול מתעקש שראה את ישוע, מה שעשה אותו שווה לשניים עשר השליחים האחרים כעד לתחייתו וסמכות שליחותו (1 קורינתים 15:8, 9).
הדיאלוג שהתפתח עם ישוע היכה בהלם את שאול הרבה יותר מהאור עצמו. שאול היה משוכנע לחלוטין שעשה את עבודת האל כאשר רדף את חסידי ישוע מנצרת, מטהר את היהדות מהכפירה המסוכנת והנוראית הזו. אך, לצערו, הוא למד לא רק שישוע חי אלא שדרך פגיעה במאמינים בו, שאול פגע בישוע עצמו.
כאשר דיבר ישוע עם שאול, ישוע השתמש בפתגם יווני שקרוב לוודאי ששאול הכיר: "קֶשֶׁה לָךְ לִבְעֵט בְּדִרְבָּנוֹת" (מעש"ה 26:14). התמונה היא של שור הרתום לעול המנסה ללכת נגד המקל החד שמדריך אותו. כאשר זה קורה, החיה פוצעת את עצמה יותר ויותר. פתגם זה יכול להצביע על מאבק בראשו של שאול - התנ"ך מתייחס לזה כעבודת הרוח (יוחנן 11:16) - שחזר למה שקרה לסטפנוס. "שאול לקח חלק פעיל במשפטו ובהרשעתו של סטפנוס; ההוכחות החותכות על שכינת האלוהים ששרתה על הקדוש המעונה, הותירו רושם עמוק בליבו וגרמו לו לפקפק בצדקת דרכו כמתנגד חריף של תלמידי ישוע. נפשו ורוחו סערו. ברוב מבוכתו, הוא פנה אל האנשים שהוא בטח בחוכמתם ובכושר השיפוט שלהם. הטיעונים שהעלו הכוהנים וראשי הדת שכנעו אותו סופית שסטפנוס היה כופר שחילל את שם ה', שהמשיח, שעליו הטיף תלמידו שמת על קידוש שמו, היה משיח שקר, ושהכוהנים המשרתים בקודש חייבים להיות צודקים." אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 75.

מדוע חשוב להקשיב למצפונכם?

ביקור חנניה

כאשר שאול הבין שהוא מדבר אל ישוע בכבודו ובעצמו, הוא שאל אותו את השאלה שתיתן לישוע את ההזדמנות שחיפש: "מִהֲאֶעֱשֶׂה אֲדֹנָיִי" (מעש"ה 10: 22). השאלה מביעה נקיפות מצפון על מעשיו עד אותו הרגע, אך חשוב מכך, שאלה זו מבטאת נכונות ללא תנאים לתת לישוע להדריך את חייו מרגע זה ואילך. שאול הובל לדמשק והמתין להוראות נוספות.

במעשי השליחים 9: 10-19, הכתובים מגלים כיצד האדון פעל כדי להכין את שאול לחייו החדשים כשליח בשם פולוס. בחזון, ישוע נתן לחנניה משימה לבקר את שאול ולסמוך את ידיו עליו כדי שישוב לראות. אך חנניה כבר ידע מי היה שאול, ואת הסבל שאחים רבים סבלו ואף איבדו את חייהם בגללו. הוא גם ידע את הסיבה מדוע שאול הלך לדמשק, ולכן, ברור היה שלא רצה להיות הקרבן הראשון שלו שם. היסוסו היה מובן.

אך, מה שחנניה לא ידע זה ששאול חווה מפגש אישי עם ישוע ששינה את חייו לתמיד. הוא לא ידע שבמקום שיעבוד בשביל הסנהדרין, הוא – לתדהמת חנניה – נקרא על ידי ישוע לעבוד בשבילו, מה שאמר ששאול כבר לא היה שליח הסנהדרין אלא כלי נבחר על ידי ישוע כדי לקחת את הבשורה ליהודים ולגויים כאחד.

קראו אל הגלטים 1: 11,12. איזו טענה מיוחדת יש לשאול השליח בנוגע לשירותו כשליח?

באל הגלטים, שאול השליח מתעקש שקיבל את מסרו ושליחותו ישירות מישוע המשיח, ולא ממקור אנושי. זה לא בהכרח סותר את התפקיד של חנניה בקריאתו. ביקור חנניה אישר את מינויו של שאול שקיבל בדרך לדמשק מישוע עצמו. למעשה, השינוי בחייו של שאול היה כה דרמטי, ולא ניתן להקצות סיבה אנושית לשינוי זה. רק התערבות אלוהית יכולה להסביר כיצד היריב האובססיבי ביותר של ישוע לפתע יקבל אותו כמושיע ואדון, יעזוב הכל – אמונות, מוניטין, קריירה – ויגיע להיות השליח המסור ביותר.

באלו דרכים חזרתו בתשובה של שאול מראה את פועל חסדו הנפלא של אלוהים? מה תוכלו ללמוד מסיפורו לגבי אנשים בחייכם שהינכם בספק שאי פעם יבואו לאמונה?

תחילת שירות שאול השליח

מעשי השליחים 9:19-25 נותן את הרושם כי לאחר חזרתו בתשובה, שאול נשאר בדמשק לזמן מה לפני שחזר לירושלים (מעש"ה 9:26). אך, באל הגלטים 1:17, שאול מוסיף שלפני חזרתו לירושלים, הוא הלך לערב, שם ככל הנראה חי בבידוד במשך תקופה מסויימת. "בבדידות המדבר היו לשאול שפע של הזדמנויות ללמוד את דבר ה' ולהגות בו בשקט ושלווה." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 83).

קראו מעשי השליחים 9:20-25. כיצד לוקס מתאר את שירותו של שאול בדמשק? כמה טוב הלך לו?

מטרתו המקורית של שאול כאשר עזב את ירושלים עם מכתבים מהכהן הגדול היו היהודים המאמינים שכל הנראה חיפשו מחסה בבתי כנסת בדמשק (מעש"ה 9:2). כעת, כאשר חזר מערב, סוף סוף הגיע לבתי הכנסת, אך לא כדי לעצור מאמינים אלא כדי להוסיף למספרם; לא כדי להשמיץ את ישוע כמתחזה אלא כדי להציג אותו כמשיח ישראל. מה עבר במוחם של אנשים ששמעו עליו רק כאחד מרודפיהם, ועכשיו שומעים אותו מעיד על ישוע? מה הם יכלו לעשות חוץ מלתמוה על מה ששאול מטרסוס הפך להיות ומה הוא עשה עבור הקהילה? (יתכן ולא ידעו אפילו על ההשפעה שתהיה לחוזר בתשובה זה!).

כמה מיריביו של שאול שלא יכולו לסתור אותו, זממו לרצוח אותו. סיפורו של שאול על מאורע זה (2 קורינתים 11:32,33) רומז שיריביו האשימו אותו מול הרשות המקומית על מנת להשיג את כוונתם. אך, בעזרת המאמינים, שאול ברח בסל, קרוב לוודאי מחלון בית בחומת העיר.

שאול ידע מלחתחילה שיהיו לו אתגרים (מעש"ה 9:16). התנגדות, רדיפות, וסבל ממקורות שונים יהיו באופן קבוע בשליחותו, אך דבר לא מוטט את אמונתו או את חובתו, למרות הקשיים והצרות שאיתם התמודד למעשה בכל צעד בחייו החדשים במשיח (2 קורינתים 4:8,9).

למרות הקשיים והתנגדות, שאול לא ויתר. כיצד נוכל ללמוד לעשות את אותו הדבר בקשר לאמונה – זאת אומרת, כיצד להתמיד מול ייאוש והתנגדות?

החזרה לירושלים

לאחר שברח מדמשק, שאל חזר לירושלים בפעם הראשונה מאז עזב כרודף. זה קרה שלוש שנים אחרי חזרתו בתשובה (אל הגלטים 1: 18). לא הייתה זו שבות קלה, מכיוון שהצטרך להתמודד מול בעיות הן בתוך הקהילה והן מחוץ לה.

קראו מעשי השליחים 9: 26-30. מה קרה לשאול כאשר הגיע לירושלים?

בירושלים, שאול ניסה להתחבר לשליחים. למרות שבזמנו היה הוא כבר משיחי במשך כשלוש שנים, החדשות על חזרתו בתשובה היו כה מופלאות שהשליחים, כמו חנניה לפניהם, היו ספקניים. הם פחדו שהיה זה רק חלק ממזימה שתוכננה בקפידה. היה זה ברנבא, לוי מקפריסין (מעש"ה 36, 37: 4), יהודי יווני, ששבר את התנגדות השליחים והציג את שאול בפניהם. ללא כל ספק גם הם השתוממו על מה שאלוהים אצל שאול; כלומר, ברגע שהם הבינו שחזרתו בתשובה כנה.

אך התנגדות זו לא אף פעם לא נעלמה לחלוטין, אם לא בגלל מעשי עברו של שאול ברדיפות הקהילה, אז בגלל הבשורה שבישר. כמו במקרה של סטפנוס, המאמינים מארץ יהודה, שבהם נכללו השליחים, היו איטיים להבין את ההיקף האוניברסלי של האמונה המשיחית, אמונה שבכבר לא מתבססת על פולחני התורה, במיוחד פולחני הקרבת קרבנות, שתקפם פג כאשר ישוע מת על הצלב. מעגלו הקרוב של שאול בתוך הקהילה ביהודה היו היהודים היוונים (הלניסטים): חוץ מברנבא עצמו, הוא כלל את פיליפוס, אחד משבעת השמשים (מעש"ה 8: 21), ומנסון, גם מקפריסין (מעש"ה 16: 21). שנים רבות לאחר מכן, מנהיגי הקהילה בירושלים עדיין האשימה את שאול שבישר כעקרון את אותה בשורה שבישר סטפנוס לפני כן (מעש"ה 21: 21).

במהלך חמישה-עשר הימים שנשאר בירושלים (אל הגלטים 1: 18), שאול לכאורה החליט לבשר את הבשורה לאותם יהודים לא מאמינים שהסית נגד סטפנוס לפני כן. אך כמו שעם סטפנוס, מאמציו פגשו התנגדות חריפה, וחל איום על חייו. בחזון, אמר לו ישוע לעזוב את ירושלים לביטחון (מעשי השליחים 21: 17-22). בעזרת האחים, הוא הלך לעיר הנמל קיסריה ומשם לעיר מולדתו קיליקיה, שם נשאר שנים רבות לפני שהתחיל את מסעות הבישור שלו.

נקודות למחשבה

"כאשר מצביא נהרג בקרב, מותו נחשב לאובדן כבד לצבאו, אך אין הדבר מחזק את האויב. אולם, כשאדם בעל תפקיד בכיר חובר לאויב, לא מדובר אך ורק בהפסד של שירותיו; אדרבה, הצד שאליו הוא חובר זוכה ביתרון ממשי. שאול מטרסוס שעשה את דרכו לדמשק, יכול היה בקלות להיהרג בידי האדון; במקרה כזה, חלק ניכר מן הכוח שהיה בידי הצד הרודף, היה אובד. אך אלוהים בחסדו לא רק חס על חייו של שאול, אלא אף הושיע אותו, ובכך העביר את המצביא משורות האויב אל שורות המשיח." אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 82-83.

"המשיח ציווה על תלמידיו ללכת וללמד את כל העמים; אך ההוראה המוקדמת שקיבלו מהיהודים הקשתה עליהם להבין את מילותיו של רבם במלואם, ולכן היו איטיים באשר לפעול על פיהן. הם קראו לעצמם ילדי אברהם, והחשיבו את עצמם ליורשי ההבטחה האלוהית. לא היה זה לפני שנים רבות אחרי הנשאותו של האדון לשמים שהבינו בבירור את הכוונה של מילותיו של ישוע, שעליהם לעבוד כדי להחזיר בתשובה הן גויים והן יהודים." (Ellen G. White, Sketches From the Life of Paul, p. 38).

שאלות לדיון:

- חשבו עוד על שאלת ישוע לשאול בדרך לדמשק: "למה תִּדְּפֵנִי?" (מעש"ה 4:9). בשביל שאול שאלה זו הייתה סימן שישוע מנצרת אכן קם מן המתים. אך מעבר לכך, היה זה גם סימן לזהות הרוחנית הקיימת בין המשיח לקהילתו (ראו גם מתי 25:34-45). הרמז ברור: כל נזק שנגרם לקהילה הוא נזק שנעשה לישוע עצמו. במונחים מעשיים, מה המשמעות של זה כיום עבורנו?
- להיות עדים בשביל ישוע כולל לסבול בשביל ישוע. לא במקרה המילה היוונית "ל"עדות" (martyrs) מקושרת ל"מות קדושים". מה זאת אומרת לסבול בשביל ישוע?
- יש פתגם לטיני עתיק, Credo ut intelligam, שמשמעותו, "אני מאמין כדי שאוכל להבין". כיצד הרעיון הזה עוזר לנו להבין מה קרה לשאול מטרסוס? כלומר, לפני חזרתו בתשובה, לפני ששאול הפך להיות מאמין בישוע, הוא לא הבין. רק לאחר ניסיונו היה מסוגל להבין. איזה לקח נוכל לקחת מזה על הפעמים שאנו מוצאים את עצמינו מתוסכלים עם אלה שלא מאמינים באמיתות שנראות כה ברורות בעינינו?

שיעור מספר 6*

10 - 4 אוגוסט

שליחות כיפא

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי: מעש"ה 9:32-43, 10:9-16, אל האפסים 2:11-19, מעש"ה 11:1-26, 12:1-18.

פסוק לשינון: "וַיִּפְתַּח פֶּטְרוֹס אֶת־פִּיו וַיֹּאמֶר עֲתָה יְדַעְתִּי בִּאֱמֶת כִּי הָאֱלֹהִים אֵינָנוּ נֹשְׂא פָנִים כִּי אִם־בְּכָל־עַם וְעַם הִירָא אוֹתוֹ וְעָשָׂה צֶדֶק רָצוּי הוּא לְפָנָיו" (מעשי השליחים 10:34,35).

עם עזיבתו של שאול לטרסוס, כיפא שב להיות הדמות הראשית של לוקס בסיפור של ימיה הראשונים של הקהילה המשיחית. כיפא מתואר כמבשר נודד שכזה ביהודה והסביבה. מעשי השליחים מספרים על שני סיפורי נס קצרים, רפואת אינאס ותחיית טביא (צביה), ולאחר מכן מסופר הסיפור על קורנליוס בפרק 10.

החזרה בתשובה של גויים היה הנושא השנוי במחלוקת ביותר בקהילת השליחים. למרות שהדיונים בעקבות טבילתו של קורנליוס היו רחוקים מלפתור את כל הקשיים, צליחת הרוח, כתזכורת למה שקרה בחג השבועות, עזרה לשכנע את כיפא והאחים בירושלים שברכות הבשורה לא חלו רק על יהודים. בנתיים, הקהילה באנטיוכיה התחילה לעבוד גם עם גויים.

שיעור השבוע כולל רדיפה קצרה וחדשה – הפעם תחת מלך הורדוס – והשפעתה על השליחים, שניצולו מהרדיפות שסבלה הקהילה קודם לכן על ידי שאול.

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-11 באוגוסט.

בלוד ויפו

כיפא ביקר בקהילות המשיחיות באזור החוף בארץ יהודה. מטרתו קרוב לוודאי הייתה ללמד אותם על הדוקטרינות (מעשי השליחים 2:42), אך אלוהים השתמש בו רבות כדי לחולל נסים באותה צורה שישוע חולל אותם.

קראו מעשי השליחים 9:32-35. איזה דמיון יש בנס של ישוע בלוקס 5:17-26 וריפוי אינס?

למרות קוצר הסיפור, הנס מזכיר לנו סיפור מוכר מאוד של האיש המשותק שנרפא על ידי ישוע (לוקס 5:17-26). אפילו הפרטים על המיטה זהים. אך חשובה יותר הייתה ההשפעה של ריפוי אינס, לא רק בלוד, אלא גם במישור החוף בשרון. רבים חזרו בתשובה כאשר אימתו בעצמם את התגשמות הנס.

קראו מעשי השליחים 9:36-43. סיקרו את סיפור תחייתה של טביתא. מה היה כה מיוחד בה?

טביתא – המילה הארמית ל"צביה"; "ביוונית – דורקס – הייתה מאמינה מאוד אהובה בשכונתה בגלל מעשיה הטובים. סיפור תחייתה גם מקביל לנס שישוע עשה, תחייתה של ביתו של יאיר (לוקס 56-49, 41, 8), שכיפא היה עד לו. כיפא ביקש מכולם לעזוב את החדר, כפי שישוע הדגים בעבר (ראו מרקוס 5:40). אז הוא כרע ברכ והתפלל, ולאחר מכן פנה אל הגווייה ואמר לה, "טְבִיתָא קִימִי" (מעש"ה 9:40).

השליחים עשו נסים רבים; אך, למעשה, היו אלה מעשי אלוהים דרך ידי השליחים (מעש"ה 5:12). הדימויים עם נסיו של ישוע יתכן שהיו כדי להזכיר לקהילה, וגם אותנו כיום, שהדבר החשוב ביותר הוא לא זהות הכלים שאלוהים משתמש בהם אלא באיזו מידה הם נכנעים לאלוהים (ראו יוחנן 12:14). כאשר אנו מאפשרים באופן מלא לאלוהים שישתמש בנו למטרת הבשורה, דברים גדולים יכולים לקרות. כיפא לא רק הקים לתחייה את טביתא, אלא שהנס הוביל לחזרה בתשובה של אנשים רבים ביפו (מעש"ה 9:42).

ישנם אנשים שחושבים שאם רק היו רואים נס אחד, כמו שקרה בסיפורים אלה, הם יאמינו. ולמרות שלעיתים נסים הובילו אנשים להאמין, הכתובים מלאים בסיפורים של אנשים שראו נסים ובכל זאת לא האמינו. אז על מה אמונתנו צריכה להתבסס?

בבית קורנליוס

ביפו, כיפא נשאר עם מישוהו בשם שמעון, מעבד עורות בעיסוקו (מעש"ה 9:43). בנתיים, בקיסריה, כארבעים קילומטרים מיפו, גר שר-מאה רומי בשם קורנליוס. הוא וביתו היו חסידים יראי אלוהים, למרות שלא התגיירו רשמית לדת היהודית, מה שאמר שקורנליוס עדיין היה גוי ערל. בחזון שניתן לו מאלוהים, נמסר לו שעליו לשלוח שליחים ליפו ולהזמין את כיפא כדי שיבקר אותו (מעש"ה 8-10:10).

קראו מעשי השליחים 9:10-16, 28, 34, 35. מה חווה כיפא, וכיצד הוא פירש זאת?

חשוב לדעת שחזון כיפא לא היה על מאכלים אלא על אנשים. כן, היה זה בסביבות שעות הצהריים, כיפא היה רעב, והקול אמר לו להרוג ולאכול; אך אלוהים השתמש בחזון, לא כדי לבטל את ההבחנה בתורה (ויקרא יא') בין חיות טהורות ולא טהורות אלא כדי ללמד את כיפא על המאפיין הכוללני של הבשורה.

מטרת החזון מאלוהים לכיפא הייתה להסיר במפורש את התנגדותו של כיפא כלפי הגויים. השקפתו של כיפא הייתה שאם נכנס לבית קורנליוס והיה איתו, הוא יטמא את עצמו ולא יוכל להלל בבית המקדש או לבוא לפני אלוהים. היהודים מאזור יהודה והסביבה במאה הראשונה לספירה לא קשרו את חייהם, ולא נאספו עם גויים ערלים. הבעיה הייתה עם התאולוגיה בת זמנו, שדחתה את הגויים מהחברה הישראלית, למרות שהשקפה זו הייתה סטייה ממטרת קיומה של ישראל כעם, שהייתה לבשר לעולם את הידע על האל האמיתי.

מכיוון שהברית מילה הייתה הסמל של ברית אברהם, גויים ערלים הופרדו והתייחסו אליהם בבוז. לא היה להם חלק בברכות הברית אלא אם כן הם עברו ברית מילה והתגיירו. תפיסה זו הייתה מנוגדת להיקף האוניברסלי של מות ישוע, כפי שמאמינים ראשונים, עם הזמן, החלו להבין.

קראו טיטוס 2:11, אל הגלטים 3:26-28, ואל האפסים 2:11-19. מה פסוקים אלו מלמדים אותנו לגבי האוניברסליות של הבשורה? מה הם אומרים לנו לגבי עד כמה לא נכון זה שמאמינים ישמרו על דעות קדומות נגד כל קבוצה אתנית אחרת?

מתנת הרוח

מעשי השליחים 10: 44-48 מגלה רגע מכריע בהיסטורית הקהילה הקדומה. הייתה זו הפעם הראשונה שהבשורה בושרה לגויים ערלים על ידי אחד השליחים. לא כמו המאמינים ההלניסטים, השליחים והמאמינים היהודים מיהודה לא היו מוכנים לקבל גויים בקהילה. מכיוון שישוע היה המשיח של ישראל, הם חשבו שעליהם היה לבשר את הבשורה ליהודים בלבד, קרובים ורחוקים כאחד. הגויים היו צריכים קודם כל להתגייר, ורק אז יתקבלו כחלק מקהילת המאמינים. במילים אחרות, לפני שגויים יהיו משיחיים, היה עליהם להתגייר. זו הייתה המחשבה שהייתה חייבת להשתנות בקרב מאמינים יהודים אלו.

מתנת הלשונות שניתנה לקורנליוס וביתו התווספה כסימן ברור ובולט שמושג זה היה שגוי, שלא להיהם אין העדפות, שמבחינת הישועה יהודים וגויים עומדים בשוויון לפניו.

קראו מעשי השליחים 11:1-18. כיצד הקהילה בירושלים הגיבה לניסיון של כיפא בקיסריה?

הדעות הקדומות הוותיקות של היהודים בנוגע לגויים הוביל את המאמינים בירושלים להעביר ביקורת על כיפא על שאכל עם ערלים. נראה שהם היו יותר מודאגים עם מסורות טקסים יהודיות מאשר ישועת קורנליוס ומשפחתו. הם אולי חששו שאם הקהילה תפסיק מנהגים אלו דבר זה יהווה כאות להתכחשותם לאמונת ישראל; הם יאבדו את טובת אלוהים, ויהיו חשופים בעצמם לאותם האשמות – מאחיהם היהודים – שהובילו למות סטפנוס.

"הגיעה השעה לפתוח בשלב חדש לגמרי במלאכה שהוטלה על קהילת המשיח. הדלת שרבים מן היהודים שקיבלו את האמונה סגרו בפני הגויים, נפתחה לרווחה. היהודים המאמינים חייבים להתייחס לגויים שקיבלו את הבשורה כשוויים להם, וזאת, מבלי שהגויים יצטרכו לעבור ברית מילה." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 90).

כפי שקרה בחג השבועות, גם כאן הם דיברו בשפות שלא היו ידועות להם לפני כן, ולא בלשונות המובנות רק לאומרים או לשונות שמימיות שרק מלאכים מבינים. המטרה הייתה שונה: בזמן שהמתנה שניתנה לשליחים הייתה מכוונת אל משימת ביזור עולמית, עבור קורנליוס מתנה זו סימלה אות אישור שחסד אלוהים פעל בין הגויים גם כן.

הקהילה באנטיוכיה

מונע מחזרתו בתשובה של קורנליוס, לוקס קוטע באחת את הסיפור של שליחות שמעון כיפא כדי להראות את ההתקדמויות הראשונות של הקהילה בקרב הגויים.

קראו מעשי השליחים 11:19-26. מה ארע כאשר כמה פליטים מירושלים הגיעו לאנטיוכיה?

הקטע הזה ממעשי השליחים 11 מתייחס לרדיפות שאול בפרק 8. לכן, כאשר ההתפתחויות הקודמות התרחשו ביהודה ובכל מקום, כמה מהמאמינים יהודים הלניסטים שברחו מירושלים התחילו לבשר את הבשורה מחוץ לגבולות יהודה. לוקס מפנה תשומת לב גדולה לאנטיוכיה, העיר הגדולה שבסוריה, המקום בו הפליטים התחילו לבשר לאחיהם היהודים ולהלניסטים, והרבה מהם קיבלו את האמונה. בתקופה זו ציווי ישוע על התלמידים במעשי השליחים 1:8 החל להתממש דרך המאמץ של מאמינים יהודים הלניסטים אלו. אלו היו המייסדים האמיתיים של השליחות לגויים.

בגלל ההצלחה של הקהילה באנטיוכיה, השליחים בירושלים החליטו לשלוח את ברנבא כדי להעריך את המצב. ברנבא שם לב להזדמנויות המדהימות לקידום הבשורה וביקש את שאול מטרסוס, היות והייתה לו תחושה שהוא יוכל להיות מסייע חיוני. ברנבא צדק. במשך השנה שהוא ושאול עבדו ביחד, קהלים גדולים, בעיקר גויים, יכלו לשמוע את הבשורה. ההתלהבות שלהם כאשר דברו על ישוע המשיח גרמה שהמאמינים יוכרו בפעם הראשונה כ"משיחים" (מעש"ה 11:26). עצם העובדה שהם "נקראו" משיחיים מציין שמונח זה הוטבע על ידי אנשים מחוץ לקהילה, ככל הנראה כצורה של לעג, בעוד שהמאמינים העדיפו לקרוא לעצמם "אחים" (מעש"ה 1:16), "שליחים" (מעש"ה 6:1) או אפילו "קדושים" (מעש"ה 9:13). כאשר ספר מעשי השליחים נכתב, המונח "משיחיים" הפך להיות כינוי נפוץ (מעש"ה 28:26), ונראה שלוקס מאשר זאת. "משיחי" משמעותו חסיד או אדם הדבק במשיח.

מה המשמעות בשבילכם להיקרא "משיחיים"? האם חייכם באמת משיחיים? זאת אומרת, כמה שונה חיים אתם מאנשים לא מאמינים בדברים שבאמת חשובים?

רדיפות הורדוס

בחזרה ליהודה, אנו נתקלים עם הסיפור של המלך הורדוס שמוציא להורג את יעקב, אחיו של יוחנן ובנו של זבדאי (מרקוס 1: 19). הוא רצה לעשות את אותו הדבר עם כיפא.

קראו מעשי השליחים 4:1-12. מה זה מלמד על הקשיים שעימם התמודדה הקהילה הקדומה?

מלך הורדוס המתועד כאן הרי הוא אגריפס הראשון, הנכד של הורדוס הגדול (מתי 2: 1); הוא משל על יהודה משנת 40 לספירה עד שנת 44 לספירה. כתוצאה מאדיקותו, הוא נעשה פופולרי בקרב האזרחים היהודים, במיוחד הפרושים. ניסיונו לרכוש את אהדת היהודים דרך התקפת כמה שליחים מתאימה באופן מושלם ממה שידוע לנו ממקורות אחרים. מכיוון שההוצאה להורג של יעקב הייתה יעילה בשביל לממש את סדר היום שלו, אגריפס תכנן להוציא להורג את כיפא גם כן. כיפא נעצר וארבעה חוליות המורכבות מארבעה חיילים לחולייה מונו כדי שישמרו עליו, חולייה עבור כל אחת מארבעת משמרות הלילה. לכיפא היו ארבעה חיילים שומרים בו זמנית: הוא היה כבול לשני חיילים, אחד בכל צד, ושניים שמרו בכניסה. על זהירות קיצונית כזאת הוחלט כדי לנסות להימנע ממה שכבר קרה לכיפא, (ויוחנן) כמה זמן לפני כן (מעש"ה 17-20: 5).

קראו את מעש"ה 18-5:12. מה קרה כתוצאה מתפילת האחים?

בלילה שלפני היום שאגריפס תכנן לשפוט את כיפא ולהוציא אותו להורג, כיפא שוחרר שוב דרך נס על ידי מלאך. לאחר מכן אנו פוגשים את סיפור מות אגריפס בקיסריה (מעש"ה 23-20: 12). נעשו ניסיונות כדי לזהות את הגורם למותו (צפקת, אולקוס, אפילו רעל); אך לוקס אומר בבירור שהמלך מת בשל פסק דין אלוהי. יעקב הוצא להורג, כיפא שוחרר, והורדוס מתמודד מול משפט אלוהי. בכמה מקרים, אנו רואים צדק; במקרים אחרים, לא נראה כך. מה זה אמור ללמד אותנו לגבי זה שאין לנו את כל התשובות לכל שאלותינו ומדוע עלינו לחיות על פי אמונה בנוגע לדברים שאיננו מבינים?

נקודות למחשבה

"בפרק העשירי של מעשי השליחים יש לנו דוגמה נוספת על השירות של מלאכי השמיים, ותוצאתה הייתה חזרה בתשובה של קורנליוס וחבורתו. קראו פרקים אלו [8-10], ושימו עליהם לב במיוחד. בהם אנו רואים שהשמיים הרבה יותר קרובים למשיחי שעסוק בעבודת ישועת הנפשות משרבים סוברים. עלינו ללמוד מהם גם כן את הלך של דאגתו של אלוהים לכל בן אדם, ושכל אחד צריך להתנהג לרעהו כאחד מאמצעי אלוהים כדי להשיג את עבודתו על הארץ. (Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, vol. 6, p. 1059).

"כאשר הקהילה מתפללת, עבודת אלוהים תתקדם, ואויביו יכשלו, אפילו אם זה לא חוסך מהקהילה סבל ומות קדושים; אמונתו של לוקס בניצחון הבשורה מציאותית ביסודיות ומכירה שלמרות שדבר אלוהים לא מוגבל, יתכן שמשרתיו יסבלו ויגבלו." (I. Howard Marshall, The Acts of the Apostles (Grand Rapids: Eerdmans, 1980), pp. 206, 207).

שאלות לדיון

1. קורנליוס מתואר כ"חסיד וירא אלהים עם-פליגני ביתו ועשה צדקות הרבה לעם ומתפלל תמיד לאלהים" (מעש"ה 10:2). זה ברור שרוח אלוהים כבר עבדה בקורנליוס הרבה לפני שהוא הכיר את כיפא. האם זה אפשרי שחיי הרוחניים היו הזדמנות כדי שאלוהים יגיע אליו עם מסר הבשורה? איזה לקח יש בשבילנו בסיפור שלו?
2. בכיתה עברו על התשובה לשאלה האחרונה בשיעור ביום שני ושאלו את עצמיכם את השאלה הבאה: מה ההקשר התרבותי, חברתי, ופוליטי שאתם חיים בו שיוצר לחץ גזעני שלא אמור להיות בין אנשים משיחיים? במילים אחרות, כאשר צריך, כיצד נוכל להתעלות על התרבות והרקע שלנו כמשיחיים?
3. למרות הנזק, מאמציו של שאול ברדיפות הניבו פרי טוב: הפליטים שהגיעו לאנטיוכיה התחילו לבשר, ליהודים וליוונים. שתפו בכיתה ניסיון אישי של כאב וסבל שאלוהים הפך לברכה.
4. יעקב היה אחד התלמידים הקרובים ביותר לישוע (מרקוס 5:37, 9:2, 14:33); אך היה הוא הראשון מהשניים עשר שסבל מות קדושים. אילו עוד דוגמאות אנו מוצאים בכתובים על אנשים נאמנים שסובלים שלא בצדק? אילו לקחים עלינו ללמוד מהסיפורים הללו למען עצמינו לגבי השאלה על הסבל?

שיעור מספר 7*

11 - 17 אוגוסט

מסע השליחות הראשון של שאול

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי: מעשי השליחים 13, 2 קורינתים 10-7:4, אל הרומים 10:1-4, אל הרומים 3:19, מעש"ה 14:1-26, אל הרומים 9-113

פסוק לשינון: "לִכְּנֹן אֲנָשִׁים אֲחִים יִזְדַּע לָכֶם כִּי עַל־יְדֵיזָה תִּקְרָא לָכֶם סְלִיחַת הַחַטָּאִים, וְכִלְהִמָּאִמִּין יִצְדַּק בּוֹ לְכָל אֲשֶׁר לֹא־יִכְלָתֶם לְהַצְטִיֵּק מִמֶּנּוּ בְּתוֹרַת מֹשֶׁה" (מעשי השליחים 13: 38, 39).

הבשורה בהחלט הייתה צריכה להתבשר לגויים וליהודים כאחד. היה זה מסר שאט אט המאמינים היהודים התחילו להבין.

הדווח המפורש הראשון של גויים שבאו לאמונה בקנה מידה גדול מגיע מאנטיוכיה. במילים אחרות, היה זה באנטיוכיה שקהילת הגויים הראשונה נוסדה, אף על פי שהייתה נציגות של יהודים מאמינים גם כן בתוכה (אל הגלטים 13-11:2). בשל קנאות מייסדיה והתנופה החדשה מהגעתם של ברנבא ושאול, הקהילה שם גדלה מהר, והפכה למרכז המשיחי החשוב הראשון מחוץ ליהודה. למעשה, בכמה היבטים היא אפילו עקפה את הקהילה הירושלמית.

בעוד השליחים קבעו את מושבם בירושלים, אנטיוכיה הפכה להיות ארץ המולדת של השליחות המשיחית. היה זה שם, ועם התמיכה הראשונית של המאמינים המקומיים, ששאול עזב לשלושת מסעיו השליחותיים. היה זה בגלל מחויבותם שהאמונה המשיחית הגיעה למה שישוע התכוון שתגיע: דת עולמית, שבה הבשורה תתפרש לכל "גוי ומִשְׁפָּחָה וְלָשׁוֹן וְעַם" (התגלות 6:14).

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-18 באוגוסט.

סלמים ופפוס

במעשי השליחים 13, לוקס מחזיר את מוקד תשומת הלב לאנטיוכיה כדי להציג את המסע השליחותי הראשון של שאול, המתפרש על פני שני פרקים (מעש"ה 13, 14). מכאן ועד סוף הספר, המוקד עומד על שאול ועל שרותו למען הגויים. זהו המאמץ הבישור הראשון במעשי השליחים שמכוון ומתוכנן על ידי קהילה ייחודית; אך לוקס זהיר להדגיש שמאמץ זה מקורו היה באלוהים, ולא כיוזמה של הקהילה. הנקודה היא שאלוהים יכול לפעול רק כאשר אנו שמים את עצמינו במקום שהוא יכול להשתמש בנו מתוך רצוננו החופשי.

קראו מעשי השליחים 12:1-13. אלו נושאים מרכזיים לוקס רוצה להדגיש לגבי הפעילויות של ברנבא ושאול בקפריסין?

תקופה של צום ותפילה קדמה את עזיבת השליחים; בהקשר הזה, סמיכת הידיים היה מעשה של הקדשה, או התמסרות לחסד האל (מעש"ה 14: 26) עבור המשימה הבאה. האי קפריסין נמצא בקצה הצפון-מזרחי של הים התיכון, לא רחוק מאנטיוכיה. היה טבעי להתחיל במקום זה, לא רק מכיוון שברנבא היה משם אלא משום שהבשורה כבר הגיעה לאי. ולמרות זאת, היה הרבה מה לעשות. בעודם בקפריסין, ברנבא ושאול – ויוחנן מרקוס, בן-דודו של ברנבא (מעש"ה 15: 39), אל הקולוסים 1: 4), שהיה איתם – דרשו בבתי כנסת בסלמיס. זה היה מנהגו של שאול: הוא היה מבשר בבתי כנסת לפני שהיה הולך לגויים. מכיוון שישוע היה משיח ישראל, היה זה יותר מטבעי לבשר ראשית את הבשורה ליהודים. לאחר סלמיס, הם נסעו לכיוון מערב, כאשר הם מטיפים (אנו יכולים להניח כך) בדרך, עד שהגיעו לעיר הבירה, פפוס. מכאן הסיפור סובב סביב שני אנשים: מכשף יהודי על שם בר-ישוע, גם מוכר כאלימא, וסרגיוס פולוס, שר המדינה הרומי. הסיפור משמש כדוגמה טובה לעד כמה הבשורה נפגשה עם מנוגדי תגובות: מצד אחד, התנגדות פתוחה; מהצד השני, התקבלות נאמנה אפילו בקרב גויים בעל מוניטין גבוה. השפה במעשי השליחים 12: 13 מייצגת חזרה בתשובה.

חישבו כיצד, במקרה כזה, היה זה יהודי שהתנגד לאמת והגוי קיבל אותה. מדוע זה יכול לעזור לנו להבין מדוע קשה יותר להגיע לאנשים בעלי דת אחרת מאשר אנשים ללא דת כלל וכלל?

אנטיוכיה הפיסידאית: חלק א'

מקפריסין, שאול ועמיתיו הפליגו לפרגי, בפמפוליא, בחוף הדרומי של טורקיה המודרנית. לפני שעזבו לאנטיוכיה הפיסדאית, לוקס מדווח על שני שינויים נלווים: לשאול התפקיד הראשי (עד לנקודה זו, ברנבא מוזכר ראשון) ולוקס מפסיק לקרוא לשאול בשמו היהודי ומתחיל להתייחס אליו רק כ"פולוס" (מעש"ה 9:13). יכול להיות שזה מכיוון שמעתה והלאה שאול מוצא את עצמו לרוב בסביבה יוונית-רומית. מעשי השליחים מתעד את יוחנן מרקוס חוזר לירושלים. לא ידוע לנו מתוך הטקסט את סיבת עזיבתו של יוחנן מרקוס. אכן וויט כתבה שהוא פחד והיה מיואש בגלל הקשיים שהתייצבו מולם, "כאשר התקדמו השליחים בדרכם, הם נתקלו בקשיים גדולים יותר; מרקוס נבהל, איבד את אומץ ליבו, סירב להמשיך במסע ושב לירושלים." אכן וויט, מעשי השליחים, עמ' 110. אלוהים לעולם לא הבטיח שתהיה זו משימה קלה ופשוטה. אדרבא, שאול ידע מלכתחילה ששירותו לישוע יכלול סבל רב (מעש"ה 9:16), אך הוא למד להסתמך כל כולו בכוח אלוהים, ובזה היה מונח סוד כוחו (2 קורינתים 10:7-4).

קראו את מעשי השליחים 13:38. מה הייתה מהות המסר של שאול בבית הכנסת באנטיוכיה?

מעשי השליחים 13:16-41 כולל את הדרשה הראשונה של שאול המתועדת בבית החדשה. זוהי לא הייתה הדרשה הראשונה ששאול הטיף, ואין ספק שזהו רק תקציר של מה שהוא אמר.

הדרשה מחולקת לשלושה חלקים ראשיים. היא מתחילה עם האמונות המשותפות לגבי בחירת האל בישראל ומלכות דוד (מעש"ה 13:17-23); בחלק זה כוונתו להניח נקודת התקשרות עם הקהל היהודי. לאחר מכן, הדרשה מציגה את ישוע כהגשמת הבטחות אלוהים שאחד מצאצאי דוד יוכל להביא ישועה לישראל (מעש"ה 13:24-37). החלק האחרון הוא אזהרה נגד דחיית הישועה שישוע מציע (מעש"ה 13:38-41). שיא הדרשה הוא בפסוקים 38 ו-39 כולל את ליבו של המסר של שאול על ההצדקה. סליחה והצדקה זמינים רק על ידי ישוע, ולא דרך תורת משה. משמעות הפסוקים הללו אינם ביטולה של התורה. הם רק מדגישים את אי יכולתה של התורה לבצע את מה שהיהודים ציפו שתעשה, הרי היא, הצדקה (אל הרומים 4:1-10). זכות זו מגיעה אך ורק דרך ישוע המשיח (אל הרומים 2:16).

מה זאת אומרת שהישועה באה רק דרך ישוע? כיצד תצליחו להשלים עם הצורך לשמור על תורת אלוהים המוסרית עם העובדה שהתורה לא יכולה להצדיק?

אנטיוכיה הפיסידאית: חלק ב'

מעשי השליחים 13: 38,39 מציג את סוגיית חוסר היכולת של התורה להצדיק, תפיסה דוקטרינלית חשובה. למרות אופיה המחייב של מצוותיה המוסריות, התורה אינה יכולה להצדיק מכיוון שאינה יכולה לייצר ציות מושלם באנשים ששומרים אותה (מעש"ה 10: 15, אל הרומים 3: 8). ואפילו אם התורה הייתה מביאה אותנו לציות מושלם, ציות מושלם זה אינו מכפר על חטאים קודמים (אל הרומים 19: 3, אל הגלטים 10, 11: 3). זו הסיבה שלא ניתן להרוויח את ההצדקה, אפילו לא באופן חלקי. אנו יכולים לקבל אותה רק על ידי אמונה בקרבן המכפר של ישוע (אל הרומים 28: 3, אל הגלטים 16: 2), מתנה שאנו לא ראויים לה. עד כמה שמרכזי הציות בחיי המאמין, ציות לא יכול לזכאות אותנו בישועה.

קראו מעשי השליחים 13: 42-49. כיצד קיבל בית הכנסת את המסר של שאול?

על אף הדרך הקשה שסיים שאול את מסרו, תגובת הרוב בבית-כנסת הייתה חיובית מאוד. אך שבת לאחר מכן, הדברים השתנו באופן דרסטי. הסבירות גבוהה ש"היהודים" שדחו את מסר הבשורה היו המנהיגים של בית הכנסת, אנשים שייצגו את היהדות הרשמית. לוקס מייחס את יחסם האכזר נגד שאול לקנאה.

בעולם הקדמון, היבטים רבים של היהדות, כמו למשל המונותאיזם, אורח חיים, ואפילו השבת, משכה את תשומת לבם של הרבה לא-יהודים, ורבים התווספו לאמונה היהודית כגרים. אך ברית מילה הייתה מכשול רציני, מכיוון שנחשב למנהג ברברי ומגעיל. עקב כך, גויים רבים הלכו לבית-כנסת להלל את אלוהים אך ללא להתגייר באופן רשמי. אנשים אלו היו מכונים "יראי אלוהים", ויכול להיות שיראי אלוהים אלו, והגרים מהבית כנסת באנטיוכיה (מעש"ה 13: 16, 43) עזרו להפיץ את החדשות על מסר שאול בקרב האנשים באופן כללי, והם באו במספרים גדולים. האפשרות לקבל ישועה ללא גיור ליהדות ללא ספק נשמע אטרקטיבי במיוחד בעיני רבים.

זה יכול לעזור להסביר את קנאות המנהיגים היהודים. בכל מקרה, בדחייתם את הבשורה לא רק שהם לא כללו את עצמם בישועת אלוהים אלא שחררו את שאול וברנבא להפנות את מלוא תשומת לבם לגויים, ששמחו והיללו את אלוהים על שכלל אותם בתכנית הישועה.

איקניון

תחת הסתת מנהיגי היהודים באנטיוכיה, הרשויות המקומיות עוררו המון עם רב נגד שאול וברנבא וגרשו אותם מגבולם (מעש"ה 13: 50). התלמידים, למרות זאת, התמלאו בשמחה ורוח הקודש (מעש"ה 13: 52). השליחים אז הפנו את צעדיהם לעיר איקניון.

קראו את מעשי השליחים 7:1-14. מה היו תוצאות הבישור של שאול וברנבא באיקניון?

באיקניון, שאול וברנבא המשיכו במנהגם בבישור בקרב היהודים לפני שפנו לגויים. הדרשה של שאול באנטיוכיה (מעש"ה 13: 16-41) חושפת את הסיבה העיקרית מאחורי העדיפות היהודית בשיירותם: בחירת ישראל, עם כל מה שבחירה זו כללה (אל הרומים 2: 3; 4: 5, 9), והגשמת ההבטחות על ידי אלוהים למושיע משושלת יוחסין של דוד המלך. למרות העובדה שיהודים רבים דחו את הבשורה, שאול השליח לעולם לא איבד את התקווה לחזרה בתשובה של מספר משמעותי של יהודים.

באל הרומים 9-11, שאול מבחיר ש"לא־כָּל אֲשֶׁר מִיִּשְׂרָאֵל יִשְׁרָאֵל הָמָּה" (אל הרומים 6: 9) ושרק הודות רחמי האל שחלק מהיהודים מאמינים בכלל. אלוהים לא נטש את עמו, "וְכֵן גַּם־בְּיָמֵינוּ נִשְׁאַרָּה שְׂאֲרֵית בְּבִחִירַת הַחֶסֶד" (אל הרומים 11: 5). שאול המשיך לבשר את הבשורה בקרב הגויים, בעודו מאמין שיום יבוא ויותר יהודים יגיעו לאמונה בישוע.

"טענת שאול באל הרומים 9-11 מציעה הסבר נוסף על האסטרטגיה השליחותית שהוא עוסק בנרטיב של מעשי השליחים ומתעמתת עם כל דור של מאמינים על החשיבות התאולוגית של עדות ליהודים."

(David G. Peterson, *The Acts of the Apostles* (Grand Rapids: Eerdmans, 2009), p. 401).

הנסיבות לא היו שונות מאוד מאלו שבאנטיוכיה. התגובה הראשונית של יהודים וגויים לבישור של שאול הייתה חיובית מאוד, אך שוב היהודים הלא מאמינים, יתכן שמנהיגי הקהילה היהודית המקומית, עוררה את הגויים והרעילו את שכלם נגד השליחים, וגרמו למחלוקת בין האנשים. בעוד שהיריבים זממו לתקוף ולהרוג את שאול וברנבא, שני השליחים החליטו לעזוב את העיר ולהמשיך לעיר הבאה.

מעבר לשמיעת הבשורה, היהודים צריכים לראות אותה בקרב האנשים אשר מצהירים על שם ישוע. במידה ויש לכם מכרים יהודים, איזה סוג של עדות אתם מציינים בפניהם?

לוסטרא ודרבי

המקום הבא ששאל וברנבא ביקרו היה לוסטרא, כעשרים ותשעה קילומטרים דרום-מערב לאיקוניון. למרות שבילו שם זמן מה (מעש"ה 15, 7, 6: 14), לוקס מתעד רק סיפור אחד והתפתחותו: הריפוי של אדם פיסח, אולי מקבץ נדבות, שסבל מליקוי זה מלידה.

קראו את מעשי השליחים 14:5-19. מה תגובתם לשאל גילתה על הבורות של אנשים אלו?

הקהל כה נדהם מהנס שחשבו בטעות ששאל וברנבא אלים - ברנבא כזאוס האל העליון של הפנתיאון היווני, ושאל כהרמס, דיילו ודוברו של זאוס. למעשה, האנשים רצו להקריב להם קרבנות.

המשורר הלטיני אובידיוס (43 לפנ"ה – 17/18 לספירה) קודם לכן כתב אגדה על שני אלים אלה שהתחפשו לבני אדם וביקרו בכפר באותו אזור ממש ("גבעות פריגיה") בחפשם מקום לנח. לפי האגדה, זוג פשוט ובא בימים, התייחס אליהם בחביבות ובהסבר פנים; שאר האנשים נשאר אדישים. בגלל חביבותם והסברת פניהם לאורחים הלא ידועים, ביתם של הזוג הפך למקדש והם הפכו לכוהנים, ושאר הכפר נהרס לחלוטין (מטמורפוזות 611-724).

עם סיפור שכזה שהסתובב באזור, התגובה של האנשים לנס שאל איננה מפתיעה. הסיפור מסביר מדוע ההמון הניחו ששני השליחים היו אותם שני אלים, ולא אסקלפיוס, למשל, שהיה אל הרפואה. אך שאל וברנבא, הצליחו לעצור את פולחן השווא לעצמם. בסופו של דבר, כמה מתנגדים מאנטיוכיה ואיקניון גרמו להיפוך מוחלט של המצב, ושאל נסקל באבנים ונחשב היה למת.

קראו מעשי השליחים 14:20-26. היכן שאל וברנבא סיימו את מסעם? ומה עשו בדרך חזרה?

שאל אמר "בְּצִרֹת רְבוֹת בּוֹא נְבוֹא אֱלִימְלָכוֹת הָאֱלֹהִים" (מעשי השליחים 14:22). מה זאת אומרת? כיצד הינכם, אולי, חוויתם את מה שהוא אומר שם? הכי חשוב, כיצד תוכלו ללמוד לגדול באמונה מה"קשיים" שהינכם חווים?

נקודות למחשבה

"בחיי המשיח עלי אדמות הוא חיפש להוביל את היהודים מחוץ לבלעדיות שלהם. החזרה בתשובה של שר המאה ושל האישה הפניקית, היו מקרים של עבודתו הישירה מחוץ לעם ישראל המוכר. הזמן הגיע לעבודה פעילה ומתמדת למען הגויים, שמהם קהילות שלמות קיבלו את הבשורה בשמחה רבה, והיללו את אלוהים על אור של אמונה חכמה. חוסר האמונה וזדון היהודים לא עצרו את מטרתו של אלוהים; ישראל חדש הורכב לעץ הזית הישן. בתי הכנסת סגרו את דלתותיהם לשליחים; אך בתים פרטיים נפתחו לשימושם, ומבנים ציבוריים גם שומשו כדי ללמד את דבר אלוהים."

(Ellen G. White, Sketches From the Life of Paul, p. 51).

"בכל מאמצי הבישור שלהם ניסו שאול ובר-נבא ללכת בעקבות המופת של המשיח, שהקריב עצמו מרצונו החופשי ועמל במסירות ובנאמנות למען בני האדם. הם זרעו את זרעי האמת בעודם דרוכים, ערניים ומלאי להט, ועמלו ללא ליאות, מבלי להתחשב בצרכיהם או באי נוחות אישית, אלא המשיכו במאמצייהם בדאגה מתמדת, בתפילה יוקדת ובעשייה בלתי נדלית. יחד עם זריעת זרע הבשורה, הם הקפידו להעניק לכל מי שקיבל את הבשורה והאמין במשיח, הוראה מעשית רבת ערך. רוח זו של רצינות ויראת שמיים הטביעה על ליבם של התלמידים החדשים רושם בל יימחה בנוגע לחשיבותו של מסר הבשורה." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 120, 121).

שאלות לדיון:

- חשבו יותר על הסיפור של יוחנן על מרקוס שברח מהם כאשר נסיבות נעשו קשות יותר. מאוחר יותר שאול וברנבא התווכחו על יוחנן מרקוס כאשר ברנבא רצה לצרף אותו שוב ושאל לא הסכים (מעש"ה 15:37). אך, כעבור כמה שנים שאול כתב: "קח אֶת־מָרְקוֹס וְהִבֵּי־אֹהוּ אֵתְךָ כִּי יוֹעִיל־לִי לְמַאֲד לְעִבְדָּה" (2 טימותיאוס 4:11). אלו לקחים יש בשבילנו כאשר אנו נתקלים עם מישהו שבנסיבות מסויימות אינו נאמן לקריאתו?
- בחנו את תגובתם של שאול וברנבא לאנשי לוסטרא כאשר חשבו שהם אליים (מעש"ה 14:14-18). כיצד נוכל להגיב כאשר אנו מתפתים לקחת קרדיט על מה שאלוהים עשה?
- קראו מעש"ה 23-21:14. בהתבסס על דוגמתם של שאול וברנבא, מה נוכל כפרטים וכקהילה לעשות כדי להזין או לחזק את אמונתם של החדשים באמונה?
- כיצד נוכל לוודא שאיננו מרשים למסורות אדם, או אפילו אמונות שיש לנו מזה זמן רב, להפריע לקידום האמת, כפי שעשו המנהיגים הדתיים שהתנגדו לשאול השליח?

שיעור מספר 8*
18 - 24 אוגוסט

הכנס בירושלים

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי: **מעשי השליחים 15**;
אל הגלטים 2:11-13; **שמות 12:43-49**; **אל הרומים 3:30**; **ויקרא 18:30**;
התגלות 2:14,20.

פסוק לשינון: " **אַבְל מֵאֲמִינִים אֲנַחְנוּ כִּי בְחֶסֶד יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ אֲדִינֵנוּ נֹשֶׁע
כְּמוֹהֶם כְּמוֹנִי** " (מעשי השליחים 11:15).

לאחר יותר משנתיים, שאול וברנבא חזרו לאנטיוכיה הסורית. מכיוון שכל הקהילה שם הייתה מעורבת בשליחותם כשליחים, היה זה טבעי שיתנו דיווח לקהילה. אך, דגש הדיווח לא היה מה הם השיגו אלא כיצד אלוהים בעצמו פעל דרכם.

מטרת הדיווח, כמובן, הייתה הצלחת הבשורה בקרב הגויים, למרות שיהודים רבים גם הגיעו לאמונה. אך, מאז המקרה עם קורנליוס, חזרתם בתשובה של גויים ערלים הפכה לבעיה (מעשי השליחים 11:1-18), אבל מכיוון שמספר רב מהם התקבלו כחלק מחברי הקהילה, הדברים הפכו למורכבים יותר. רבים מהמאמינים בירושלים לא היו בהרמוניה עם כך. לדעתם, הגויים היו צריכים קודם כל לעשות ברית מילה, זאת אומרת, להפוך לגרים יהודים כדי שיהיו חלק מעם אלוהים ויוכלו להיות בחברותם.

פרק 15 מספר מעשי השליחים הינו פרק שמספר על בעיית הגויים שמגיעה לרמה קריטית ועל הקהילה שעובדת יחד כדי למצוא פתרון. הכנס בירושלים הייתה נקודת מפנה בהיסטורית הקהילה החלוצית ביחס לשליחות העולמית.

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-25 באוגוסט.

הבעיה עצמה

מלתחילה, הקהילה באנטיוכיה הייתה מורכבת מיהודים (הלניסטים) וגויים ערלים (מעשי השליחים 19: 21-11, אל הגלטים 13: 11-2) שכל הנראה חיו בשלווה ביניהם. אך חברות זו נהרסה עם הגעת קבוצת מאמינים מירושלים.

קראו מעשי השליחים 5: 1-15. מה הייתה הבעיה שעמדה בפני הקהילה?

המתייחדים, כפי שכוננו, אותם אנשים מיהודה, קרוב לוודאי היו אותם אנשים המזוהים בפסוק 5 כפרושים מאמינים. נוכחות הפרושים בקהילה לא אמורה להפתיע אותנו, מכיוון ששאל בעצמו היה פרוש לפני חזרתו בתשובה (אל הפיליפים 3: 5). הקבוצה הזו נראה היה שהלכה לאנטיוכיה על דעת עצמה (מעש"ה 24: 15), למרות שעוד מקרה שקרה באנטיוכיה זמן מה לאחר מכן מראה שרוב היהודים, כולל התלמידים, לא הרגישו בנוח עם נוכחות גויים ערלים בקהילה (אל הגלטים 2: 11-13).

באגרתו אל הגלטים, שאל לא מדבר בטון חיובי על המתייחדים, וקרא להם עושי צרות (אל הגלטים 1: 7, 5: 10) ו"אַחֵי הַשֶּׁקֶר" (אל הגלטים 2: 4) שכוונתם האמיתית הייתה לערער על החירות הרוחנית של הבשורה ולהביא את הגויים החוזרים בתשובה לעבדות הלגליזם.

הנקודה שלהם הייתה פשוטה: הגויים לא יכלו להיושע אלא אם כן הם נימולו ושמרו את כל תורת הפולחן היהודית. הישועה – כך האמינו – יכלה להימצא רק בקהילת ברית ה', ולפי התורה, אין דרך אחרת להיות חלק מהעם המובחר של אלוהים מחוץ לברית מילה (בראשית 14: 9-17, שמות 12: 48). בקיצור, הגויים יכלו להיושע רק אם התגיירו לפני כן.

שאל וברנבא כמובן שלא הסכימו לדרישות אלו, שהיו מנוגדות לטבע הבשורה. הגישה התוקפנית של האורחים מיהודה יצרה דיון סוער; המילה במעשי השליחים 2: 15 (*stasis*) מביעה תחושה של "ריב" או "מחלוקת". ובכל זאת, הנושא היה חשוב מידי מכדי לטפל בו ברמה מקומית בלבד. אחדות הקהילה עמדה על הכוונת. האחים באנטיוכיה החליטו לשלוח משלחת לירושלים, כולל את שאל השליח וברנבא, כדי למצוא פתרון.

שימו את עצמיכם בעמדת המתייחדים. איזו טענה תוכלו להציג לטובתכם?

ברית מילה

אחד הנושאים הכי חשובים בוויכוח הזה היה נושא הברית מילה. לא היה זה מוסד אנושי (נגדו עם מתי 9, 15: 2). מוסד זה צווה על ידי האל בעצמו כאות לברית אשר כרת עם צאצאיו של אברהם כעמו המובחר (בראשית 14-9: 17).

קראו שמות 12: 43-49. בנוסף לישראלים, מי עוד היה צריך לעשות את הברית מילה?

ברכת הברית לא הייתה מוגבלת לישראלים אלא כללה את כל העבדים או גרים שרצו לחוות אותה, כל עוד היו נימולים. אחרי הברית מילה, היה לגר מעמד זהה לזכר הנולד כבן ישראל: "וְהָיָה כְּאֶזְרָח הָאֶרֶץ" (שמות 12: 48).

לכן, ברית מילה הייתה הכרחית (לבן זכר) כדי להיות חבר בקהילת ברית אלוהים. ובגלל שישוע היה משיח ישראל, נראה היה זה אך טבעי שהמתייחדים יתעקשו שלא תהיה תועלת לגויים בישועתו אם טרם יתגיירו.

קראו אל הרומים 3: 30, 1 קורינתים 7: 18, אל הגלטים 3: 28, 5: 6. מה הייתה הבנתו של שאול לגבי הברית מילה?

באמרם שהגויים לא יכלו להיושע בלי שהתגיירו קודם, אנשים אלו ערבבו שני מושגים שונים: ברית וישועה. להיות חבר בקהילת ברית אלוהים לא היה ערבון לישועה (ירמיה 4: 25, 9: 9). נוסף על כך, אברהם אבינו בעצמו נושע (הוצדק) דרך אמונה, שקרתה לפני, ולא בזכות, שהיה נימול (אל הרומים 4: 9-13). הישועה הגיעה תמיד באמצעות האמונה, ואילו הברית מילה הייתה התניה חנינית דרכה יעשה ה' את עצמו ואת תכנית ישועתו ידועים בעולם כולו. ישראל נבחרה למטרה זו (בראשית 3: 1-12).

אך הבעיה הייתה שמכיוון שמאמינים אלו קישרו את הברית והישועה בצורה כה חזקה, הם התחילו להציג את הברית מילה כמשהו מזכה. חסדו המושיע של אלוהים, לעומת זאת, לא פועל במקום שפעולות האדם פועלות. לכן, לכפות את הברית מילה בקרב גויים מאמינים כאמצעי לישועה מעוות את אמת הבשורה (אל הגלטים 7: 1, 5: 2-3), מבטל את חסד ה' (אל הגלטים 2: 21), ועושה את ישוע לחסר תועלת (אל הגלטים 5: 2). יתר על כך, כפייה זו היא הכחשה של המאפיין האוניברסלי של הישועה (אל הקולוסים 3: 11, טיטוס 2: 11). שאול השליח לעולם לא יכול היה להסכים לצורת מחשבה כזו.

מה הסכנה במחשבה שהישועה מגיעה רק על ידי חברות בקהילה הנכונה?

הדיון

קראו מעשי השליחים 11:7-15. מה הייתה תרומת כיפא לדיון בירושלים?

לוקס, כמובן, לא מתעד את כל המהלכים של הדיון. יהיה מעניין לדעת, למשל, את הטיעונים התומכים מצד המתייחדים (מעש"ה 15:5), וכך גם את תגובתם של שאול וברנבא (מעש"ה 12:15). עצם זה שיש לנו רק את נאומי כיפא ויעקב מראה את חשיבות אנשים אלו בקרב השליחים.

בנאומו, שמעון כיפא התייחס לשליחים ולזקנים, בהזכירם את נסיונו עם קורנליוס שנים אחורה. בעיקרו של דבר, נימוקו היה אותו אחד שהשתמש לפני האחים בירושלים (מעשי השליחים 11:4-17). אלוהים בעצמו הראה את אישורו של החזרה בתשובה של קורנליוס (למרות שהיה גוי ערל) בנתנו לו ולביתו את אותה מתנת הרוח שנתן לשליחים בחג השבועות.

בהשגחתו האלוהית, ה' לא השתמש באדם אחר חוץ מכיפא כדי לשכנע את המאמינים היהודים שאינו מבדיל בין יהודים וגויים בעניין הישועה. אפילו אם חסרו להם ההטבות המטהרות של חוקי ברית הישנה ותקנותיה, לא היה מקום לייחס את הגויים המאמינים לטמאים, מכיוון שה' בעצמו טיהר את לבם. משפטו האחרון של שמעון כיפא נשמע מאוד דומה למה שהיינו שומעים משאול השליח: "מֵאַמִּינִים אֶנְחֶנּוּ כִּי בְּחֶסֶד יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ אֲדִינְנוּ נְיֻשָּׁעַ כְּמוֹהֶם כְּמוֹנוּ" (מעש"ה 15:11).

קראו מעש"ה 13:15-21. איזה פתרון לבעיית הגויים הציע יעקב?

נאומו של יעקב מרמז שהיה לו מעמד סמכותי (השוו עם מעש"ה 12:17, 21:18), אל הגלטים 2:9,12. ללא שום קשר למה שהבין בנוגע לבנייה מחדש של משכן דוד, שבנבואת עמוס מייחסת זאת לשיקום שושלת דוד (עמוס 9:11,12), מטרתו העיקרית ביותר היא להראות שאלוהים כבר סיפק את האמצעי כדי שגויים גם יוכלו להתווסף, כעקרון, ל"עם אלוהים" המשוקם, וכך יוכלו להיכלל בתוך ישראל.

בשל כך, החלטתו הייתה שלא יהיו כפיות של הגבלות נוספות בגויים החוזרים לתשובה, חוץ ממה שבדרך כלל היו דורשים מזרים שרצו לחיות בארץ ישראל.

הצו השליחותי

קראו מעשי השליחים 15:28,29. אילו ארבעה איסורים הכנס החליט להטיל על גויים שחזרו בתשובה?

הסוגייה העיקרית בעטיה קויים הכנס נפתרה באופן משביע רצון. מכיוון שהישועה באה על ידי האמונה, מאמינים גויים היו פטורים ממילה כאשר הצטרפו לקהילה. אך, עליהם היה להימנע מארבעה דברים: 1. בשרים שהוקרבו לאלילים בפולחנים פגאניים ולאחר מכן הוגשו בחגי המקדש או שנמכר בשוק; 2. אכילת דם; 3. בשר חנוק, זאת אומרת, בשרים שלא נוקו מדמם; 4. זנות על צורותיה השונות.

רבים מהנוצרים כיום מתייחסים לאיסורים התזונתיים הללו (איסורים 1-3) כהמלצות זמניות. מכיוון שדברים אלו היו דוחים במיוחד בעיני היהודים – האיסורים – כך טוענים – נועדו כדי לגשר על הפער בין המאמינים היהודים והמאמינים הגויים. גם לעיתים קרובות נטען שכל החוקי התורה האחרים, בנוסף לחוקי האוכל בספר ויקרא (ויקרא 11) והדיבר על השבת (שמות 11-20), שחסרים ברשימה, כבר לא תקפים למאמינים.

הציווי השליחותי, לעומת זאת, לא היה זמני או קוד חדש של מוסר משיחי ששלל את כל הקשור לתנ"ך. למעשה, תחת ההדרכה של רוח הקודש (מעשי השליחים 15:28), השליחים והזקנים של הקהילה שחזרו את התקנות של ויקרא 17-18 רק לגבי תושבי ישראל הנכרים.

בהקשר של ספר ויקרא, האיסורים האלה משמעותם דחיית עבודת אלילים. כל גר שרצה לגור בישראל היה צריך לוותר על המנהגים הפגאניים הללו אליהם היה רגיל (ויקרא 18:30). כמו כן, כל מאמין גוי שרצה להיות חלק מהקהילה היה צריך לקחת עמדה איתנה נגד עבודת אלילים.

זה היה הצעד הראשון. ברגע שכבר היו חלק מהקהילה, הם היו צפויים לעשות את רצון אלוהים באופן טבעי בציות למצוות אוניברסליות, הקודמות למשה רבינו, ולא מצוות שמהותם טקסיות, כמו למשל השבת (בראשית 2:1-3) וההבדלה בין מאכלים טהורים וטמאים (בראשית 7:2).

ברור שהציווי לא היה זמני, למשל, מהתגלות 2:14,20, כאשר האיסור הראשון והאחרון חוזרים על עצמם, כשהם רומזים על שני האיסורים האחרים גם כן. למעשה, ראיות היסטוריות מראות שהציווי עדיין נחשב לנורמטיבי בקרב המאמינים הרבה לאחר תקופת הברית החדשה.

כאשר מתעוררות מחלקות, כיצד נוכל למרות זאת ללמוד לשבת יחד, להקשיב אחד לשני, וברוח של כבוד וענווה לעבוד על נושאים אלו?

המכתב מירושלים

קראו מעשי השליחים 22-29:15. אילו אמצעים נוספים לקחה הקהילה בירושלים בנוגע להחלטת הכנס?

האמצעי הראשון היה לכתוב מכתב למאמינים הגויים כדי ליידע אותם על ההחלטה. המכתב, שנכתב בשם השליחים והזקנים של ירושלים, היה מסמך רשמי ששיקף את עליונותה של הקהילה הירושלמית – ללא ספק בשל מנהיגות השליחים – מעל כל הקהילות המשיחיות האחרות. המכתב שנכתב בשנת 49 לספירה, זהו התאריך הסביר ביותר של הכנס, הינו אחד מהמסמכים המשיחיים הקדומים ביותר שיש ברשותנו. בנוסף, הקהילה הירושלמית החליטה למנות שני נציגים, יהודה ברסבא וסילא, כדי שילוו את שאול וברנבא לאנטיוכיה; תפקידם היה לקחת את המכתב ולאשר את תכנו.

קראו מעשי השליחים 30-33:15. כיצד הגיבה הקהילה באנטיוכיה למכתב?

כאשר המכתב נקרא, הקהילה התמלאה שמחה בשל המסר המעודד: ברית מילה לא נדרשה מגויים שחזרו בתשובה. הם גם לא התנגדו לשום דרישה של המכתב (ארבעת ציוויי השליחים). כך יושבה המחלוקת הרצינית הראשונה בקהילה הקדומה, לפחות בתאוריה.

בתום הכנס, בשורת שאול הוכרה במלואה על ידי מנהיגי הקהילה בירושלים, שהגישו לו ולברנבא את יד ימין כאות לקבלה ואמון (אל הגלטים 2:9). אך, ליהודים המשיחים שהמשיכו לחיות על פי התורה עדיין נראה בעייתית לשבת לסעוד עם גויים שלכל דבר ועניין, עדיין היו טמאים מבחינה טקסית.

הסוגיה הזו ניראת, למשל, במקרה שכלל את כיפא באל הגלטים 11-14:2. "לא כל התלמידים," אומרת אלן וויט, "הסכימו לקבל את החלטת האסיפה." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 127).

היו כנים עם עצמיהם: עד כמה קשה לכם להתחבר למאמינים מגזע, תרבות, או מעמד כלכלי אחר? כיצד תוכלו להיטהר מהתנהגות "אנטי-בשורה" זו?

נקודות למחשבה

"בדרך כלל, היהודים המשיחיים לא נטו לפעול מידית כשיד ההשגחה פתחה בפניהם את הדרך. לאור מאמצי הבישור של השליחים בקרב הגויים, היה ברור שמספרם של הגויים המאמינים עלה על מספרם של היהודים המשיחיים. היהודים חששו שאם הגויים לא יחויבו לקיים את המצוות, האיסורים והטקסים הכלולים בתורת משה כתנאי לחברות בקהילה המשיחית, הרי שהתכונות האופייניות הייחודיות של היהודים כלאום, שעד כה שמרו על עם ישראל כעם נבדל מיתר העמים, ייעלמו לבסוף בקרב המאמינים שקיבלו את מסר הבשורה." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 122).

"היהודים המשיחיים שחיו בסמוך לבית המקדש, שבו והגו באופן טבעי בזכויות היתר המיוחדות שניתנו לעם ישראל. כאשר ראו שהקהילה המשיחית נוטשת את הטקסים והמסורות של היהדות, והבינו שהקדושה הייחודית ששרתה על המנהגים היהודיים תאבד במהרה לאורה של האמונה החדשה, רבים מהם זעמו על שאלו שהיה האחראי העיקרי לשינוי זה. לא כל התלמידים הסכימו לקבל את החלטת האסיפה. אחדים מהם שהיו קנאים לתורה הטקסית, הסתייגו משאול, שכן סברו שעקרונותיו בקשר למצוות תורת משה לא היו מחמירים דיים." (עמ' 127).

שאלות לדיון:

1. בכיתה, חזרו על השאלה בסוף יום שני. כיצד מבינים אתם את העובדה ששייכות לקהילה ה"נכונה" אינו עירבון לישועה? למשל, עם ישראל הקדום בהחלט היה "הקהילה הנכונה", אך זה לא אומר שכל מי שהיה חלק מעם זה נושע. אם להיות חלק מהקהילה הנכונה אינה עירבון לישועה, אז מה בכל זאת היתרון בלהיות חלק ממנה?
2. כיצד לקבל את הגויים הערלים לקהילת המאמינים הייתה אחת מהסוגיות המנהליות הראשונות עימם התמודדה הקהילה הקדומה. אלו סוגיות דומות יש כיום בקהילתנו, ומה הדוגמה של מעשי השליחים 15 מלמדת אותנו כיצד להתמודד איתן?
3. בכיתה, קחו כמה אנשים שיתמכו בעמדת היהודים שהתעקשו שהגויים צריכים להתגייר תחילה לפני שהם התווספו לקהילה, שראו בה (ובצדק) כשלוחה מהבטחות הברית לישראל. מה הטענות שלהם וכיצד תוכלו לענות? כיצד דיון כזה יכול להראות לנו מדוע סוגיות שנראות לנו ברורות, בתקופה אחרת, היו נראות הרבה יותר קשות ממה שנראות לנו כיום?

שיעור מספר 9*
25 - 31 אוגוסט

מסע השליחות השני

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי: **מעשי השליחים 16**,
אל הרומים 3:28, **אל הגלטים 2:16**, **מעשי השליחים 17**, **1 קורינתים 1:23**,
מעשי השליחים 18:1-10.

פסוק לשינון: " **כִּי אִם־דָּבָר וְאֶל־תַּחֲשָׁה כִּי־עֲמָדָא אֲנִכִּי וְאִישׁ אֲלִיגַע בְּךָ לְהִרְעֵ לָךְ**
כִּי־עַם רַב לִי בְּעִיר הַזֹּאת " (מעשי השליחים 18:9,10).

בחזרתם לאנטיוכיה, שאול השליח וברנבא הזינו את הקהילה ושקדו ועבדו על עבודות בישור נוספות. היה נראה היה שהייתה זו הפעם האחרונה ששניהם עבדו יחד, היות והיו להם חלוקי דעות שונות שהובילו לפרידתם. הסיבה לחלוקי דעות בין שאול לברנבא היה מרקוס, בן-דודו של ברנבא (אל הקולוסים 4:10). כאשר שאול הזמין את ברנבא לחזור למקומות שעמלו בהם במסעם הקודם, ברנבא רצה לקחת את בן-דודו איתו, אך שאול התנגד לכך, בשל כשלונם הקודם של מרקוס (מעשי"ה 13:13).

פרידתם של שאול וברנבא הפכה לברכה, כיוון שבחלוקת מאמציהם הם כיסו אזור גדול יותר ממה שתכננו תחילה. ברנבא לקח את מרקוס וחזר לקפריסין, ארץ מולדתו (מעשי"ה 4:36). בנתיים, שאול הזמין את סילא להצטרף אליו והלך לסוריה וקיליקיה וחיזק שם את הקהילות. לפני שהגיע לאנטיוכיה בפעם הראשונה, שאול בילה שנים רבות בטרסוס (מעשי"ה 9:25,26; 11:25,26). כעת הייתה לו ההזדמנות לבקר מחדש את הקהילות שישד שם. עם זאת, תכניתו של אלוהים בשבילו הייתה גדולה בהרבה ממה ששאול חשב.

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-1 בספטמבר.

בחזרה בלוסטרא

בחירת האירועים הסלקטיבית של לוקס מביאה את שאול כמעט בקו ישר לדרכי ולוסטרא. לגבי סוריה וקיליקיא, הדבר היחיד שהוא אומר זה ששאול הלך למקומות אלו וחזק את הקהילות (מעש"ה 41: 15).

קראו מעשי השליחים 13:1-16. מה מעשיו של שאול מלמדים אותנו על הרגישות שהפגין כאשר ניסה לבשר לאחרים?

למרות שאביו של טימותיאוס היה גוי, אימו הייתה יהודיה משיחית; שמה היה יוניס. למרות שהיה ערל, טימותיאוס ידע את הכתובים מאז ילדותו (2 טימותיאוס 3: 15), רמז לאדיקותו. כמשיחי, הוא זכה לכבוד והערצה של כל המאמינים המקומיים. מכיוון שהיהודים העריכו את היהדות על פי האם ולא על פי האב, טימותיאוס היה יהודי. הוא לא נימול בגיל שמונה ימים ללידתו, אולי בגלל שאביו, שהיה יווני, החשיב את המילה למעשה ברברי.

מכיוון ששאול השליח רצה שטימותיאוס יהיה עמיתו, ומכיוון שידע שבעודו יהודי לא נימול, יהיה אסור לו להיכנס לבתי כנסת תחת האשמת כפירה, שאול מל אותו, לכן, המוטיבציה של שאול לעשות זאת הייתה מעשית ולא כסתירה לבשורה שבישר. אחרי שביקר במקומות בהם בישר במסעו הראשון, שאול החליט ללכת דרום-מערבה, יתכן שאפסוס, במחוז אסיה, אך רוח הקודש מנעה ממנו לעשות כן. הוא הלך צפונה, בניסיון ללכת לביתוניא, אך שוב בדרך כלשהי רוח הקודש מנעה ממנו ללכת גם לשם. מכיוון שכבר עבר דרך מוסיא, האפשרות היחידה של שאול הייתה ללכת מערבה, לעיר הנמל טרואס, משם יוכל להפליג למקומות שונים. אך, בחזון הלילה, אלוהים הראה לו שעליו להפליג דרך הים האגאי למקדוניה. כשעמיתיו שמעו על החזון, הם הגיעו למסקנה שה' אכן קרא להם לבשר את הבשורה למקדונים.

חשבו על הסיבה ששאול השליח מל את טימותיאוס. מה זה מלמד אותנו לגבי הנכונות לעשות דברים מסויימים שלא תמיד נסכים איתם או רואים אותם כהכרחיים, אך ישרתו מטרה נעלה יותר?

פיליפי

במקדוניה, שאול ועמיתיו נסעו לפיליפי, מקום בו הקימו את הקהילה המשיחית הראשונה באירופה.

קראו מעשי השליחים 16:11-24. להיכן הלכו שליחים אלו ביום השבת ומדוע? מה בסופו של דבר קרה להם שם?

בכל פעם ששאול הגיע לעיר, מנהגו היה לבקר בבית כנסת המקומי ביום השבת כדי להעיד בפני היהודים (מעש"ה 13: 14,42,44 ; 17: 1,2 ; 18: 4). עצם זה שבפיליפי הוא וחבריו הלכו לנהר להתפלל - יחד עם כמה נשים, יהודים וגויים הסוגדים לאלוהים - אולי אומר שלא היה בית כנסת בעיר. המשמעות הדבר הוא ששאול לא הלך לבית כנסת בשבתות רק עבור מטרות בישור, אלא מכיוון ששמר שבת.

קראו מעשי השליחים 16: 25-34. סיקרו את הסיפור של חזרתו בתשובה של הסוהר. מה היה צריך לעשות כדי להיושע?

תשובתם של שאול וסילא לשאלתו של של הסוהר בקו אחד עם הבשורה, מכיוון שהישועה היא לגמרי באמצעות האמונה בישוע (אל הרומים 3: 28, אל הגלטים 2: 16). מה שלא נוכל להשלים מהפרק הזה זה שהאמונה בישוע היא כל הנדרש לטבילה על חשבון הוראה דוקטרינלית ומעשית נכונה.

מה אנו יודעים על הסוהר? האם היה יהודי או גר? בכל מקרה, מה שהוא היה צריך זה להאמין בישוע כאדונו ומושיעו. מה אם הוא היה גוי שכבר הכיר את אלוהים וסגד לו, כמו קורנליוס, לודיא (מעש"ה 14: 16), ועוד רבים נוספים בספר מעשי השליחים? מה אם הוא קודם לכן הלך למפגשי הבשורה של שאול בעיר? יהיו אשר יהיו העובדות לגבי, קוצר הסיפור לא צריך לשמש כדוגמה לטבילה אינסטנט.

קראו את מעשי השליחים 16: 31-34. מה זה מלמד אותנו לגבי כמה מושלם קרבן המשיח היה למעננו? כיצד תוכלו ללמוד, ביומיום, להישען על הביטחון של הצדקת המשיח המכסה אתכם וכתקוותכם היחידה לישועה?

תסלוניקי וברואה

כאשר שאול וסילא שוחררו מהמאסר, הם עזבו את פיליפי (מעשי השליחים 16: 35-40). מפיליפי, שאול ועמיתיו הלכו ישירות לתסלוניקי, עיר הבירה של מקדוניה.

קראו מעשי השליחים 9:1-17. כיצד היהודים התסלונים הגיבו לאור הצלחת הבישור בקרב הגויים?

שוב אנו רואים את שאול מחפש בית כנסת בו יוכל להפיץ את הבשורה. יוונים אדוקים רבים ולא מעט נשים חשובות השתכנעו מהמסר של שאול השליח. העובדה שהמאמינים החדשים "יִסְפְּחוּ עֲלֵפֹלוֹס וְסִילָא" (מעשי השליחים 17: 4) כנראה שאומר שהם הקימו קבוצה נפרדת ונפגשו מחוץ לבית כנסת, אולי בבית יסון. מלאי קנאה, יריביהם התחילו מהומה. כוונתם הייתה להביא את שאול וסילא – טימותיאוס לא מוזכר – לפני ראשי העיר ולהאשים אותם. כיוון שלא יכלו למצוא את השליחים, סחבו את יסון עצמו ועוד כמה מאמינים חדשים לרשויות המקומיות תחת האשמה של הענקת כיסוי ומחסה לתועמלנים פוליטיים.

קראו מעשי השליחים 15:10-17. מה הייתה תגובת היהודים מברואה בהשוואה לאלה בתסלוניקי?

המושג "נדיבי רוח" *eugenēs* (מעשי השליחים 17: 11) משמעותו המקורית היא "מיוחס" או "בן אצולה" אך מציין ומתכוון להתנהגות יותר "הגיונית", וקרוב לוודאי שזה היה המקרה. היהודים מברואה מהוללים לא רק מכיוון שהם הסכימו עם שאול וסילא אלא בשל רצונם לחקור בכתובים בעצמם על בסיס יומי כדי לראות אם מה שהשליחים הללו אומרים נכון. תגובה רגשית בלבד לבשורה, ללא השכנוע ההכרחי, נוטה להיות שטחית וחולפת.

לא חלף זמן רב ורדיפה קטעה את השירות הפורה של שאול השליח בברואה, מה שחייב אותו ללכת דרומה, לאתונה.

מתי הייתה הפעם האחרונה שחקרתם בחריצות את הכתובים כדי למצוא תשובה ל"האם הדברים הללו [יהיו אשר יהיו] אכן כך"?

שאל באתונה

אתונה, המרכז האינטלקטואלי של יוון הקדומה, פשוטו כמשמעו ניתנה לאלילים. פסלי שיש של אנשים ואלים נמצאו בכל מקום, במיוחד בכניסה לאגורה (מקום כינוס) שהיה מרכז חיים העירוניים. שאל היה כל כך מיוסר לגבי עבודת האלילים הרווחת ששינה את מנהגו ללכת תחילה לבתי כנסת ובחר בדרך פעולה כפולה: הוא היה מתווכח כל שבוע עם היהודים והגויים החסידים בבית כנסת, ויום ביומו באגורה (ראו מע"ש 17: 15-22).

היות והאתונאים היו תמיד מוכנים לשמוע דברים חדשים, כמה פילוסופים נמשכו להוראת שאל והזמינו אותו לדבר אל האראופגוס, המועצה העליונה של העיר. בנאום, שאל לא ציטט מהכתובים או סיכם את היסטוריית מגעי האל עם עם ישראל, כפי שעשה כאשר דיבר אל קהל יהודי (השוו עם מעש"ה 13: 16-41), גישה זו לא תהיה הגיונית עם קהל זה. במקום זאת, הוא הציג אמיתות תנ"כיות חשובות בצורה שפאנים מתורבתים יוכלו להבין.

קראו מעשי השליחים 17: 22-31. בנאום האראופגוס שלו, אלו אמיתות כבירות לגבי אלוהים, ישועה, והיסטוריה, ואנושות הוא הטיף לאנשים אלה?

רוב דבריו של שאל נשמעו מגוחכים לקהל המתווכח הפאני הזה, אשר תפיסות לגבי אלוהים ודת היו מעוותים למדי. איננו יודעים כיצד שאל התכוון לסיים את המסר שלו, היות ודבריו נקטעו ברגע בו התחיל לדבר על משפט אלוהים עולמי (מעש"ה 17: 31). אמונה זו התנגשה עם שתי תפיסות יווניות: 1. אלוהים טרנסצנדנטי לחלוטין, אינו עוסק בעולם או דואג לעניינים אנושיים, ו-2. כאשר האדם מת, אין תחיית מתים. זה עוזר לנו להבין מדוע היוונים החשיבו את הבשורה לכיסלות (1 קורינתים 1: 23) ורק ומעטים חזרו בתשובה.

אך, בין האנשים שהאמינו היו חלק מהאנשים המשפיעים ביותר בחברה האתונאית, כמו למשל דיונוסיוס, אחד מחבר האראופגוס, ודמריס, אשר איזכור שמה רומז על מעמדה, או היותה חלק מהמועצה עצמה (מעש"ה 17: 34).

גישתו השונה של שאל באראופגוס מצביעה על מודעותו בהבדלים החברתיים והתרבותיים. הוא אף ציטט משורר פאני (מעש"ה 17: 28) על מנת להבהיר את נקודתו. מה זה אמור ללמד אותנו לגבי כיצד יכולים אנו להשתמש בשיטות שונות כדי להגיע לאנשים שונים?

שאל בקורינתוס

מעשי השליחים 11:1-18 מספר על ניסיונו של שאל בקורינתוס, מקום בו התגורר שנה וחצי. עקילס ופריקסילה הפכו להיות חבריו לכל החיים (אל הרומים 3,2:16, 2 טימותיאוס 4:19). הסיפור רומז שהם היו כבר מאמינים כאשר הגיעו לקורינתוס, יתכן מגרוש היהודים מרומא על ידי הקיסר קלאודיוס. ההיסטוריאן הרומי סוטוניוס מציין שהגירוש אירע עקב הפרעות בקהילה היהודית הקשורה לשם ה"משיח" (קלאודיוס 4,25), ויתכן והייתה זו התוצאה של בישור הבשורה על ידי יהודים מאמינים מקומיים. לכן, יתכן שעקילס ופריקסילה בעצמם היו מעורבים בפעולות בישור אלו. בכל מקרה, מלבד שיתוף אותה אמונה ואותו רקע יהודי, שאל וחבריו החדשים ידעו את אותו מסחר.

קראו מעשי השליחים 17:4-18:18. מה הייתה התוצאה של פעילויות הבישור של שאל בקורינתוס?

כאשר סילא וטימותיאוס הגיעו ממקדוניה, הם הביאו עזרה כלכלית מהקהילות שם (2 קורינתוס 8,9:11), מה שאיפשר לשאל להתמסר באופן מלא להטפה. מדיניות שאל הייתה לחיות על חשבוננו במשך שירותו, למרות שהוא גם הורה "שִׁיחֵי הַמִּבְשָׁרִים מִן הַבְּשׂוּרָה" (1 קורינתים 9:14).

למרות ההתנגדות העזה נגד המסר של שאל, היו יהודים שהאמינו, וכמו כן כמה מן הגויים שהאמינו באלוהים. אחד מהחוזרים בתשובה היה קריספוס, מנהיג הבית כנסת, וביתו. קורינתים רבים גם האמינו ונטבלו. אך המצב בקרב היהודים היה מתוח, כפי שהמאורע הבא מראה (מעש"ה 17:12-18), ושאל קרוב לוודאי שחשב לעזוב את קורינתוס במהרה, אך בחזון הלילה הוא קיבל עידוד אלוהי על מנת להמשיך (מעש"ה 11:9-18).

בדרכו חזרה לאנטיוכיה, שאל לקח את עקילס ופריקסילה איתו ועזב אותם באפסוס, שם שהה כמה ימים לפני שהמשיך במסעו. בעודו שם, הייתה לו הזדמנות להטיף בבית כנסת המקומי, ותגובתם החיובית של באי בית כנסת גרמה לו להבטיח שאם ירצה ה', הוא יחזור אליהם (מעש"ה 21:18-18).

שאל, מתוסכל מקבלת הפנים שקיבל, היה זקוק לעידוד מאת אלוהים בנוגע לישועת האנשים שם. מה אומרות לנו מילות האדון אליו כאשר אנו מרגישים באופן זהה למה שהרגיש שאל?

נקודות למחשבה

"אלה המלמדים בימינו אמיתות לא פופולריות אינם צריכים להתייאש כאשר אנשים אינם מקבלים את פניהם בברכה, גם אם אנשים אלה מתיימרים להיות משיחיים, שהרי גם שאל וועמיתיו זכו ליחס דומה מן האנשים שהם לימדו ושירתו. שליחי הצלב חייבים לעמוד על המשמר, להתחמש בתפילה, לפעול באמונה באומץ, ולעשות את מלאכתם בשם המשיח." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 149).

"אם האנשים ששמעו במהלך אירועי אחרית הימים (החותמים את קץ ההיסטוריה של העולם), את האזהרות והאמיתות הנוקבות של הבשורה, ילכו בעקבות המופת של אנשי בראה, יתעמקו מדי יום בכתבי הקודש וישוו בין דבר ה' למסרים ששמעו, מספרם של המאמינים הדבקים בתורת ה' יגדל משמעותית, בזמן שכעת הוא מצומצם יחסית...הכול יישפטו בהתאם לאור שניתן להם. ה' שולח את שגריריו עם בשורת הגאולה, והוא עתיד לדרוש משומעיה דין וחשבון על האופן שבו התייחסו לדברי עבדיו. אלה המחפשים אחר האמת בכנות יערכו בדיקה מדוקדקת של התורות שהוצגו בפניהם, ויבחנו אותן לאורו של דבר ה'." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 150, 151).

שאלות לדיון:

1. בהקשר לפסקה האחרונה בשיעור ליום שני, דונו על ההשלכות של המשפט הבא: "ישנו צורך של הכנה יסודית יותר מצד המועמדים לטבילה... עקרונות החיים המשיחיים צריכים להיות ברורים לאלו אשר זה עתה הגיעו לאמת." (Ellen G. White, Testimonies for the Church, 15 vol. 6, pp. 91, 92).
2. הגו יותר בשאלה האחרונה של השיעור ביום רביעי. כיצד נוכל להראות כקהילה את אותה הבנה שהייתה לשאול על ההבדלים התרבותיים ואותו רצון לפגוש את האנשים היכן שהם בלי להתפשר על הבשורה או זהותנו הדתית?
3. קראו מעשי השליחים 32-34:17. מה נוכל ללמוד משלושת התגובות שהיו למסר של שאול באתונה? 1. היו אלו שלעגו. כנותו הנלהבת של היהודי המוזר הזה שעשעה אותם. אפשרי לעשות מהחיים בדיחה; אך העושים זאת יראו שמה שהתחיל כקומדיה חייב להיגמר כטרגדיה. 2. כמה מהם עכבו את החלטתם. היום המסוכן ביותר הוא היום בו האדם מגלה עד כמה קל לדבר על המחר. 3. היו כמה שהאמינו. האדם הנבון יודע שרק הלצים ידחו את הצעת אלוהים.

(William Barclay, The Acts of the Apostles, rev. ed. (Philadelphia:

Westminster, 1976), p. 133).

4. שאול ציטט מחבר פגאני (מעש"ה 28:17) כדי להבהיר את אמונתו לאתונאים. מה זה אמור להגיד לנו על כיצד, לפעמים, השתמשות במשאבים כאלו יכולים להיות בעלי ערך? אילו סכנות יש בזה, גם כן?

שיעור מספר 10*
7 - 1 ספטמבר

מסע השליחות השלישי

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי: מעש"ה 18:24-28;
מעש"ה 19; מעש"ה 20:7-12, 15-27; 2 קורинתים 4:8-14; מעש"ה 21:1-15.

פסוק לשנינו: "וְגַם-נִפְשִׁי לֹא יָקָרָה בְּעֵינֵי מַכְלוֹת בְּשִׁמְחָה אֶת-מְרוּצָתִי וְאֶת-
הַשְּׂרוֹת אֲשֶׁר קִבַּלְתִּי מֵאֵת הָאֲדֹנָי יֵשׁוּעַ לְהַעֲדִי עַל-בְּשׂוֹרֵת חֶסֶד אֱלֹהִים"
(מעשי השליחים 20: 24).

סיפורו של לוקס על המסע השלישי של שאול מתחיל בפתאומיות. הפסוק אומר
שאחרי זמן מה באנטיוכיה, מרכז שירותו של שאול, השליח יצא למסע נוסף ועבר
באופן עוקב "בְּאֶרֶץ גַּלְטִינָא וּפְרוּיָגִיא וְחִזְקָא אֶת-כְּלֵהֲתִלְמִידִים" (מעש"ה 18: 23). כך,
1500 מייל הראשונים [2400 קילומטר] של המסע מתוארים בפסוק אחד בלבד.
זאת מפני שמוקד המסע היה אפסוס, עיר בה שהה שאול זמן רב יותר מכל
עיר אחרת במסעות שלו. מנקודת המבט של הברורה, השירות באפסוס הניב פרי
רב; הרושם של הטפת שאול הגיעה לכל מחוז אסיה (מעש"ה 19: 10, 26). כנראה
שבמהלך זמן זה הקהילות של קולוסוס, הייראפוליס, ולאודיקאה נוסדו, אולי
על ידי אֶפֶרְס (אל הקולוסים 4: 12, 13), אחד מעמיתיו לעבודה של שאול (אל
הקולוסים 1: 7, פילמון 23).
נתון יוצא דופן במסע זה הוא שזהו מסעו האחרון של שאול המתועד בספר
מעשי השליחים. שאול עשה את מסע זה כאדם חופשי. לוקס מתעד עוד מסע, אך
מסע זה היה לרומא, כאסיר.

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-8 בספטמבר.

אפסוס: חלק א'

מעשי השליחים 18:24-28 מגלה לנו שבעוד ששאל היה בדרכו לאפסוס, יהודי מאמין בשם אפולוס הגיע לאותה עיר. דיבורו היה רהוט והיה גדול במקרא. ברור לנו שאפולוס היה חסיד של ישוע, מהדרך שלוקס מתאר אותו: "הוא הָיָה מְלֵמֵד דֶּרֶךְ הָאֲדוֹן וְהָיָה מְדַבֵּר בָּהֶם רִחוּ וּמְלֵמֵד הֵיטֵב אֶת־דְּבָרֵי יֵשׁוּעַ" (מעש"ה 18:25). אך הוא הכיר רק את טבילתו של יוחנן. אפולוס נטבל על ידי יוחנן המטביל והכיר את ישוע בחייו הארציים, אך לבטח עזב את האזור - אולי בחזרה לאלכסנדריה - לפני מאורעות הצלב וחג השבועות.

זה מסביר מדוע עקילס ופריקסילה הוסיפו ללמד אותו. למרות שיכול היה ללמוד היישר מהתנ"ך שישוע אכן משיח ישראל (מעש"ה 18:28), היה על אפולוס להתעדכן על ההתפתחויות המשיחיות מאז שירותו של ישוע. אך, עקילס ופריקסילה עשו אף יותר למען אפולוס: עם מאמינים נוספים באפסוס, הם נתנו לו מכתב המלצה נמענת לקהילות באכיא (מעש"ה 18:27), מה שאיפשר לו לשרת ביעילות בקורינתוס (1 קורינתים 4:6-3, 6:12, 16).

קראו מעשי השליחים 7:1-19. מה קרה לשאל כאשר הגיע לאפסוס?

הסיפור על אפולוס קשור לסיפור של שניים-עשר האנשים ששאל הכיר באפסוס בהגיעו לעיר, מכיוון שמצבם היה זהה מאוד. תיאורם כ"תלמידים" (מעש"ה 19:1) ושאלתו של שאל אליהם (מעש"ה 19:2) מצביעה בבירור שהם היו כבר מאמינים בישוע. בו זמנית, תשובתם לשאל מראה שבדומה לאפולוס, גם הם היו תלמידים לשעבר של יוחנן המטביל שהיו לתלמידים בלי שחוו את צליחת רוח הקודש בחג השבועות. ולפיכך הייתה להם הזדמנות להנות מחוויה מעמיקה יותר עם האדון.

"כששאל הגיע לאפסוס הוא מצא שם שניים-עשר אחים מאמינים, אשר בדומה לאפולוס היו תלמידיו של יוחנן המטביל, ורכשו ידע כלשהו על שליחותו של המשיח. הם לא ניחנו בכישורים וביכולות שאפולוס ניחן בהם, אך הייתה בהם אותה דבקות באמונה, והם השתוקקו להפיץ את הידע שניתן להם." אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 181.

עלינו לראות את טבילתם מחדש לאור מצב ייחודי זה. הם לא באו מדת נוצרית אחרת, והם לא חזרו בתשובה. הם רק שולבו לתוך הזרם המשיחי. עצם העובדה שקיבלו את רוח הקודש וקבלו את מתנת הלשונות (ממש כפי שקבלו המאמינים בחג השבועות במעשי השליחים פרק ב') כנראה אומר שהם היו שליחים משיחיים, כמו שהיה אפולוס, שכעת היו מוסמכים באופן מלא לתת עדות על ישוע המשיח בכל מקום שהלכו.

אפסוס: חלק ב'

באפסוס, שאול השליח המשיך במנהגו בהטפה תחילה בבתי כנסת. כאשר התעוררה התנגדות, הוא והמאמינים החדשים עברו לבית המדרש של אדם בשם טוֹרְנוֹס, שם שאול הטיף כל יום במשך שנתיים (מעש"ה 10-8: 19). סיכומו של לוקס על שירות שאול באפסוס הוא שהבשורה פשתה בכל המחוז במידה רבה (מעש"ה 10, 26: 19).

במעשי השליחים 11-20: 19, לוקס מוסיף סיפורי נסים אחדים שמתארים את גבורת כוח ה' בעיר שכישוף ועוד מנהגי אמונות טפלות היו שכיחים. אין ספק שאלוהים ריפא באמצעות שאול, אך שאפילו למטפחות וחגורות שנגעו בהם השליחים היה כוח ריפוי (מעש"ה 12: 19) יכול להישמע מוזר לכמה אנשים, אך מצב זה דומה לריפוי האישה זבת דם שבאה אל ישוע (לוקס 44: 8). האמונות התפלות של האפסים אולי גרמו לאלוהים לחולל "גבורות גדולות" כפי שלוקס אומר (מעש"ה 11: 19). זו, אולי, דוגמה של הדרך בה אלוהים פוגש את הצרכים של האנשים ברמה שהם יכולים להבין.

שאול החליט לחזור לירושלים, עקב סיפוקו הרב בתוצאות פעלו ושירותו באפסוס (מעשי השליחים 21: 19). לוקס אינו נותן לנו סיבה למסע הזה, אך אנו יודעים מכתביו של שאול בעצמו שהוא רצה להעביר את הכספים שאסף כדי להקל על העוני של הקהילה הירושלמית (אל הרומים 25-27: 15, 1 קורינתים 13-16: 16). גזילת הרכוש בשנים הראשונות, ורעב קשה בימי קלאודיוס, רששו את מאמיני יהודה, ושאול ראה בבקשתם לעזרה (אל הגלטים 10: 2) הזדמנות לחזק את ביטחונם בשליחותו והאחדות כעת בקהילה בין-תרבותית, למרות שידע את הסיכונים אליהם יהיה חשוף (מעש"ה 22, 23: 20; אל הרומים 31: 15).

קראו מעשי השליחים 19:23-41. מה הייתה הסיבה האמיתית להתנגדות נגד שאול שהתעוררה באפסוס בסוף שהותו שם?

התנגדות זו הייתה קשורה לעבודת אלילים, שנראתה מאויימת במידה רבה עקב שירותו של שאול. המוטיבציה האמיתית של דמטריוס הייתה כלכלית בברור, אך הוא הצליח לעוות זאת לעניין דתי בגלל מקדש ארטמיס באפסוס (או דיאנה), שנחשב לאחת משבעת פלאי תבל של העולם העתיק.

קראו מעש"ה 19:27. שימו לב כיצד דמטריוס הצליח להכניס בעורמה "אדיקות" דתית בנסיון לשמור על הכסף זורם. מדוע, כמשיחיים, עלינו להיות זהירים לא להשתמש באמונתנו, או בהעמדת פני אדיקות בנוגע לאמונתנו, באותה צורה?

טרואס

לאחר המהומה (מעש"ה 19: 23-41) שאול החליט לעזוב את אפסוס, אבל העדיף לעקוף בדרך מקדוניה ואכיא במקום ללכת ישירות לירושלים (מעש"ה 3: 1-20). במסע זה, היו איתו נציגים מכמה קהילות של הגויים (מעש"ה 4: 20).

קראו מעשי השליחים 12: 7-20. מה שגוי בטענה הרווחת שהפסוקים הללו עוזרים להוכיח שקדושת השבת הועברה ליום ראשון?

עצירת הביניים של שאול בטרואס נגמרה באספת קהילה "בְּאַחַד בְּשַׁבָּת" (מעש"ה 20: 7). הם נאספו כדי "לְבַצֵּעַ הֶלְחָם," שיתכן שמתכוון לסעודת האדון, אם או ללא סעודת חיברות שלעיתים שולבה ביחד מהימים הראשונים של הקהילה הירושלמית (מעש"ה 2: 42,46). עצם העובדה שאין איזכור לכוס או תפילות לא שולל את האפשרות הזו. הנקודה היא, שאירוע זה מוזכר כראיה שבזמנו של שאול, לפחות קהילות גויים כבר שינו את קדושת השבת ליום ראשון.

אך, לפני שקובעים בנחרצות טענה גורפת שכזאת, חיוני לנו לבסס את היום המדויק בו הפגישה קרתה, וכך גם את טבע האסיפה. ההתייחסות לשימוש באורות (מעש"ה 8: 20), יחד עם העובדה שהטפתו של שאול נמשכה עד חצות הלילה (מעש"ה 7: 20), ולאחר מכן עד עלות השחר (מעש"ה 11: 20), בלי להזכיר את השינה העמוקה של אבטיכוס (מעש"ה 9: 20), מבהירה לנו שהייתה זו אספת לילה.

השאלה היא האם היה זה הלילה לפני יום ראשון או לילה אחרי יום ראשון. התשובה תלויה במערכת השעות שלוקס משתמש, בין שהשתמש בשיטה היהודית משקיעת השמש ועד שקיעת השמש, או בין שהשתמש בשיטה הרומית מחצות הלילה ועד חצות הלילה העוקב. אם השיטה שבה ישתמש לוקס היא השיטה הראשונה, אז היה זה יום שבת בלילה; ואם השתמש בשיטה האחרונה, היה זה יום ראשון בלילה.

בכל מקרה, ההקשר של מעשי השליחים 12: 7-20 מציין כי אפילו שהפגישה הייתה ביום ראשון בלילה, לא הייתה זו אספת קהילה רגילה אלא אספה מיוחדת עקב עזיבתו של שאול ביום שלמחרת. לכן, קשה לראות כיצד מקרה בודד ויוצא-דופן זה תומך בשמירת יום ראשון. העובדה היא, שהוא לא מהווה תמיכה לדעה שכזו.

הגו יותר על כל הסיבות שנותנות תוקף לשמירת השבת. כיצד תמיכה תנ"כית איתנה זו לגבי השבת עוזרת לאשר את זהותנו כאדוונטיסטים שומרי שבת והקריאה אליה נקראנו לבשר את בשורת שלושת המלאכים לעולם?

מיליטוס

בדרכו לירושלים, עצר שאול במיליטוס, היכן שניתנה לו ההזדמנות להיפרד ממנהיגי קהילת האפסים.

קראו מעשי השליחים 20:15-27. מה היה הדגש של שאול במבוא של נאומו?

מכיוון שכבר עשה תכניות למסע חדש, שכלל את רומא וספרד (אל הרומים 22-29:15), שאול האמין שלעולם לא יחזור לאסיה. לכן, הוא התחיל את נאומו במעין סוג של דין וחשבון מהשנים שהיה באפסוס. אך דו"ח זה, התכוון לא רק לעבר, כלומר, אורח חייו בין האפסים, אך גם לעתיד, מכיוון שחשש ממה שעשוי לקרות לו בירושלים.

חששו של שאול היה מבוסס. הקהילה הירושלמית הביטה בו במבט מפקפק, אם לא עויין, על עברו כרודף והבשורה ללא ברית המילה שבישר (מעש"ה 20-26:21). בעיני הרשויות היהודיות, הוא נחשב לבוגד וכופר במסורות הדתיות שלהם (מעש"ה 1,2:23). באמצע המאה הראשונה לספירה, בעיקר בשלטון הרומי הלא יעיל, יהודה גם נסחפה עם אידאלים מהפכניים ולאומיים. אווירה זו השפיעה על כל החברה היהודית, לרבות אולי בקהילה. בהקשר כזה, פעילויותיו של פרוש זה לשעבר בקרב הגויים אכן הפכה אותו לדמות עם מוניטין שלילי (מעש"ה 21:27-36).

לשאול היו יותר דאגות. במעש"ה 20:28-31, שאול השליח מתמקד בדרך שעל מנהיגי הקהילה באפסוס לטפל בנושא מורי שקר, שהשווה אותם לזאבים פראיים שמנסים להוליך שולל ולהטעות את העדר. לכן, אפילו בקהילה עצמה, ואפילו בימים הקדומים ביותר של הקהילה, הסכנה של מורי שקר הייתה מציאותית. כפי שהמלך שלמה קבע אמנם בזמן אחר ובהקשר אחר: "אֵין כָּל-חֶדֶשׁ, תַּחַת הַשָּׁמַשׁ". (קהלת 9:1). היסטוריית הקהילה המשיחית מגלה את הנזק הנוראי שמורי שקר הביאו לקהילה. והבעיה תמשיך עד לקץ העולם (2 טימותיאוס 3:4).

ללא צל של ספק, היו לשאול נושאים רבים בראשו, הרבה דאגות; אף-על-פי-כן, נאמנותו ושקידתו לעולם לא ידעה הפכפכנות.

קראו 2 קורינתים 4:8-14. מה שאול אומר לנו כאן שעלינו ליישם בעצמינו, במיוחד כאשר צרות באות? על מה שאול משליך את יהבו?

צור וקיסריה

לאחר מיליטוס, לוקס מתעד את המסע של שאול ובפירוט מסוים. עדיין בדרך לירושלים, השליח שהה שבוע בצור, בחוף הפניקי, מקום שבו היו אמורים לפרק את המשא מהאנייה (מעש"ה 6: 1-21). אך, בעודו שם, המאמינים הפצירו בו שלא ילך לירושלים. עצם העובדה שהמאמינים הודרכו על ידי הרוח להזהיר את שאול לא ללכת לירושלים לוא דוקא עומדת בסתירה להנחייה הראשונית שקיבל השליח. הביטוי *etheto en tō pneumati* ביוונית במעשי השליחים 19: 21 צריך להתקבל כ"יועץ ברוח/ עלתה על רוחו", ולא כהחלטה ששאול לקח בעצמו. הנקודה היא שיתכן שהרוח הראתה למאמינים בעיר צור את הסכנות שעמדו בפני שאול; ולכן, מתוך דאגה אנושית, הם המליצו לו שלא יתקדם עם כוונותיו. שאול בעצמו לא היה בטוח מה יקרה לו בירושלים (מעש"ה 22, 23: 20). לא תמיד הנחייה אלוהית מבהירה את הכל, אפילו לא לאדם מאמין בעל שיעור קומה כשאול.

קראו מעשי השליחים 14: 10-21. איזו תקרית מיוחדת קרתה בקיסריה בקשר למסעו לירושלים?

אַגבֹּס היה נביא מירושלים שכבר הכיר את מקרה הרעב במעשי השליחים 11: 27-30. בדרך זהה לנבואות התנ"ך (למשל, ישעיה 6: 1-20, ירמיה 10: 1-13), הוא הביע את המסר שרצה להעביר בהמחשה מיוחדת; הצגה זו של דבריו פעלה כהמחשה של מה שיקרה לשאול כאשר יגיע לירושלים וכיצד יריביו ימסרו אותו לגויים (רומים). האנשים שהיו עם שאול כנראה שקבלו את המסר מאגבוס כהזהרה, ולא כנבואה, ולכן הם ניסו בכל דרך אפשרית לשכנע את השליח שלא יעלה לירושלים. חרף תגובתם הכנה שנגעה בו עמוקות, שאול היה נחוש בדעתו להשלים את שולחותו, אפילו במחיר חייו. עברו, שלמות הבשורה ואחדות הקהילה היו חשובים יותר מביטחונו והאינטרס האישי שלו.

"השליח מעולם לא התקרב לירושלים בלב כה כבד. הוא ידע שהוא ימצא בה חברים ספורים ואויבים רבים. הוא התקרב לעיר שמאסה בבן האלוהים והרגה אותו, שחרון אף ה' התחשר מעליה." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 251).

בלתי-מובן, נבזה, ומושמצ לעיתים קרובות, ולמרות הכל שאול דבק באמונה. כיצד נוכל ללמוד לעשות את אותו הדבר בנסיבות מייאשות?

נקודות למחשבה

"ההצלחה שהבשורה קצרה עוררה שוב את חמתם של היהודים. מכל עבר הגיעו סיפורים על התורה החדשה ששחררה את היהודים מקיום טקסי תורת הפולחן, והעניקה לגויים זכויות שוות כאילו היו אף הם בני אברהם... הטענה כי במשיח "אין יְהוָה, אֵין מִלָּה וְעֶלְהָ" (קול', ג' 11) נחשבה בעיני אויביו ככפירה בוטה, והם היו נחושים בדעתם להשתיקו." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 246).

"הוא אפילו לא יכול היה להסתמך על אהדתם ותמיכתם של אחיו לאמונה. בני עמו הלא-מאמינים שעקבו בהתמדה אחר מסלולו, מיהרו להפיץ בירושלים דיווחים שליליים על האיש ופועלו, הן בכתב והן באופן אישי; אחדים מן השליחים והזקנים שקיבלו את הדיווחים השקריים הללו כאמת לאמיתה, לא עשו כל ניסיון לסתור אותם, ולא הפגינו שום רצון להגיע איתו להבנות." (עמ' 251, 252).

שאלות לדיון

1. שניים-עשר התלמידים ששאל פגש באפסוס היו תלמידים של יוחנן המטביל שהפכו להיות תלמידי ישוע (מעש"ה 7-1: 19). מדוע חושבים אתם שנכון להשתמש בפסוק זה כדי להצריך טבילה מחדש למשיחיים - שכבר נטבלו - מדתות אחרות שמצטרפים לאמונה האדוונטיסטית? האם יש משמעות כלשהי בעובדה שאפולוס לא נטבל מחדש?
2. חישבו על מצבו של שאול. הוא נדחה על ידי אחיו שאינם מאמינים בישוע. אפילו מן היהודים שכן מאמינים בישוע, רבים הביטו בשאול בחשד ואף בחוסר אמון מכיוון שחשבו שהוא מעוות "גבולות". רבים מהפגאנים שנאו את הבשורה שהוא הטיף. אך מה? מדוע שאול המשיך בנחישות, למרות כל ההתנגדות הזו? למרות שאיננו ממש בנעליו של שאול, מה נוכל ללמוד בשבילנו מסיפורו?
3. חישבו על כמה מהטענות האחרות שאנשים מנסים להוכיח שקדושת השבת השתנתה ליום ראשון או שהיא כבר לא תקפה. כיצד אנו עונים על טענות אלו ועושים זאת בדרך שמראה שציות על שמירת השבת לא לגליסטית יותר מציות על שאר תשע הדיברות; זאת אומרת, אם נציית באמונה ובהבנה של היכן תקוותנו היחידה לישועה נמצאת?

שיעור מספר 11*

8 - 14 ספטמבר

המעצר בירושלים

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי:
 מעש"ה 21; אל הרומים 2: 28, 29; אל הגלטים 5: 6; מעש"ה 22;
 מעש"ה 23: 1-30; מתי 22: 23-32.

פסוק לשינון: "וְהָאֲדֹנָיִם נֶצַב עָלָיו בְּלִילָה הַהוּא וַיֹּאמֶר חֲזַק פּוֹלוֹס כִּי כָאֲשֶׁר הָעִידוּת
 לִי בִירוּשָׁלַיִם כֹּן הָעֵד תֵּעִיד בְּרֹמִי" (מעשי השליחים 11: 23).

זמן קצר לאחר המסע הראשון של שאול השליח, היה ברור שנפלה מחלוקת
 יסודית בקהילה בהקשר לדרך בה הגויים ישולבו באמונה (מעש"ה 15: 1-5). יתכן
 ששאול חשש מהקונפליקט ההולך וגדל והגה תכנית כדי לקדם את האחדות
 בקהילה. מכיוון שבכנס הוא התבקש לזכור את העניינים (אל הגלטים 2: 10), הוא
 החליט להזמין את הקהילות של הגויים לספק סיוע כספי לאחים ביהודה, "עֲזָרַת
 הַקְדוּשִׁים" (1 קורינתים 16: 1), אולי קיווה שזה יוכל לגשר בין שתי הקבוצות.
 זה יכול להסביר את נחישותו ללכת לירושלים בסוף מסעו השלישי, למרות
 הסיכונים. מחד גיסא, הייתה לו אהבה כנה לאחיו היהודים (אל הרומים 9: 1-5);
 ומאידך גיסא, הוא השתוקק לאחדות הקהילה (אל הגלטים 3: 28, 6: 5). מכיוון
 שיהודים וגויים נושעו באותה מידה על ידי האמונה, ולא דרך מעשי התורה (אל
 הרומים 3: 28-30), כל הפליה חברתית ביניהם המתבססת על דרישות פולחניות
 של התורה נגדה את האופי האוניברסלי של הבשורה (אל האפסים 2: 11-22).
 הבה נעקוב אחרי שאול בהיכנסו לשלב חדש בחייו ושליחותו.

* למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-15 בספטמבר.

שאל פוגש את המנהיגים הירושלמים

כאשר שאל הגיע לירושלים, מאמינים הקשורים למִנְסוֹן קיבלו אותו בחום, מאמינים שאיתם ישאר (מעש"ה 21: 16,17).

במעשי השליחים 21: 18-22, יעקב ומנהיגי ירושלים הביעו את דאגתם למוניטין של שאל בקרב מאמינים יהודים מקומיים הקנאים לתורת משה. הם עודכנו שהוא היה מלמד את היהודים החוזרים בתשובה שגרו בגולה לעזוב את משה רבנו, באומרו "שְׂאִינָם חִיָּבִים לְמֹל אֶת־בְּנֵיהֶם וְלֹא לָלֶכֶת בְּחֻקֹּת הַתּוֹרָה" (מעש"ה 21: 21). זה, כאמור, לא היה באמת נכון. מה ששאל לימד היה שבמונחי ישועה, לא למילה או לערלה הייתה משמעות, מכיוון שיהודים וגויים כאחד נושעים על ידי אמונה בישוע (אל הרומים 28,29; 2; אל הגלטים 5: 6; אל הקולוסים 11: 3). זה שונה מלעודד במפורש את היהודים להתעלם מהתורה ודרישותיה. ציות אינו, כמובן, כשלעצמו מילה נרדפת לגלגל, למרות שניתן לעוות אותו בכוונה להביע בדיוק זאת.

קראו מעשי השליחים 21: 23-26. כיצד שאל הראה שהיה עדיין יהודי נאמן?

הומלץ לשאל להיות ב"תקינות פוליטית" (פוליטיקלי קורקט). עליו להראות שהשמועות לגביו הם שמועות שווא בעשותו משהו יהודי מאוד: יהיה עליו לתת חסות נדר של נזירות של כמה מאמינים יהודים. נדר זה היה מעשה מיוחד של אדיקות שעל ידו יהודי יקדיש את עצמו לאלוהים.

למרבה הצער, שאל נענה. לגיבורים, אפילו לגיבורי התנ"ך, יש פגמים, כפי שאנו רואים בחיי אברהם, משה, כיפא, ורבים אחרים. נוכל לטעון ששאל הולך אחרי העיקרון להתנהג כיהודי עם יהודים (1 קורינתים 9: 19-23), או שהוא עצמו נדר נדר זמן קצר לפני כן (מעש"ה 18: 18), למרות שטבעו המדויק של הנדר לא ברור. הפעם זו התחייבות, מכיוון שזה מסמל את אישורו למניעים הלגליסטים מאחורי ההמלצה. ההשלכות של גישה כזו הייתה בדיוק אותה גישה שהשליח ניסה לסתור: שישנן שתי בשורות, אחת לגויים, של ישועה על ידי האמונה, ואחרת ליהודים, של ישועה על ידי מעשים. "אך הוא לא קיבל אישור מאלוהים לעשות את כל הוויתורים שהם דרשו." אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 256.

בניסיונו להיות רלוונטיים, כיצד נוכל להיות זהירים לא לעשות את אותה טעות?

מהומה בבית המקדש

מאחר ושאל קיבל על עצמו את ההצעה ממנהיגי הקהילה, הוא היה צריך לעבור טקס טהרה בן שבעה ימים כדי לציין את תום נדר אותם אנשים (במדבר 13-11: 19). בזמנית, המסורת היהודית קבעה שכל איש המגיע מארץ נכריה יוכרז כטמא ובכך לא יוכל להיכנס לבית המקדש. זו הסיבה ששאל היה צריך להיטהר קודם לכן לפני שהלך לכהנים כדי להודיע על תהליך טהרתו בקשר לנזירים (מעש"ה 26: 21).

קראו את מעשי השליחים 21: 27-36. מה קרה לשאל בתום שבעת ימי הטהרה שלו?

המהומה שהתחוללה, נגרמה על ידי אלו שהסיתו את הקהל נגד שאל, והאשימו אותו שתקף את הסמלים הקדושים ביותר לדת היהודית, בייחוד את חילול בית המקדש. היות ואחד מעמיתיו של שאל למסעיו היה גוי מאפסוס בשם טרופימוס (מעש"ה 29: 21), הם חשבו ששאל הכניס אותו לחצר הפנימית של בית המקדש, מקום שבו רק יהודים יכלו להיכנס. אם ההאשמות היו מוצדקות, שאל יהיה אשם בעבירה חמורה ביותר. לאורך החומה שהפרידה בין החצר החיצונית לחצר הפנימית, היו שלטים ביוונית ולטינית שהזהירו את המבקרים הגויים לא להיכנס, אחרת ישאו באחריות למותם. "על פי התורה, כניסתו של גוי לחצרות המקדש נחשבה לפשע שעונשו דין מוות. שאל נראה בירושלים בחברת טרופימוס מאפסוס, ולכן הניחו אנשים שהוא הביאו למקדש. אך שאל לא עשה זאת. שאל עצמו היה יהודי, ולכן כניסתו למקדש לא היוותה חילול של התורה. אך למרות שהאשמה הייתה כוזבת לחלוטין, היא הועילה כדי להסית נגדו את ההמונים. כאשר הקריאה לעזרה נישאה בחצרות המקדש, ההמונים שהתקבצו במקום היו אחוזי טירוף פראי." (אלן ייוט, מעשי השליחים, עמ' 257).

כאשר חדשות המהומה הגיעו למצדה רומית, שר האלף, קלאודיוס ליסיאס (מעש"ה 31, 32: 21; 26: 23), הגיע עם חיילים והציל את שאל לפני שההמולה תהרוג אותו. מכיוון שהיה מוקד ההתקפות, שאל נעצר ונכבל בשרשראות, בעוד ששר האלף של הגדוד ניסה להבין את המתרחש. מכיוון שהעם צעק בהיסטריה, שר האלף ציווה שהשליח ילקח למצודה.

במקרה זה היו אלו שמועות שוא שגרמו למהומה. מדוע עלינו להיות זהירים עם השמועות שאנו שומעים, או, חמור יותר, מפיצים?

מול הקהל

מעשי השליחים 21: 37-40 מגלה לנו מה קרה אחרי כן. בעוד ששאל נלקח למצודה הרומית לצורך תשאול, הוא ביקש משר האלף לדבר אל הקהל, שעדיין זעק בפראות ודרש את מותו.

היות ושאל דיבר לשר האלף ביוונית, הוא חשב ששאל אולי היה היהודי ממצרים ששלוש שנים קודם לכן התחיל מהפכה בירושלים נגד הכיבוש הרומי. המהפכה נעצרה על ידי כוחות רומים; רבים מחסידיו נהרגו או נעצרו, בעוד שהמצרי ברח. אחרי שאמר שהוא מטרוסוס, ולא ממצרים, שאל קיבל אישור לדבר. בנאומו, הוא לא הציע תגובה מפורטת להאשמות נגדו (מעש"ה 21: 28) אלא סיפר להם את סיפור חזרתו בתשובה, הדגיש את דבקותו ליהדות, עד שרדף מאמינים בישוע. כאשר התעמת עם מספר התגלויות מהאדון, לא הייתה לו ברירה אחרת אלא ללכת בעקבותיו. זה הסביר את המהפך בחייו ואת קריאתו להטיף לגויים. במקום להיכנס לדיון תאולוגי, שאל סיפר להם את ניסיונו האישי ומדוע הוא עשה את אשר עשה.

קראו מעשי השליחים 22: 22-29. כיצד הגיב ההמון להצהרתו של שאל שהוא השליח לגויים?

ההחלטה לתת לשאל לדבר לא הלכה בנתיב הנכון. כאשר שאל אישר את מחויבותו לגויים, הוא נראה שמצדיק את ההאשמות נגדו (מעש"ה 21: 28), והקהל המשולהב שוב קם עליו.

יתכן ושר האלף לא הבין את כל מה ששאל אמר; לכן הוא החליט להלקות אותו. למרות זאת, מלבד היותו יהודי טהור (אל הפיליפים 3: 5), שאל היה גם אזרח רומי, וכאשר ציין זאת, שר האלף נסוג. בהיותו אזרח רומי, לסוג עניינים לא היה תוקף חוקי לגבי שאל בעל האזרחות הרומית.

קראו את נאום שאל (מעש"ה 21: 1-22). איזו עובדה אתם רואים מלבד ששאל הגן על עצמו, הוא גם הטיף לאחיו היהודים? מדוע סיפר את סיפור חזרתו בתשובה? מה יש לסיפורי חזרה בתשובה שיכולים להיות כה עצמתיים?

בפני הסנהדרין

כאשר שר האלף הרומי הבין ששאל אינו מהווה סכנה לקיסריות; זאת אומרת, שהנושא כלל סכסוכים פנימיים בין היהודים, הוא ביקש מהסנהדרין לקחת את התיק המשפטי (מעש"ה 22: 30; 23: 29).

קראו מעשי השליחים 5: 1-23. כיצד התחיל שאל את הגנתו מול הסנהדרין?

משפטו הראשון של שאל פגש סטירת פה, אולי מכיוון שבהיותו אסיר, אזכור ה' היה נשמע חילול שם שמיים. תגובתו האימפולסיבית מראה לנו מבט חטוף על מזגו החם. בקראו לכהן הגדול "הַקִּיר הַמְּסֻדָּה" (מעשי השליחים 3: 23), הוא הזהד את הגינוי צביעות הפרושים של ישוע במתי 23: 27. אך, היות ושאל לא ידע בבירור שהוא מדבר אל הכהן הגדול, האפשרות שלא הייתה לו ראייה טובה לא ניתנת לשלילה.

קראו מעש"ה 10-6: 23. כיצד ניסה שאל לשבש את ההליכים באופן מתוחכם?

הסנהדרין מנה את הצדוקים ואת הפרושים שהיו חלוקים ביניהם בכמה סוגיות, הדוקטרינה היותה סוגייה אחת כזו. בשביל הצדוקים, למשל, שהכתובים הקנוניים כללו אך ורק את התורה, ולא האמינו בתחיית מתים (מתי 22: 23-32). הצהרת שאל (מעש"ה 6: 23) הייתה יותר מטקטיקה חכמה כדי להסיח את הסנהדרין. מכיון שמפגשו עם ישוע שקם לתחייה בדרך לדמשק היוותה בסיס לחזרתו בתשובה ושירות שליחותי, אמונתו בתחיית מתים הייתה הנושא עליה נשפט (מעש"ה 20, 21: 24; 26: 8-6). שום דבר אחר לא יכל להסביר מדוע קנאותו הקודמת השתנתה למה שהייתה כעת. אם ישוע לא קם מן המתים, אזי שירותו היה חסר טעם, והוא ידע זאת (1 קורינתים 15: 14-17).

בלילה ההוא, בעוד ששאל היה במצודה, האדון הופיע בפניו עם העידוד הבא: "הַיֵּשׁוּעַ הַכְּרוֹמָה כִּי פָאָשֶׁר הָעִידוּתָ לִי בִירוּשָׁלַיִם כִּן הָעַד תַּעֲבִיד בְּרוֹמִי" (מעש"ה 11: 23). בהתחשב בנסיבות, הבטחה שכזו הייתה משמעותית במיוחד בעיני שאל. השתוקקותו ארוכת-הימים לבשר ברומא (מעש"ה 21: 19, אל הרומים 13-15: 1, 22-29: 15) עדיין תתרחש.

המעבר לקיסריה

כעוסים עם העובדה שעדיין לא יכלו להתפטר משאול בדרך חוקית, קבוצת אנשים זממה לארוב ולרצוח את שאול.

קראו מעשי השליחים 17-12:23. מה הייתה תכניתם, וכיצד היא סוכלה? מה זה יכול ללמד אותנו על עד כמה להוטים אנשים יכולים להיות עבור מטרות רעות?

עצם זה שיותר מארבעים יהודים רקמו תכנית רצחנית נגד שאול ואף התחייבו בשבועה לקיימה מגלה כמה שנאה עורר השליח בירושלים. לוקס לא מגלה לנו את זהות האנשים, אך הם היו קיצוניים ומוכנים לעשות מה שלא יהיה כדי להגן על האמונה היהודית מבוגדים ואויבים לכאורה. רמה כזו של פנטיות דתית, יחד עם להט מהפכני ולאומני, לא היה בלתי רגיל ביהודה וסביבותיה במאה הראשונה לספירה. בדרך השגחה אלוהית, השמועות על המזימה הגיעו לאוזני האחין של שאול. מעט מאכזב שאנו לא יודעים כמעט כלום על משפחתו של שאול, אך כנראה הוא ואחותו גדלו בירושלים (מעש"ה 3:22), איפא התחתנה והביאה לפחות ילד אחד לעולם. בכל מקרה, האחין של שאול – שכתובה עם מילה בעלת משמעות מקטינה *neaniskos* (מעש"ה 22:18, 23) והעובדה שהוא נלקח ביד (מעש"ה 19:23) רומז שהוא היה עדיין נער – יכול היה לבקר אותו במצודה ולספר לו את הסיפור.

קראו מעש"ה 30-26:23. איזה מסר שלח שר האלף ליסיאס למושל פליקס לגבי שאול?

המכתב הביא לפליקס דיווח הוגן על המצב. נוסף על כך, דבר זה מראה שאזרחותו הרומית של שאול הועילה לו. החוק הרומי הגן על אזרחיו באופן מוחלט, והייתה להם הזכות, למשל, למשפט חוקי, בו יכלו לעמוד מול בית משפט ולהגן על עצמם (מעש"ה 16:25), והזכות לערער מול הקיסר במקרה של משפט לא הוגן (מעש"ה 11,10:5). ללא שום קשר למוניטין של פליקס, הוא התנהג לשאול בצורה חוקית ונאותה. לאחר חקירה ראשונית, הוא ציווה ששאול ישמר תחת משמר עד שהמאשימים יגיעו.

חישבו על ההשגחה האלוהית בחיי שאול. באיזו תדירות הודאתם בעוונה על ההשגחה האלוהית בחייכם למרות הניסיונות והסבל שאולי חוויתם?

נקודות למחשבה

"במפגש זה מסרו שאול ורעיו לידיהם של מנהיגי מלאכת הבשורה בירושלים את התרומות שנאספו בקהילות הגויים לשם תמיכה באחים היהודים העניים... התרומות שהמאמינים הגויים נתנו ביד רחבה העידו על נאמנותם לשירות ה' ברחבי העולם; המנהיגים בירושלים היו אמורים לקבלן בהכרת תודה. אך שאול ורעיו הבחינו כי בקרב המאמינים שלפניהם עמדו, נמצאו כמה אנשים שלא היו מסוגלים להוקיר את רוח האהבה והאחוה שעוררה את התורמים לתרום בנדיבות בעבור אחיהם." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 253).

"אילו מנהיגי הקהילה המשיחית היו מוותרים על המרירות שחשו כלפי השליח, ומקבלים אותו כשליח שנבחר ויועד בידי ה' לבשר את הבשורה לגויים, היה ה' מצילו למענם. אלוהים לא יעד שמאמצי הבישור של השליח יסתיימו מהר כל כך, אך הוא לא חולל נס כדי לבטל את שרשרת הנסיבות, שאת ראשיתה חוללו מנהיגי קהילת ירושלים. אותה הרוח ממשיכה לחולל את אותן התוצאות. כישלונה של הקהילה להעריך ולשדרג את האמצעים והמשאבים שניתנו לה בחסד ה', שולל ממנה ברכות רבות. פעמים רבות בתולדות הקהילה האריך ה' את מלאכתו של שליח נאמן כלשהו, אם מאמציו זכו להערכה! אך כאשר הקהילה מאפשרת לאויב הנשמות לסלף את הבנת המאמינים, עד שהם מציגים את דבריו ומעשיו של משרת המשיח באור שגוי ומפרשים אותם שלא כהלכה; כאשר המאמינים מרשים לעצמם לעמוד בדרכו ומונעים ממנו לבצע את שליחותו ביעילות – לפעמים מסיר מהם ה' את הברכות שהרעיף עליהם... לאחר שיעטו התכריכים את גופותיהם, וקולם שדיבר דברי אזהרה ועידוד ינדם, רק אז יוכלו העיקשים והסוררים להבין ולהוקיר את הברכות שמאסו בהם. מותם של משרתי ה' אלה עשוי להגשים את מה שחייהם לא הצליחו להגשים." (עמ' 263, 264).

שאלות לדיון:

1. בדרכו לירושלים למרות שידע שלא יקבלו אותו בברכה, שאול קבע את האינטרסים של הקהילה מעל האינטרסים האישיים שלו. באיזו מידה עלינו ללכת בעקבותיו?
2. מה נוכל ללמוד מההתחייבותו של שאול בירושלים? כיצד נוכל להיות פוליטיקלי קורקט ללא הכנעת העקרונות חיינו? או האם זה אפשרי בכלל?
3. אחדות הקהילה חשובה עד מאוד תמיד. כיצד נוכל ללמוד לעבוד יחד, באחדות, אפילו כאשר יש לנו היבטים שונים על דברים?

שיעור מספר 12*
21 - 15 ספטמבר

המאסר בקיסריה

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי: **מעשי השליחים 24**,
מעשי השליחים 25, **מעשי השליחים 26**, **1 קורינתים 1:23**.

פסוק לשינון: **"אֲשֶׁר בְּקֶרֶב אוּ בְּרִחּוֹק לֹא אֶתָּה כִּי־גַם לְבִדָּד כִּי־גַם כָּל־הַשְּׁמָעִים אוֹתִי יִהְיוּ כְּמוֹנֵי זִוְלָתִי הַמוֹסְרֹת הָאֵלֶּה"** (מעשי השליחים 29:26).

המעבר של שאול לקיסריה ציין את תחילת תקופת המאסר של שנתיים באותה עיר (מעש"ה 24:27), ליתר דיוק בפרטרים של הורדוס (מעש"ה 23:35), שהיה מקום המגורים הרשמי של המושל הרומי. בשנים הללו היו לו שימועים רבים בהם הופיע מול שני מושלים רומים (פליקס ופסטוס) ומלך (אגריפס השני), ובכך מוציא לפועל את השליחות שניתנה לו מאת ה' (מעש"ה 15:9).

בכל השימועים, שאול תמיד טען שהוא חף מפשע, שאין ראיות נגדו, כפי שניתן היה לראות מקהל העדים נגד השליח. למעשה, כל הנרטיב נועד להראות ששאול לא עשה דבר שיחייב במעצר ושהוא יכול היה להשתחרר אם לא היה פונה לקיסר (מעש"ה 32:26). אך השימועים הללו נתנו לו את ההזדמנות לתת עדות על ישוע והתקווה הגדולה שנמצאת בהבטחת התחייה.

אך, אלו עדיין היו שנים של חרדה עמוקה, וכמו כן הזמן בו שהה בכליאה מייגעת. שנים בהם נראה שלשליח לא הייתה תמיכה מסוג כלשהו מהקהילה הירושלמית, שמנהיגיה "עדיין הרגישו כי בו האשם בנוגע לדעה הקדומה שרווחה בקרבם." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 255).

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-22 בספטמבר.

בפני פליקס

חמישה ימים לאחר העברתו לקיסריה, קבוצה של מנהיגים יהודים חשובים - הכהן הגדול, כמה מחברי הסנהדרין, ועורך דין על שם טְרָטְלוֹס – ירדו מירושלים והניחו באופן רשמי לפני פליקס את תיק האשמות נגד השליח (מעש"ה 9-1: 24).

זהו המשפט היחיד בספר מעשי השליחים שבו המאשימים שוכרים עורך דין. בנאומו, טאטלוס ניסה אסטרטגיה מעניינת כדי למצוא חן בעיני המושל. לא נכון להניח שתחת שלטונו של פליקס היהודים נהנו מתקופה ארוכה של שלום. למעשה, לא היה מושל מדכא ואלים ממנו, ושלטונו המדכא יצר טינה עצומה בקרב היהודים נגד השלטון הרומי. עם תושיה רבה, טרטולוס השתמש במדיניות הניהולית של המושל כדי לשכנע אותו שיוכל להגיע ליציבות פוליטית במקרה זה רק באמצעות דיכוי חמור.

לאחר מכן, הוא המשיך והאשים את שאול בשלושה דברים:

1. ששאול היה תעמולן שהסית ובאופן מתמיד גרם לאי-שקט בקרב היהודים ברחבי האימפריה (מעש"ה 5: 24);

2. שהיה ראש כת הנצרים (מעש"ה 5: 24), שהכלילה את כל הנצרות כמעין תנועה מפלגת; ו-3. שניסה לחלל את בית המקדש בירושלים (מעש"ה 6: 24).

קראו את מעשי השליחים 10-16: 24. כיצד ענה שאול לכל אחת מההאשמות?

שאול העלה שתי נקודות נוספות שהפריכו את האשמות: 1. העדרם הבולט של העדים האסייתים (מעש"ה 18, 19: 24) שיכלו לבטל את המשפט, ו-2. העובדה שהיהודים שנכחו יכלו לדבר רק על השימוע אצל הסנהדרין בשבוע הקודם (מעש"ה 20: 24), ובכך לא היה להם על מה להאשים אותו מלבד שהאמין בתחיית המתים (השוו עם מעש"ה 6: 23).

פליקס הבין במהרה את כווד טענותיו של שאול, גם כי הכיר במקצת את הדת המשיחית, יתכן שמאשתו היהודיה דרוסילה. בסופו של דבר, פליקס החליט לדחות את ההליכים עד להודעה חדשה (מעש"ה 22: 24).

תגובתו של פליקס (מעש"ה 24-27: 24) גילתה רבות על אופיו: הוא התמהמה, היה מסוגל לקבל שוחד, והיה אופורטוניסט. לשאול היה סיכוי קטן של שימוע הוגן עם מישהו כמו פליקס.

קראו מעש"ה 16: 24. שאול אמר ששאף להיות "תַּמִּים־לֵב עִם אֱלֹהִים וְאֵדָם תָּמִיד." מה זאת אומרת? מה תצטרכו לשנות, אם בכלל, כדי להביע את אותה הצהרה?

בפני פסטוס

לאחר שנתיים שהחזיק את שאול בכלא כדי לזכות באמון היהודים, פליקס הוחלף בפורקיוס פסטוס כמושל יהודה (מעש"ה 24: 27). פסטוס משל מ- 60 לספירה ועד 62 לספירה.

קראו את מעשי השליחים 5: 1-25. כיצד פסוקים אלו מגלים את השנאה שהטפת האמת יכולה להניב באלו שאינם רוצים להאמין בה?

יתכן שמכיוון שכבר נכשלו פעם בניסיונם לשכנע את פליקס בהאשמות נגד שאול, המנהיגים לא רצו לקחת סיכונים פעם נוספת. במה שנראה כביקורו הראשון של פסטוס בירושלים, הם בקשו, כטובה, שינוי בתחום השיפוט, בבקשה שיחזיר להם את שאול כדי שישפט על ידי הסנהדרין בהתאם להלכה.

ובכל זאת, הבקשה שימשה אך כהסוואה כדי להסתיר את כוונתם האמיתית: להרוג את שאול. למרות שפסטוס היה מוכן לפתוח את התיק מחדש, הוא אמר שהשימוע יהיה בקיסריה, לא בירושלים, ומשמעות הדבר הוא ששאול יישפט על ידי החוק הרומי.

כשפסטוס הגיע לקיסריה, הוא כינס את בית הדין, ויריבי שאול החלו להקריא את ההאשמות נגד שאול (מעש"ה 7: 25). הפעם לוקס אינו חוזר על ההאשמות, אך מתוך תשובתו של שאול (מעש"ה 8: 25) ניתן להבין שהם היו אותן האשמות של שנתיים לפני כן, אולי עם הדגשה נוספת שמכיוון שהיה תעמולן, שאול היווה איום לאימפריה.

קראו מעשי השליחים 12: 9-25. כיצד הגיב שאול כאשר חש שפסטוס יכל להשתמש בו למטרות פוליטיות?

בסופו של דבר, פסטוס לא היה שונה בהרבה מפליקס בנוגע לאסטרטגיות הפוליטיות שלו (מעש"ה 24: 27). מכיוון שלא רצה לאבד את תמיכת היהודים בתחילת כהונתו על ידי הכרזת שאול כחף מפשע, הוא חשב להענות לבקשתם המקורית: שהשליח יישפט על ידי הסנהדרין בירושלים.

אך, זה לא היה מקובל על שאול, שידע שלא יוכל לצפות להישפט בצורה הוגנת שם, כאשר הוא יהיה חשוף לכל גחמות אויביו. לכן, בהתאם לזכויות הרומיות, הוא התעקש שהיה זכאי להישפט על ידי בית המשפט הרומי, ובראותו שאין דרך לצאת ממצב מסוכן זה, החליט לפנות לאישיות הגבוהה ביותר של הצדק הרומי, הקיסר עצמו.

בפני אגריפס

פסטוס הסכים לתת לשאול את מבוקשו להישלח לרומא (מעשי השליחים 25: 12). בינתיים, המושל ניצל את ההזדמנות של ביקור מדינה של הורדוס אגריפס השני כדי לשאול אותו לגבי המקרה של שאול, בפרט לגבי המידע על האסיר שעליו לשלוח לקיסר בדווח הרשמי שלו. פסטוס עדיין לא הכיר בצורה מספקת את העניינים היהודים, ואגריפס יכול היה בהחלט להוות לו עזרה ממשית (מעש"ה 2, 3: 26).

קראו מעשי השליחים 22-25:13. מה פסטוס אמר לאגריפס לגבי שאול, וכיצד הגיב המלך?

אגריפס השני, האחרון לבית הורדוס, הגיע לקיסריה עם אחותו ברניקי כדי לבקר את המושל החדש.

בתיאורו את התיק המשפטי של שאול, פסטוס גילה להפתעתו שההאשמות שנעשו נגדו לא היו קשורות לעברה, פוליטית או פלילית. אלא במקום זאת, ההאשמות היו בנוגע לענייני הדת היהודית, בפרט לישוע כלשהו, "על־מִת אָחַד... אֲשֶׁר אָמַר עָלָיו פֹּלוֹס כִּי הוּא חַי" (מעש"ה 19: 25). שאול כבר הכריז בפני הסנהדרין שהוא נשפט על אמונתו בתחיית ישוע, וכעת פסטוס הבהיר שאכן זו הייתה מרכז הסוגיה.

קראו מעש"ה 27-23:25. כיצד לוקס מתאר את הטקס בו הופיע שאול בפני אגריפס?

"שאול, שהיה עדיין כבול באזיקים, עמד לפני החבורה שהתכנסה באולם. איזה ניגוד חד בין הנוכחים! אגריפס וברניקה היו אנשי שררה, והעולם האיר להם פנים. אך הם לא ניחנו בתכונות האופי שה' מעריך. הם חיללו את תורתו והיו מושחתים בליבם ובחיהם. ה' תיעב את דרכם." אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 275.

מה סיפור זה אמור ללמד אותנו לגבי כיצד ההופעה החיצונית, שעשויה לענג מראה עיניים, יכולה לעיתים להיות שקרית לגבי המציאות מאחורי המראה? ומה לגבינו? כמה שונה המראה מהמציאות?

הגנת שאול

באולם המפואר שהיה ערוך לקבלתם בפאר את אנשי המלוכה הנכבדים היושבים לצד המושל, האסיר הוכנס כדי להציג את חפותו, אשר כוונה בעיקר אל אגריפס, היות ופסטוס כבר שמע אותה קודם לכן (מעשי השליחים 11: 8-25).

קראו מעשי השליחים 23: 1-26. מה עשה שאול בנאומו לפני אגריפס?

נאום שאול היה למעשה דווח אוטוביוגרפי של חייו לפני ואחרי חזרתו בתשובה. בנוגע לתוכן, הוא אותו תוכן של במעש"ה 21: 1-22, שנאם בפני הקהל בירושלים. השליח התחיל בנסותו לרכוש את טובת אגריפס. הוא הודה על ההזדמנות להגן על עצמו בפני אדם כה נודע, קל וחומר בפני אדם כאגריפס שהכיר את עיקר המנהגים ועניינים הקשורים לדת היהודית. בשל סיבה זו, אגריפס יכול היה להיות לעזר רב למושל הרומי להבין שלהאשמות שהובאו נגדו לא היה ערך והיו כוזבות. את הנאום ניתן לחלק לשלושה חלקים. בחלק א' (מעש"ה 11: 4-26), שאול תיאר את אדיקותו הפרושית בעבר, אשר היה ידוע בקרב בני דורו בירושלים. כפרוש, הוא האמין בתחיית המתים, שחיונית להתגשמות תקוות ישראל הקדומה. לכן, היהודים לא היו עקביים בהתנגדותם להוראתו, מכיוון שלא היה בזה דבר שלא מבוסס ביהדות. אך הוא הבין את התנהגותם די טוב, וזאת מפני שהוא עצמו פעם נדהם שאלוהים יכול להחיות את ישוע שאפילו הוא רדף את אלו שהאמינו בדרך הזו. בחלק ב' (מעש"ה 28: 12-26), שאול דיווח על כיצד הפרספקטיבה שלו השתנתה מהפגישה עם ישוע בדרך לדמשק ואת הקריאה שקיבל לקחת את הבשורה לגויים. לבסוף, שאול אומר שהרושם של מה שראה (מעש"ה 23: 19-26) היה באופן כזה שלא הייתה לו אפשרות אחרת אלא לציית ולבצע את פעילויות שליחותו, הסיבה היחידה שעליה נשפט. הסוגייה האמיתית מאחורי מאסרו, לא הייתה הפרת התורה או חילול את בית המקדש. אלא, הייתה זו הבשורה על מותו ותחייתו של ישוע, שהייתה בהרמוניה מוחלטת עם הכתובים ואפשרה למאמינים גויים לקחת חלק שווה בישועה.

קראו מעשי השליחים 18: 26. לאור פסוק זה, מה קורה לאלו אשר יש להם ישועה במשיח? כיצד התנסיתם במציאות זו?

שאל בפני המנהיגים

למרות ששאל דיבר אל אגריפס, פסטוס היה הראשון להגיב, כפי שניתן לראות במעשי השליחים 2: 26. פסטוס לא היה מתנגד אם שאל היה מדבר על נצחיות הנשמה, אך אפילו היוונים-רומאים הקדמונים ידעו ששתי התפיסות הללו - אלמוות ותחייה - לא הולכים טוב ביחד. לכן הם שמרו את התפיסה הראשונה ודחו את השנייה. זאת הסיבה ששאל אומר במקום אחר שהבשורה היא סכלות לגויים (1 קורינתים 1: 23). שאל הגן על שפיות הרעיונות שלו בדרך מכובדת ופנה לאגריפס, יהודי שלא רק יכל להבין אותו אלא גם יכל לאשר שמה שאמר היה בהרמוניה עם נביאי התנ"ך (מעש"ה 26, 25: 26).

קראו מעשי השליחים 26: 27, 28. מה הייתה תגובתו של אגריפס לשאלתו המלחיצה של שאל?

שאלתו של שאל שמה את אגריפס במקום מורכב. כיהודי, הוא לעולם לא יכחיש את אמונתו במקרא; מצד שני, אם הוא היה מאשר, לא הייתה לו אפשרות אחרת חוץ מלהכיר בישוע כמשיח. תגובתו הייתה בריחה מתוחכמת מהמלכודת ההגיונית בה נמצא: "האם תשכנע אותי בכזו מהירות להיות משיחי?" (מעש"ה 28: 26) – זהו תרגום טוב יותר מיוונית מאשר התרגום המסורתי "עוד מעט ופתייתי לְהִיטְרֵי נֶצְרִי". התשובה של שאל מגלה רמת מחויבות מרשימה לבשורה: "אַבְרָהָם מֵאַלְהִים אֲשֶׁר בְּקֶרֶב אוֹ בְּרַחוּק לֹא אֵתָה פִּיגִם לְבַדָּךְ פִּיגִם פְּלִהֲשָׁמַעִים אוֹתִי יִהְיוּ כְמוֹנֵי זוֹלָתִי הַמוֹסְרוֹת הָאֵלֶּה" (מעש"ה 29: 26). במילותיו האחרונות בשימוע, השליח לא ביקש להשתחרר, חופשיים כפי שהיו השומעים לו. אדרבא, הוא השתוקק שהם יהיו כמוהו, רק ללא השרשראות שעל זרועותיו. הקנאות השליחותית של שאל עברה במידה רבה את דאגתו למען בטחונו האישי.

קראו מעש"ה 32-30: 26. כיצד אגריפס הביע את אמונתו בחפותו של שאל?

פסטוס הזדקק לעזרת אגריפס רק בעניין מילוי הדו"ח (מעש"ה 27-25: 25). הערעור של שאל לקיסר ניתן לו רשמית כבר (מעש"ה 12: 25). האסיר כבר לא היה תחת שיפוט המושל.

קראו מעש"ה 28-24: 26. על מה שאל ערער, ומה זה אמור להגיד לנו לגבי מי אמורה להיות הסמכות הסופית בענייני אמונה?

נקודות למחשבה

"האם מחשבתו של אגריפס חזרה להיסטוריה המשפחתית הקדומה שלו ולמאמצייהם נטוליי פרי נגד מי ששאלו הטיף? האם הוא חשב על סבא-רבא שלו הורדוס, והטבח של הילדים החפים מפשע מבית לחם? על דוד-רבא שלו אנטיפס, ורצח יוחנן המטביל? על אביו אגריפס הראשון, ומות הקדושים של יעקב השליח? האם ראה באסונות שבמהרה פקדו את המלכים הללו ראיות למורת רוחו של אלוהים כעונש על פשעיהם נגד עבדיו? האם הפאר והדר ביום זה הזכירו לאגריפס את המקרה בו אביו, מלך חזק ממנו, עמד באותה עיר, לבוש בגלימות נוצצות, בעוד העם הריע שהוא אלוהים? האם שכח כיצד, לפני שקריאות האהדה נדמו, את הנקמה, המהירה והנוראית, שפקדה את אביו המלך הגאווות? משהו מכל זה רפרף בזיכרון אגריפס; אך המעמד המרהיב של האולם המפואר והכבוד הרב לו זכה החמיאה לרהבתנותו וגאוה וחשיבות עצמית גרשה את כל המחשבות הנעלות מראשו." (Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, vol. 6, pp. 1066, 1067).

שאלות לדיון:

1. בכיתה, דונו על החלטתו של שאול לערער בפני הקיסר. האם החלטה זו הייתה החלטה הנכונה (השוו עם מעש"ה 25:25 ; 26:31,32)? באיזו מידה נוכל לעשות החלטות אסטרטגיות כדי להגן על עצמינו במקום להישען על השגחת אלוהים באופן מוחלט?
2. חשבו על אמירת שאול לאגריפס: "עֲלֶיךָ הַמֶּלֶךְ אֶגְרִיפָס לֹא הִמְרִיתִי אֶת־הַמֶּרְאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי מִן־הַשָּׁמַיִם" (מעש"ה 26:19). מה זה אומר לנו על שאול? כמה נאמנים אנו לקריאתנו השליחותית כמשיחיים (1 פטרוס 2:9,10)?
3. לשאול הייתה תשוקה עבור אנשים - לא למספרים, אלא לאנשים. בשימועו האחרון בקיסריה, הוא אמר לקהל שמשאלת ליבו שכולם יהיו כמוהו; משמעותה של אמירה זו היא, שכולם יוושעו בחסד אלוהים (מעש"ה 26:29). הוא לא השתוקק לשחרורו או לצדק יותר משהשתוקק שיחוו את ישועת ה'. מה נוכל ללמוד מהמופת שהשאיר? עד כמה מוכנים אנו להקריב על מנת לראות את הבשורה מתפשטת?
4. לאגריפס הייתה ההזדמנות לשמוע את הבשורה ישירות מפי שאול. אך הוא דחה אותה. כיצד נוכל להיות זהירים לא להחמיץ הזדמנויות גדולות כאשר הן מופיעות בפנינו? זאת אומרת, כיצד נוכל להישאר מכוונים רוחנית למציאות סביבנו?

שיעור מספר 13*
22 - 28 ספטמבר

המסע לרומא

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור שבת השבועי:
מעשי השליחים 27, 28; אל הרומים 18-20.

פסוק לשינון: **"אַל־תִּירָא פּוֹלוֹס עוֹד עֲמוּד תַּעֲמֹד לִפְנֵי קִיסָר"**
(מעשי השליחים 24: 27).

שאלו השתוקקו זה זמן מה לבקר ברומא, אך מעצרו בירושלים שינה את הכל. מכיוון שנכנעו לחץ הלגליסטי של מנהיגי הקהילה הירושלמית, הוא היה תחת מעצר רומי במשך כמעט חמש שנים, כולל הזמן של המסע הימי לאיטליה. השינוי הזה סימל מכה רצינית לתכנית הביטחון שלו.

למרות המכשול, ישוע בעצמו הבטיח שהשליח יעיד עליו ברומא (מעשי השליחים 23: 11). אפילו כאשר אנו נכשלים, אלוהים יכול לתת לנו הזדמנות נוספת, למרות שלא תמיד הוא מציל אותנו מהשלכות מעשינו. לא רק ששאלו נלקחו לרומא כאסיר, אין עובדה מקראית שהוא הלך אי פעם לספרד, כפי שקיווה לעשות (אל הרומים 15: 24). אחרי ששוחרר ממה שידוע כהמאסר הרומי הראשון, שאלו נעצר שוב, הפעם כדי למות מות קדושים תחת נירון בשנת 67 לספירה.

אכן, שאלו הגיעו לרומא, ובעוד שחיכה במעצר בית כדי להישפט מול הקיסר, הוא דיבר, למרות שרשראות הכבלים (אל האפסים 6: 20, אל הפיליפים 1: 13) ללא עיכוב לכל מי שהגיע אליו (מעשי'ה 28: 30, 31), כולל דמויות חשובות מבית הקיסר (אל הפיליפים 4: 22).

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-29 בספטמבר.

ההפלגה לרומא

לאחר כשנתיים שנות מאסר בקיסריה (מעשי השליחים 27: 24), שאול נשלח לרומא. בהסתמך על גוף ראשון וצורת הרבים ועושר הפרטים שהשתמשו כדי לתאר את מסע הימי הסוער והארוך (מעשי השליחים 16: 28-1: 27), לוקס ליווה את שאול, לצד משיחי אחר על שם אַרְסֶטְרַכּוֹס (מעש"ה 2: 27). עוד דמות חשובה בסיפור היה שר המאה, יוליוס, שהיו לו עוד אסורים תחתיו.

היה זה סוף הקיץ כאשר יצאו. הצום (מעש"ה 9: 27) מתכוון לצום יום כיפור, במחצית השנייה של אוקטובר. בגלל התנאים החורפיים, נמנעו מלהפליג בים התיכון בדרך כלל בין נובמבר למרץ. אך הפעם עמדו בפני קשיים מההתחלה, ורק לאחר עיכוב רב הם הגיעו למפרץ הקטן של קְלִי לִימָנֶס, באי כרתים (מעש"ה 8: 27).

קראו מעשי השליחים 12: 9-27. בעודם בקלי לימנס, מה הייתה מעורבותו של שאול במקרה זה, וכיצד היא התקבלה?

אזהרותיו של שאול לא התקבלו בברכה, ולכן ההחלטה התקבלה להפליג מערבה עוד 40 מייל (כ-64 ק"מ) לעגן, מקום שבו יוכלו לעבור את החורף בבטחה. לרוע המזל, בגלל השינוי הפתאומי במזג האוויר, הם נקלעו לסערה איומה שלא נתנה לצוות אפשרות אחרת חוץ מלתת לאונייה להפליג דרום-מערבה עם הרוח, הרחק מהיבשה. מעט לאחר מכן התחילו לזרוק את המטען מהסיפון ואף חלק מציד האונייה בנסיון מטורף להקל עליה, מכיוון שכבר התחילה להתמלא במים. המצב היה דרמטי. לאחר ימים רבים של אור יום מועט, ראייה מוגבלת, גשמים כבדים, ורוחות זועפות, בלי לדעת היכן היו ובתשישות מוחלטת, "וַתִּכָּרֶת מִמֶּנּוּ כָּל־תִּקְוָה" (מעש"ה 20: 27).

קראו מעש"ה 26: 27. מה הייתה מעורבותו של שאול במקרה זה?

בדבר נבואה, שאול מסר לצוות מסר שקיבל זה עתה מאלוהים. אין סיבה להתייאש או לאבד תקווה. יהיו סכנות ואבדן, אך כולם ישרדו.

מדוע משרת אלוהים כה נאמן ושוקד כשאול היה צריך לסבול כל כך הרבה? אילו לקחים נוכל ללמוד מנסיונותיו?

הרס הספינה

במעורבותו השנייה בסיפור, שאול הבטיח שכל הנמצאים בסיפון – 276 אנשים סך-הכל (מעש"ה 27: 37) – ושלמרות שלא הכל יסתדר, לא יהיו אבדות נפש; רק הספינה תטבע (מעש"ה 27: 22). ארבע-עשר ימים מאוחר יותר, מילות השליח התגשמו. בעודם באמצע סערה גועשת ועם הספינה הנסחפת לכל כיוון, המלחים חשו שהיבשה קרובה, אולי מכיוון שיכלו לשמוע את קולות הגלים (מעש"ה 27: 27). לאחר סדרת בדיקות עומק וחשש שהאנייה תתנגש נגד סלעים לאורך החוף, הם הטילו ארבעה עוגנים מהחלק האחורי של האנייה על מנת להאט את המהירות; בינתיים, הם התפללו נואשות לאליליהם שהשחר יפציע (מעש"ה 27: 28, 29).

קראו את מעשי השליחים 27: 30-44. אילו לקחים נוכל ללמוד מהסיפור הזה?

בתחילת המסע, שר המאה התייחס יפה לשאול אך לא הייתה לו סיבה לבטוח בידע הימי של השליח בתחילת המסע. אך לאחר שבועיים, הדברים השתנו. שאול רכש את הכבוד משר המאה עם התערבותו הנבואית לגבי הרס הספינה (מעש"ה 27: 21-26), שהתחיל להתגשם.

שאול עודד את האנשים בסיפון לאכול, אחרת לא יהיה להם את הכח הנחוץ לשחות ולהגיע ליבשה. ההשגחה העליונה אינה בהכרח פוטרת אותנו מלעשות את מה שבדרך כלל חובתנו לעשות. "במשך הנרטיב הזה, איזון יפה מתמשך בין הבטחת האל לביטחונם ומאמץ האנשים המעורבים כדי להגן על [ביטחון זה]".

(David J. Williams, Acts (Grand Rapids: Baker, 1990), p. 438).

הבוקר התבהר, והמלחים התחילו לראות יבשה; היה זה מפרץ עם חוף, והם החליטו להפעיל את הספינה על השרטון. אך האנייה לא הגיעה לחוף. במקום זאת, היא פגעה בשרטון והתפרקה עם כוחות הגלים. תכנית החיילים להרוג את האסירים כדי למנוע מהם לברוח נעצרה על ידי שר המאה, בעיקר בגלל שאול. בסוף, כפי שאלוהים הבטיח, אף לא נפש אחת אבדה.

מה זה אמור להגיד לנו לגבי כוחה של עדות שאול, ואופיו, שברצונו לשמור על חיי שאול, כאשר אסר על החיילים להרוג את האסירים?

במלטה

רק אחרי שהגיעו ליבשה הניצולים נוכחו לדעת שהם במלטה, אי קטן במרכז הים התיכון, דרום לסיציליה. בשבועיים שנסחפו בים, נדחפים בעוצמה על ידי רוחות עזות, הם עשו כ-475 מייל (כ-764 ק"מ) מקלי לימנס שבכרתים. עתה יהיה עליהם לעבור את שלושת חודשי החורף לפני שימשיכו את מסעם (מעש"ה 11: 28).

קראו מעשי השליחים 10:1-28. מה קרה לשאול באי מלטה, וכיצד אלוהים השתמש בו?

אנשי מלטה היו ידידותיים ומכניסי אורחים, והפעולה הראשונה שלהם כלפי שאול וקבוצתו, שהיו רטובים ובקור, הייתה לעשות מדורה ולחמם אותם; הטמפרטורה במלטה בזמן הזה של השנה לא עבר את ה-10 מעלות. תקרית הנחש הפנתה את תשומת לבם של האנשים לשאול. תחילה, הפגאנים המקומיים צפו בעובדה שהוא ננשך כעונש אלוהי. הם חשבו ששאול היה רוצח שהצליח להינצל ממוות בטביעה אך עדיין היה לכוד על ידי האלים או אולי האלה היוונית *Dikē*, הפרסוניפיקציה של צדקה ונקמה. מכיוון שהשליח לא מת, הוא נקרא אל, כפי שנקרא בלוסטרס שנים רבות לפני כן (מעש"ה 18: 8-14). למרות שלוקס אינו מתעכב על המקרה הזה בפרק, קרוב לוודאי ששאול ניצל את המצב כדי לתת עדות על האל ששירת. פובליוס היה או הנציב הרומי במלטה או נכבד מקומי, אך הוא אירח את שאול ועמיתיו למשך שלושה ימים עד שמצאו מקום קבוע בו יוכלו להישאר. בכל אופן, ריפוי אביו נתן לשאול את ההזדמנות להתעסק במעין שירות בריאות בקרב העם המלטזי. בסיפור לוקס, אין התייחסות למישהו שחוזר בתשובה או לקהילה ששאול עזב כשעזב את מלטה. השמטה זו יכולה בהחלט להיות מקרית, אך זה מתאר את העובדה ששירותנו בעולם הוא מעבר לטבילות או זריעת קהילות חדשות; שירותנו כולל דאגה לאנשים וצרכיהם. זהו ההיבט המעשי של הבשורה (מעש"ה 35: 20; השוו עם טיטוס 14: 3).

כמה מרתק הוא הדבר שאנשי האי הבורים הללו נחנו בחוש צדק אלוהי. מהיכן, בסופו של דבר, זה בא? ראו אל הרומים 20:1-18.

שאל סוף סוף ברומא

לאחר שלושה חודשים במלטה, בסופו של דבר שאל ועמיתיו יכלו להמשיך את מסעם (מעשי השליחים 28: 11). הם הגיעו לפּוֹטִיּוֹלִי (מעש"ה 28: 13) - כיום פוצולי, במפרץ נאפולי - מקום שממנו ייסעו לרומא (ראו מעש"ה 28: 11-16).

הידיעה על ביאתו של שאל הגיעה לרומא במהרה, וקבוצת אחים נסעו משם קילומטרים רבים דרומה כדי לקבל אותו בברכה. למרות ששאל מעולם לא היה ברומא, היו לשליח חברים רבים בעיר זו: עמיתים, אנשים שחזרו בתשובה, בני משפחה ועוד הרבה אנשים שהיו יקרים לו מאוד (אל הרומים 16: 3-16). הפגישה ב-ויה אפיה לבטח הייתה מרגשת במיוחד, במיוחד לאור הרס הספינה, והעובדה ששאל היה אסיר. כתוצאה מהפגנה כה יחודית של אהבה ודאגה מצד חבריו היקרים, השליח הודה לאל והתעודד מאוד חפני שהצטרך לעמוד למשפט מול הקיסר.

בדווח הרשמי שלו, פסטוס בטוח כתב שעל פי החוק הרומי, שאל לא היה אשם בשום פשע משמעותי (מעש"ה 25: 26, 27; 26: 31, 32). ייתכן וזה מסביר מדוע התאפשר לשאל לשכור מגורים פרטיים (מעש"ה 28: 30) במקום להישלח לכלא סדיר או מחנה צבאי, למרות שעל פי המנהג הרומי היה כבול לחייל באופן תמידי. עצם זה ששאל חי על חשבונם רומז לנו שיכל לעסוק במלאכתו (מעש"ה 18: 3).

קראו מעשי השליחים 28: 17-22. מה שאל עשה ברגע שהתמסד?

למרות ששאל לא יכל ללכת לבית כנסת, בית כנסת בא אליו. לכן, זמן קצר אחרי ביאתו, בהתאם למנהגו ללכת תחילה ליהודים (אל הרומים 1: 16), הוא אסף את המנהיגים היהודים המקומיים כדי להצהיר על חפותו ולהסביר, כפי שעשה קודם לכן, שנעצר ללא סיבה אחרת חוץ מתקוות ישראל (מעש"ה 23: 6; 24: 15; 26: 8-6). כוונתו לא הייתה כל כך להתגונן אלא ליצור אוירה של אמון שתעזור לו להטיף את הבשורה, בהראותו כיצד תחיית ישוע הייתה התגשמות תקוות ישראל הקדומה. היהודים התפלאו שלא קיבלו מידע כלשהו לגבי שאל, והחליטו לשמוע אותו.

קראו מעש"ה 28: 22. מה זה אומר לנו לגבי העיונות נגד המאמינים כבר בזמנים אלה? כיצד נוכל להישאר נאמנים אפילו כאשר אחרים מדברים נגד אמונתנו?

ניצחון הבשורה

ביום שנקבע, יהודים רבים הגיעו לשאול כדי לשמוע את הצגת הבשורה (מעש"ה 23: 28).

קראו מעשי השליחים 28: 24-31. מה הייתה נקודת מבטו של שאול כאשר ציטט את ישעיה בהקשר הזה?

הציטוט מישעיה 9: 10, 6: מתאר את מה שקורה כאשר אנשים מסרבים לקבל את המסר האלוהי. למרות שכמה יהודים האמינו, היו אחרים שלא, ולכן, בגלל הוויכוח הגדול שנוצר, לא הייתה לשאול אפשרות אחרת מלפנות לגויים (מעש"ה 13: 46, 47; 18: 6). שאול הצטרך להמתין שנתיים כדי להישפט על ידי הקיסר. בנתיים, למרות שהיה במאסר בית, יכל לשתף את הבשורה ללא מניעה לאלו שבאו אליו. הסצנה האחרונה של ספר מעשי השליחים מדגישה את ניצחון הבשורה, מכיוון שלא היה כוח, לא יהודי ולא רומי, שיכל לעצור את התקדמותה.

לא ברור מדוע לוקס מסיים את הספר בנקודה זו, היות ויש הוכחות, לאור החולשה בהאשמות נגד שאול, שהוא שוחרר ממאסרו, יצא למסע נוסף, ושוב נלקח לרומא והוצא להורג (2 תימוטיאוס 4: 6-8). אולי, מנקודת המבט של המטרה הספרותית של לוקס, והיות והבשורה הוטפה אפילו ברומא הרחוקה, היא כבר בושרה ב"קֶצֶה הָאָרֶץ" (מעש"ה 1: 8).

"אורך רוחו ועליזותו של שאול במהלך מאסרו הממושך והלא-הוגן, וכן אומץ ליבו ואמונתו האיתנה, היוו דרשה חיה שלא פסקה ולו לרגע. בניגוד חד לרוח העולם נשאה רוחו עדות על גבורת ה' אשר שרתה עימו, והיתה עוצמתית יותר מן הכוח השורר בעולם. עתה, לכשנבצר ממנו להופיע בציבור, המופת שלו הניע את המשיחיים לפעול במרץ רב יותר למען הבשורה קבל עם ועולם. בימים האלה היו כבליו של השליח כה רבי השפעה, עד שכאשר נדמה היה שכוחו ויעילותו נחלשו ואין בידו לעשות הרבה, דווקא אז קצרה הבשורה אלומות שיבולים רבות למען המשיח, בשדות שנבצר ממנו להגיע אליהם." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 294).

אך מנקודת המבט של השליחות הקהילתית, ניתן לומר שספר מעשי השליחים – או היסטורית התפרשות הבשורה – טרם הסתיים, ובנקודה זו כל אחד מאיתנו נכנס לתמונה. פרקים רבים מרגשים ודרמטיים נוספים נכתבו במהלך הדורות, לעיתים עם דם עדי האל הנאמנים. היום תורנו להוסיף עוד פרק, הפרק האחרון (אנחנו מקווים!), ולהביא את המשימה שישוע מסר לתלמידיו לידי שלמות – "וְאַחֵר יָבֹא הַקֶּץ" (מתי 14: 24).

נקודות למחשבה

"המשיח הטיל על קהילתו תפקיד קדוש. כל חבר בקהילת המשיח אמור לשמש ערוץ שדרכו יתקשר ה' עם העולם ויעביר לו את אוצרות חסדו – אוצרות המשיח העמוקים מיני חקר. אין דבר שהמושיע משתוקק לו יותר מאשר שליחים שייצגו את רוח קודשו ואת אופיו. אין דבר שהעולם זקוק לו יותר מאשר התגלות של אהבת המושיע באמצעות בני אנוש. השמייים כולם מייחלים לגברים ולנשים שאלוהים יחשוף דרכם את כוחה של האמונה המשיחית." (אלן וויט, מעשי השליחים, עמ' 378).

"ה' ממתינ מזה זמן רב שרוח השירות תפעם בקהילה כולה, וכל חבר קהילה יעמול למענו בהתאם ליכולתו. כשחברי קהילת האלוהים מבצעים את מלאכתם היעודה בשדות הבישור בביתם, במולדתם ובארצות הניכר, תוך הגשמת שליחות הבשורה, העולם כולו יזוהר במהרה, וישוע המשיח ישוב לעולם בגבורה ובכבוד רב." עמ' 74.

שאלות לדיון:

1. כיצד מתאר לוקס את אמונת שאול באלוהים לאורך כל מסעו לרומא? כיצד אחרים הושפעו על ידי האמונה ללא תנאים שהפגין?
 2. למרות כל מה שעבר, שאול לעולם לא ויתר על אמונתו או שליחותו. ברומא, הוא המשיך לבשר למרות חירותו המוגבלת. מה נוכל לעשות כאשר נתפתה לוותר על הטפת הבשורה למישהו?
 3. קראו אל הרומים 1:14,15. מדוע שאול הרגיש מחויבות - או כחייב - להטיף את הבשורה לכולם? האם אנו חייבים פחות ממה שהוא היה? הגו באמירה הבאה: "ישועת נפשות צריכה להיות עבודת החיים של כל אחד שלצד המשיח. חייבים אנו לעולם על החסד שניתן לנו מאת האל, על האור שהאיר עלינו, ועל התגלות יופייה ועצמתה של האמת."
- (Ellen G. White, Testimonies for the Church, vol. 4, p. 53.)
4. קראו שוב את הפסוק ששאול ציטט מישעיה. כיצד רעיון זה יכול להתיישם בנו? כן, ניתנה לנו אמת רבה, אך אם נתקשה כלפיה, או אפילו לחלקים ממנה שיתנגדו למשאלותינו ורצוננו, בפני אילו סכנות אנו עלולים לעמוד?
 5. תארו לעצמכם שהינכם החייל שאליו כבול שאול השליח. מה אתם חושבים שהוא ראה באיש הכבול אליו כה צמוד?

חטיבת צפון אסיה פסיפיק

